

FRONTICA

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

	Σελ.
Εξήντα χρόνια από τότε	201
Αρχ. ευρήματα στην Κόνιτσα, Χ. Καρρά	202
Το Έπος του '40, Ν. Ρεμπέλη	203
Χειρογρ. κείμενα από την Ιστορία της Κόνιτσας, Ι. Λυμπερόπουλου	205
Πανελλήνιο Συνέδριο Περ/κής Εκπ/σης	210
Ανοιχτή επιστολή, Κ. Δήμου	213
Αντισυνταγματάρχης Μ. Φριζής, Α. Πετρονώτη	217
Νέα από το Δίστρατο, Κ. Παγανιά	233
Η 11η Σ.ΟΣ. ΔΕ. Η στην Άρτα, Σ.Τ.	236
Η ονομασία της Πίνδου, Η. Παπαζήση	238
Δεκαπενταύγουστος στις Πάδες, Χ. Κοντογιάννη	239
Βράβευση μαθητών	242
Το Πεκλάρι ζει, Κ. Κίτσιου	243
Εγκαίνια Ναού στη Μολυβδοσκεπάσι, Ι. Δάφνη	246
Βιβλιοπαρουσίαση, Τ.Κ - Σ.Τ	248
Λαγκαδιώτικο αντάμωμα, Π. Μανώλη	249
Εκδηλώσεις στη Βούρμπιανη	251
Στο Β. Μπληθικιώτη, Ι.Τ.	253
Μοιρολόι, Σ. Νικολού-Κανάτσι	254
Νεκρολογία, Χρ. Ζούνη, Θ. Πορφύρης	255
Στη μνήμη, Ν. Δάλλα - Σ. Μπάρμπα	256
Σχόλια - Ειδήσεις - Κοινωνικά	258

Φωτ. εξωφ. Αφιερωμένο στο έπος του '40

Εκδίδεται από Συντακτική Επιτροπή

**Ανδρέου Ηλίας
 Ζώτος Θεόφιλος
 Τουφίδης Σωτήρης
 Τσιάγκης Ικαρος**

Υπεύθυνος σύμφωνα με το νόμο:

**Σωτ. Τουφίδης
 Κόνιτσα 44.100
 Τηλ. (0655) 22.464, 22.212
 Fax: (0655) 22.464**

**Γραφικές Τέχνες
 ΘΕΟΔΩΡΙΔΗ**

Γαριβάλδη 10, 45221 Ιωάννινα
 Τηλ.-Fax: 0651 - 77358

**Ετήσια συνδρομή: Εσωτερικού Δρχ. 2.000
 Εξωτερικού, Δολ. USA 20 Αυστραλ. 30
 Αλληλογραφία - Συνδρομές - Εμβάσματα
 στον υπεύθυνο του περιοδικού Σ. Τουφίδη
 ή στο Βιβλιοπωλείο «ΕΛΕΓΕΙΟ» Θ. Ζώτου, Κόνιτσα**

Εξήντα χρόνια από τότε...

Συμπληρώνονται φέτος εξήντα χρόνια από την απρόκλητη επίθεση των στρατευμάτων της φασιστικής Ιταλίας του Μουσολίνι ενάντια στην Ελλάδα στις 28 Οκτωβρίου 1940.

Ας γυρίσουμε έξι δεκαετίες το ημερολόγιο της Ιστορίας να φέρουμε στη μνήμη μας τα γεγονότα που διαδραματίστηκαν εκείνες τις ένδοξες μέρες του Οκτώβρη.

5.30' ακριβώς το πρωί, μισή ώρα πριν λήξει το παλιό τηλεσίγγραφο, οι παλικές δυνάμεις εξαπέλυσαν την επίθεσή τους από τα βουνά του Γράμμου ως τα παράλια του Ιονίου με έναν πάνοπλο στρατό εξοπλισμένο μ' όλα τα σύγχρονα όπλα της εποχής.

Σχέδιο: η κατάληψη της Ελλάδας σε λίγες μέρες. Άρτιο το επιτελικό σχέδιο στα χαρτιά, απέτυχε όμως στην εκτέλεσή του γιατί δεν έλαβε υπόψη τις μεταβολές του καιρού και τη σθεναρή αντίσταση των Ελλήνων στρατιωτών που μάχονταν στην κυριολεξία "υπέρ βωμών και Εστιών".

Η 8η Μεραρχία του θρυλικού Κασιμήτρου ήταν επανδρωμένη από Ηπειρώτες που δεν θα'φηναν με κανένα τρόπο να περάσουν οι Ιταλοί προς τα Γιάννινα.

Έτσι, μετά από λυσσώδεις επιθέσεις και ανεπιθέσεις των δυο αντιπάλων στα μέτωπα Σμόλικα-Γραμπάλας-Καλπάκι Καλαμά, άρχισε η αντίστροφη μέτρηση για την αποτυχία της παλικής εισβολής.

Οι ελληνικές δυνάμεις ενισχυόμενες, εξαπέλυσαν γενική αντεπίθεση αποθώντας τους Ιταλούς στο αλβανικό έδαφος...

Στρατός και πολίτες (άνδρες και γυναίκες - μικροί και μεγάλοι) σύσσωμος ο ελληνικός λαός πέτυχε μια περίλαμπρη νίκη κατά του φασισμού ενθαρρύνοντας τους λαούς της Ευρώπης που είχαν υποκύψει στις σιδερόφρακτες στρατιές του Χίτλερ.

Το έπος του 40 συνεχίστηκε με την Εθν. Αντίσταση 41-44 κατά της τριπλής κατοχής και είναι ορόσημο στην ιστορία του Έθνους μας, αντίστοιχο και ισάξιο του 1821.

Σήμερα με τη "νέα τάξη πραγμάτων" και τα σύννεφα που υψώνονται στα Βαλκάνια και την ευρύτερη περιοχή πάνω από γιορτασμούς και παρελάσεις να εμβαθύνουμε στα μηνύματα εκείνου του περίλαμπρου Έπους για την αντιμετώπιση κάθε ενδεχόμενης καταιγίδας.

Συμμετέχοντας στον επετειακό γιορτασμό, το περιοδικό μας αφιερώνει το παρόν τεύχος σ' αυτούς που έλαβαν μέρος στη γιγαντομαχία των ελληνοαλβανικών βουνών και αποτίει φόρον τιμής στους νεκρούς που έγραψαν με το άλικο αίμα τους το περίλαμπρο εκείνο ΕΠΟΣ.

Σημείωση ΣΥΝΤ. Δημοσιεύοντας στο παρόν τεύχος τη μονογραφία του Μ. Πετρονώτη για τον ελληνοεβραίο ήρωα του 40 Μ. Φριζή τιμούμε παράλληλα και όλους τους άλλους ήρωες που θυσιάστηκαν για την Ελλάδα, ανεξάρτητα από καταγωγή και θρησκεία.

ΣΗΜΑΝΤΙΚΑ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΠΡΩΙΜΗΣ ΕΠΟΧΗΣ ΤΟΥ ΣΙΔΗΡΟΥ (1100-900 Π.Χ.) ΣΤΗΝ ΚΟΝΙΤΣΑ

Νέα στοιχεία προκύπτουν για την ιστορία της Κόνιτσας μετά την σημαντική αποκάλυψη αρχαίων αντικειμένων και ενός τάφου μέσα στον οικισμό. Κατά την διάρκεια εκσκαφών στην Κάτω Κόνιτσα βρέθηκαν δύο χάλκινα όπλα και ένας κιβωπιόσχημος τάφος που περιείχε μία ταφή και ένα αγγείο.

Τα ευρήματα αυτά χρονολογούνται από την ΙΒ΄ Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων Ιωαννίνων στη Πρωίμη Εποχή του Σιδήρου (1100-900 π.Χ.) και σχετίζονται με τα σημαντικά ευρήματα του μολοσσικού νεκροταφείου του Λιατοβουνίου.

Είναι η πρώτη φορά που έρχονται στο φως τόσο σημαντικές αρχαιότητες μέσα στην πόλη της Κόνιτσας, γεγονός που αλλάζει τα μέχρι τώρα δεδομένα για το παρελθόν της πόλης, το οποίο μετατίθεται, με στοιχεία πλέον, πολλούς αιώνες πίσω.

Τα χάλκινα όπλα, ένα εγχειρίδιο (μικρό σπαθί) και μία αιχμή δόρατος, βρήκε και παρέδωσε στην Αρχαιολογική Υπηρεσία ο χειριστής του εκσκαφέα κ. Μάκης Γ. Γαϊτανίδης. Η αξιόπαινη αυτή πράξη αποτελεί παράδειγμα ήθους και συνέπειας και πρέπει να γίνει παράδειγμα προς μίμηση για όλους τους Κονιτσιώτες.

Ο τάφος βρέθηκε άθικτος και περιείχε έναν νεκρό, που ήταν κτερισμένος με ένα μικρό δίωτο αγγείο (κάνθαρος).

Ίσως είναι ακόμα νωρίς να βγάλουμε συγκεκριμένα συμπεράσματα για το όνο-

μα της πόλης και τους κατοίκους της περιοχής στηριζόμενοι μόνο στα ταφικά αυτά ευρήματα. Το σίγουρο είναι ότι ο τόπος σχετίζεται με τις μετακινήσεις και με την εγκατάσταση στην Ήπειρο της φυλής των Μολοσσών, που έφθασαν εδώ από την δυτική Μακεδονία, όπως έχει ήδη αποδειχθεί από τα ευρήματα των ανασκαφών της ΙΒ΄ Εφορείας Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων Ιωαννίνων, τα προηγούμενα χρόνια, στον λόφο του Λιατοβουνίου. Τα ευρήματα αυτά μπορεί να τα θαυμάσει κανείς στο Αρχαιολογικό Μουσείο Ιωαννίνων.

Για να υπάρξει όμως συνέχεια στην προσπάθεια που γίνεται εδώ και χρόνια τόσο από το Υπουργείο Πολιτισμού, όσο και από τον Δήμο Κόνιτσας για την αποκάλυψη και ανάδειξη του πολιτισμικού παρελθόντος της Κόνιτσας είναι αναγκαία και η συνεργασία όλων των πολιτών και των φορέων της πόλης.

Άλλωστε όλοι αντιλαμβανόμαστε πόσο σημαντική είναι η απόδειξη της πολιτισμικής και ιστορικής συνέχειας για μια ακριτική περιοχή. Εξάλλου μέσα από την ανάδειξη του πολιτισμικού πλούτου της περιοχής πολλαπλά θα είναι και τα οφέλη για την οικονομική και τουριστική ανάπτυξη του τόπου.

Χρυσόστομος Β. Καρράς
Αρχαιολόγος Προγραμματικής Σύμβασης
ΥΠ.ΠΟ. Τ.Α.Π. - ΔΗΜΟΥ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

Το έπος του '40 (Αντί του μάννα χολήν)

από τον Νικ. Χ. Ρεμπέλη, φιλόλογο, πρ. Ανκειάοχη

Κάθε φορά που ανατέλλει η 28η Οκτωβρίου, η ψυχή και ο νους όλων των Ελλήνων πλημμυρίζουν από αισθήματα και σκέψεις ευγενείς και μεγάλες και το έθνος ολόκληρο ενδυναμώνεται και γιγαντώνεται με την αναπόληση της ιστορικής εκείνης ημέρας, κατά την οποία ο ελληνικός λαός έδωσε λακωνική και αξιοπρεπή απάντηση στις ταπεινές προτάσεις υπούλου εισβολέα.

Έτσι, η ημέρα του ιστορικού ΟΧΙ, που είναι χρονολογία συμβολική για τη ζωή μας και η οποία χαρακτηρίζει την ηθική υπόσταση και ικανότητά μας για δράση και μεγαλουργία, δικαίως τάσσεται δίπλα στην 25η Μαρτίου και αποτελεί, στην κοινή του έθνους συνείδηση, περίλαμπρη συνέχεια εκείνης, γιατί και οι δυο ανυψώθηκαν σε Ευαγγέλιο εθνικό, που φωτίζει την πορεία της πατρίδας μας.

Με πίστη λοιπόν στα πεπρωμένα της Φυλής, ανελήφθη και ο αγώνας του 1940. Σε καιρούς κατά τους οποίους ο Αγκυλωτός Σταυρός εκυμάτιζε σε πολλά γύρω από τη Γερμανία κράτη, σε εποχή κατά την οποία επικρατούσε σύγχυση, φόβος και πλήρης αβεβαιότητα για την τελική των πραγμάτων έκβαση, η Ελλάδα όρθωσε περήφανη το ανάστημά της για να αναμετρηθεί με ολόκληρη αυτοκρατορία, προς χαρά, βέβαια, και ανακούφιση των συμμάχων μας, προς κατάπληξη άλλων, εχθρών και φίλων, αλλά και προς κατασχύνη αρκετών κρατών, που, είτε έκυψαν πρόθυμα τον αυχένα,

είτε έδειξαν αδικαιολόγητη και ασυγχώρητη έναντι του Άξονα στάση και αντίσταση.

Και αντίχησαν οι παιάνες κι εβρόντησαν οι κλαγγές των όπλων στα φαράγγια της Πίνδου και ο ελλην. στρατός νικητής και τροπαιούχος εθριάμβευε σ' έναν τιάνιο και άνισο αγώνα.

Δικαίως, λοιπόν, τέτοιες μέρες, σκέφτεται κανείς κι αναπολεί το μεγάλο ρόλο, που διεδραμάτισε η Ελλάδα δια μέσου των αιώνων στο προσκήνιο της ιστορίας και του πολιτισμού.

Πράγματι, όταν οι μακρινοί εκείνοι πρόγονοι, οι παππεπίπαπποι - ας πούμε έτσι - των σημερινών Ευρωπαίων, ζούσαν σε σπήλαια και συνεννοούντο μεταξύ των με άναρθρες κραυγές, ή, έστω, με λίγες λέξεις και χειρονομίες, οι αρχαίοι μας πρόγονοι κατεσκεύαζαν Παρθενώνες και καλλιεργούσαν όλα τα είδη του ποιητικού και πεζού λόγου.

Οι αρχαίοι Έλληνες ενωρίς εισχώρησαν στα άδυτα της άλαλης φύσης και την ανάγκασαν να μιλήσει και να αποκαλύψει τα μυστήριά της.

Η αρχαία Ελλάδα με την αυστηρή πειθαρχία της Σπάρτης και την απaráμιλλη ευγένεια των Αθηνών, όπου οι τραγωδίες του Αισχύλου και του Σοφοκλή δίδασκαν τις ύψιστες αρετές, όπου ο Πλάτων και ο Αριστοτέλης διέγραφαν τους νόμους του Αληθούς και του Αγαθού και ο Φειδίας κι ο Απελλής έδιδαν σάρκα και οστά στο αθάνατο κάλλος, ναι, αυτή η Ελλάδα αναδείχτηκε η κοιτίδα του πολιτισμού και το αιώνιο προσκύνημα της

επιστήμης και της ωραιότητας.

Κι όταν αργότερα ο Ρωμαϊκός αετός συνέπνιγε κάτω από τα γαμψά του νύχια πολλά έθνη και μαζί με αυτά και την Ελλάδα, η πατρίδα μας με τη γλώσσα και τον ανώτερο πολιτισμό της, υπέταξε πνευματικά τη Ρώμη, όπως αυτό το ομολόγησε ο Ρωμαίος λυρικός ποιητής Οράτιος (65-9 π.Χ.) στις Επιστολές του (2.1.156): "Graecia capta ferum victorem cepit et artes intulit agresti latio", δηλ. η Ελλάδα, αν και υποδουλώθηκε, υπέταξε τον άγριο νικητή και έφερε τις μούσες (τέχνες και Γράμματα) μέσα στο αγροϊκό Λάτιο.

Και αφού έγινε μυσταγωγός της νέας θρησκείας, ανέκυψε ύστερα από περιπέτειες, τρικυμίες κι αναστατώσεις ως Βυζαντινή αυτοκρατορία, οπότε νέα σταδιοδρομία χάραξε και νέα αποστολή στην ανθρωπότητα ανέλαβε. Έγινε τότε η Ελλάδα ο άμβωνας του Χριστιανισμού, τον οποίο διέδιδε με τη μελίφθογγη γλώσσα της στα τετραπέρατα της Μεσογείου.

Μακριά από κάθε κατακτητική επιδίωξη, η πατρίδα μας, μετά το Β' παγκόσμιο πόλεμο, ζήτησε ό,τι της ανήκε. Δυστυχώς όμως δεν δικαιώθηκε γιατί έτσι θέλησαν οι Μεγάλοι, που αυτοί κανονίζουν, και ρυθμίζουν τα πάντα, σύμφωνα με τα συμφέροντά τους. Οι μικροί λαοί, σε τέτοιες περιπτώσεις πρέπει να δέχονται αγόγγυστα τα ραπίσματα και τις αδικίες.

Εισπράξαμε, λοιπόν, πάλι την αχαριστία και την αγνωμοσύνη των μεγάλων συμμάχων μας. Όλες οι θυσίες μας στα βουνά της Β. Ηπείρου λησμονήθηκαν. Το δίκαιό μας καταπατήθηκε και καταποντίστηκε στη χοάνη των αδικιών, έτσι για να ισχύει πάντοτε ο μεγάλος λόγος

του Γάλλου φιλόσοφου Πασκάλ: "Οι άνθρωποι, επειδή δεν μπόρεσαν να καταστήσουν το δίκαιο ισχυρό κατέστησαν δίκαιους τους ισχυρούς". (Παρακαλώ τον αναγνώστη να ξαναδιαβάσει και ν' αποστηθίσει την ορθή και σοφή αυτή παρατήρηση του Pascal).

Λησμονήθηκαν, λοιπόν, όλα, και "αντί του μάννα χολήν"! Το παλαιό εκείνο ελαφρό τραγούδι εκφράζει με παράπονο όλη την εις βάρος μας αδικία.

Αξίζει να παραθέσω λίγους στίχους.

... "Κι αν μας τη σκάσανε με μπαμπεσιά

οι σύμμαχοι στη μοιρασιά,
κι όσο μπορείς κρατήσου
και στα παλιά παπούτσια σου
γράψ' όσα λέν' οι εχθροί σου.
Κάνε κουράγιο, Ελλάδα μου,
να μη μας αρρωστήσεις,
γιατί το θέλει ο θεός
να ζήσεις και θα ζήσεις".

Στώμεν, όμως, ευλαβώς. Ίσως κάποτε στο μέλλον να συγκληθεί ένα παγκόσμιο συνέδριο για να αξιολογηθεί και επισημανθεί η συμβολή κάθε έθνους στην υπόθεση της ειρήνης και του πολιτισμού.

Και τότε -ας μου επιτραπεί και συγχωρηθεί η πτήση της φαντασίας μου - η πατρίδα μας, περήφανη και αξιοπρεπής θα μεταβεί στα Ανάκτορα για την ενδιαφέρουσα συνάντηση και συζήτηση. Εκεί, σαν πλησιάσει, οι φρουροί των Πυλών, αξιωματούχοι, κήρυκες, τελετάρχες και πλήθος κόσμου θα την προϋπαντήσουν στα πρόθυρα. Τύμπανα θα κροτήσουν Τυρρηνικές σάλπιγγες θα πχήσουν και ο Μέγας Τελετάρχης θα αναφωνήσει.

"Άρατε Πύλας. Κάνετε τόπο.
Έρχεται η Ελλάς"

Χειρόγραφα κείμενα από την Ιστορία της Κόνιτσας

Σημείωμα Προλογικό:

Νομίζω ότι είναι ανάγκη για μια ιστορική ενημέρωση των αναγνωστών του περιοδικού ΚΟΝΙΤΣΑ ΝΑ ΔΗΜΟΣΙΕΥΤΟΥΝ ΣΗΜΕΡΑ ορισμένα κείμενα δυσεύρετα που αναφέρονται στην ιστορία της επαρχίας Κόνιτσας.

Τα κείμενα αυτά είναι τα παρακάτω:

Α) Βυζαντινό κπιτορικό της Υπεραγίας Θεοτόκου Πωγωνιανής Χρυσόβουλο που αναφέρεται μάλλον στην μονή της Μολυβδοσκεπάστης (κατά την κρατούσα γνώμη). Η πρώτη δημοσίευση του κειμένου αυτού έγινε από τον καθηγητή Διον. Ζακυνθινό βάσει της Εθνικής Βιβλιοθήκης (Επετηρίς Εταιρείας Βυζαντινών Σπουδών τόμος 14ος έτος 1938). Κατά την γνώμη του παραπάνω καθηγητή, ο αναφερόμενος στο Χρυσόβουλο Κομνηνός ο Παλαιολόγος φαίνεται να είναι ο πρωτοβεστιάριος Ανδρόνικος Παλαιολόγος άρχοντας των Βελεγράδων (σημερινό Μπεράτι) έτος 1326 από τη Βυζαντινή εποχή ως πόλη ανήκε στο θέμα της Νέας Ηπείρου, και ο οποίος ήταν γιός της αδελφής του Ανδρόνικου του Β' Άννας συζύγου του Δούκα της Νέας Πάτρας Μιχαήλ.

Β) Τη διαθήκη του Μιχαήλ Αναγνωστόπουλου (20.2.1906).

Γ) Το Πατριαρχικό Συγγίλιο Νοέμβρης) "Περί του εν Κονίτη της Ηπείρου Αναγνωστοπουλείου το οποίο θα δημοσιευτεί στο επόμενο τεύχος.

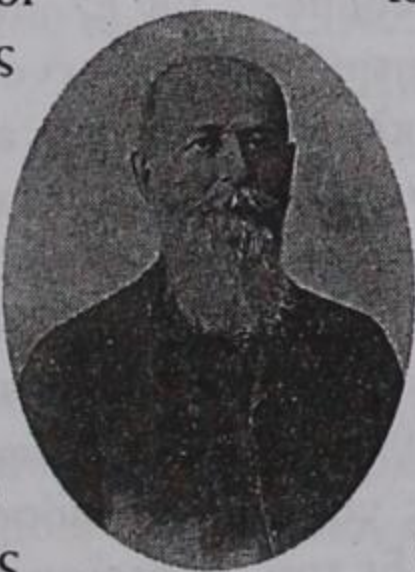
Αθήνα Οκτώβριος του 2000

Ι. Λυμπερόπουλος

Η ΔΙΑΘΗΚΗ ΤΟΥ

"Εγώ ο Μιχαήλ Αναγνωστόπουλος κάτοικος της Βοστώνης εν τη επαρχία Συλοίκ και τη πολιτεία της Μασαχουσέτης κειμένης, συντάπτω, δημοσιεύω και δηλώ τα επόμενα ως την τελευταίαν θέλησίν μου και διαθήκην, ανακαλών πάσας τας άλλας προηγουμένας διαθήκας μου.

Α. Δίδω και κληροδοτώ εις τον αδελφόν μου Χριστόδουλον Αναγνωστόπουλον κάτοικον του Παπίγκου του εν τη επαρχία της Ηπείρου εν τη Ευρωπαϊκή Τουρκία κειμένου, το ποσόν των πεντε χιλιάδων δολλαρίων.

Μιχαήλ Αναγνωστόπουλος
(1837-1906)

Β. Δίδω και κληροδοτώ εις την ανεψιάν μου Αμαλίαν Ιωάννου Σαφοπούλου εκ του ειρημένου Παπίγκου το ποσόν των χιλίων δολλαρίων.

Γ. Δίδω και κληροδοτώ εις την ανεψιάν μου Ελένην Κ. Σκούρτη εκ του ειρημένου Παπίγκου το ποσόν των χιλίων δολλαρίων.

Δ. Δίδω και κληροδοτώ εις τον Πολυχρόνην Αναγνωστόπουλον εκ του ειρημένου Παπίγκου το ποσόν των πεντακοσίων δολλαρίων.

Ε. Δίδω και κληροδοτώ εις τον ανεψιόν μου Δημήτριο Αναγνωστόπουλον εκ του

ειρημένου Παπίγκου το ποσόν των εκατό δολλαρίων, εάν επιζήση εμού.

ΣΤ. Δίδω και κληροδοτώ εις την ανεψιάν μου Αλίκην Μώντ Ριχάρδ εκ Γκάρδινέρ της Mains την ελαιογραφίαν μου της Green rey by Gaorge L. Brown.

Ζ. Δίδω και κληροδοτώ όλα μου τα βιβλία εις το Διοικητικόν Συμβούλιον του Κολλινείου Σχολείου του εν τω άνω ειρημένω Παπίγκου κειμένου.

Η. Δίδω και κληροδοτώ τα οικιακά μου έπιπλα και τα εν τη οικία μου πράγματα, τα σκεύη δηλονότι αυτής τα προς διακόσμησιν, τον Ιματισμόν μου, τα κοσμήματά μου, τα προς ιδίαν μου χρήσιν, εις το καθίδρυμα του PEAKINS και εις το εν Μασαχουσέτη σχολείον των τυφλών.

Θ. Δίδω και κληροδοτώ εις το νηπιαγωγείον των τυφλών, εις τους διαδόχους αυτού και εκδοχείς την εν Ιαμαϊκή πλατεία την υπ' αριθμόν 95 και 97 της οδού η οικίαν μου την κειμένην εν εκείνω τω τμηματι της Βοστώνης τω καλουμένω Νοτία Βοστώνη, ως και την γην την ανήκουσαν εις την οικίαν μου ταύτην.

Ι. Παν ό,τι άλλο απομένει κε της περιουσίας μου είτε πράγμα είτε προς ιδίαν μου χρήσιν υπάρχει, οπουδήποτε και αν κείται, είτε θα κατέχεται υπ' εμού και θα είναι κτήμα μου καθ' όν χρόνον θα αποβιώσω είτε ανήκει εις εμέ δι' οιοδήποτε τίτλου, οπουδήποτε και αν διατρίβω κατά τον θάνατόν μου. Δίδω και κληροδοτώ και παρέχω εις τους επιτρόπους μου, ούς κατωτέρω ονομάζω και εις τους κληρονόμους αυτών και εκδοχείς αυτών δια παντός ίνα επιμελώνται αυτού και διαχειρίζονται μετατρέπωσι, τοποθετώσι και ανατοοθετώσιν εκάστοτε όπως νομίζωσι καταλληλότερον. Το εν έκτον δε του καθαρού εισοδήματος αυτού θα χορηγώσι κατά εξαμήνους δόσεις εις το Διοικητικόν Συμβούλιον του Καλλινείου Παρθε-

ναγωγείου του εν τω ειρημένω Παπίγκω επί δέκα έτη μετά τον θάνατόν μου, τα δε πέντε έκτα του καθαρού εισοδήματος αυτού θα χρησιμοποιηθώσι κατά την αυτήν περίοδον των δέκα ετών, καθ' όν τρόπον αυτοί νομίζουσι προσφορώτερον, προς συντήρησιν Ελληνικής Σχολής ανωτάτης, εφ' όσον θα επιτρέπωσιν αι περιστάσεις, ει δυνατόν δε το Σχολείον τούτο να είναι παρόμοιον προς τα άριστα Γερμανικά Γυμνάσια, να φοιτώσι δε εις αυτό προς μόρφωσιν εαυτών παίδες άνευ διακρίσεως φυλής, θρησκείας, χρώματος και κοινωνικής τάξεως να ιδρυθή δε το Σχολείον τούτο είτε εν Κονίτση είτε εν Ιωαννίνοις, είτε εν άλλη τινι πόλει της Ηπείρου προς δυσμάς των Ιωαννίνων κειμένη.

Μετά την πάροδον δέκα ετών από του θανάτου μου ορίζω, ίνα το ένα έκτον του κεφαλαίου της ειρημένης παρακαταθήκης δοθή εις το Διοικητικόν Συμβούλιον του Καλλινείου Παρθεναγωγείου του εν τω ειρημένω Παπίγκω, τα δε πέντε έκτα του ρηθέντος κεφαλαίου να χρησιμοποιηθώσιν ως οι Επίτροποί μου νομίσωσι πρόσφορον προς την νόμιμον εγκατάστασιν και συντήρησιν του Ελληνικού Σχολείου του ανωτέρω διαγραφέντος. Προς χρησιμοποίησιν δε του εισοδήματος και του κεφαλαίου του προς συντήρησιν Ελληνικού Σχολείου, παρέχω εις τους ειρημένους. Επιτρόπους μου και εις οντινα θα είναι επίτροπος κατά την διαθήκην μου αυτήν, απόλυτον πληρεξουσιότητα και κύρος ίνα προβαίνωσιν εις οιοδήποτε μέτρον νομιζόμενον υπ' αυτών άριστον προς ον προτίθεμαι σκοπόν, να πληρώνωσι το εισόδημα και κεφάλαιον εις πρόσωπον ή εις πρόσωπα ή και σωματείου να κατακρατώσιν αυτό και να χρησιμοποιώσι προς τον σκοπόν τον άνω δηλωθέντα, είτε να προβαίνωσιν εις οιοδήποτε άλλο μέτρον και εξουσιοδοτώ

τους Επιτρόπους μου πλην τούτων να σχηματίσωσι σωματείον προς συντήρησιν τιοιούτου Σχολείου αν νομίζωσι το πράγμα ορθόν.

Ορίζω δε ότι η παραλαβή από μέρους του προσώπου ή των προσώπων ή του σωματείου των χρημάτων των μετρηθέντων εις αυτό ή εις αυτά υπό των Επιτρόπων μου θα απαλλάσση αυτούς πάσης ευθύνης και ότι του λοιπού οι Επίτροποί μου ουδεμίαν ευθύνην θα έχωσιν ίνα λογαριάσωσιν αυτά ή ίνα εποπτεύωσι την χρησιμοποίησιν αυτού.

ΙΔ. Διορίζω τον Walage L. Dlerra τον Rowart H. Gardiner και τον Walworth Pierce εκτελεστάς και επιτρόπους των θελήσεων μου τούτων και ορίζω ίνα ούτοι απαλλαγώσιν από του να δώσωσιν εγγυήσεις δια τας υποχρεώσεις ας θα αναλάβωσιν ως εκτελεσταί ή ως επίτροποι. Επιτρέπω εις τους εκτελεστάς μου και όντινα ανατεθή η εκτέλεσις των θελήσεων μου τούτων να πωλήση δια δημοσίας πλειοδοσίας ή κατ' ιδίαν να φροντίση περί πάσης της περιουσίας μου της εις πράγματα ή της προς ατομικήν μου χρήσιν ήν θα κέκτημαι και θα έχω κατά τον χρόνον του θανάτου μου ή και της οποίας θα έχω τίτλους αδιαφιλονεικίτους μη κωλυομένου του αγοραστού ή των αγοραστών να εξετάση περί της χρησιμοποίησεως του τμήματος.

Εξουσιοδοτώ τους ειρημένους επιτρόπους μου και εκείνον όστις θα είναι επίτροπός μου να πωλήση δια δημοσίας πλειοδοσίας ή κατ' ιδίαν πάσαν την περιουσίαν μου την εις πράγματα και προς ατομικήν μου χρήσιν, ήτις θα αποτελή μέρος ή μέση της περιουσίας μου της εμπειπιστευμένης εις χείρας των. Το προϊ-

όν δε της πωλήσεως να παραμείνει εις χείρας των επιτρόπων και του αγοραστού μη υποχρεωμένου να εξετάση περί της χρήσεως του τμήματος. Επειδή δε ανέθηκα δια της διαθήκης μου ταύτης εις τους επιτρόπους καθήκοντα ασυνήθη και δυσχερή δια τα οποία θα δεήση, να επισκεφθή εις η πλείονες εξ αυτών την Ελλάδα και την Ήπειρον, επιθυμώ να πληρωθώσιν άπασαι αυτών αι δαπάναι ας θα απαιτήσει η μετάβασις αυτών αναλόγως των δυσκολιών ας θα συναντήσωσιν εκτελούντες τα καθήκοντά των ταύτα, την αναλογίαν δε των ειρημένων δαπανών μεταξύ κεφαλαίων και προσόδων αφήνω να ορίσωσιν οι επίτροποι, η δε κρίσις αυτών περί ταύτης να είναι οριστική. Εις περίπτωσιν περί πάντων τούτων υπογράφω και σφραγίζω το παρόν τη εικοστή ημέρα Φεβρουαρίου του χίλια ενιακόσια έξ.

Υπογρ. Μιχαήλ Αναγνωστόπουλος

Υπογεγραμμένον, εσφραγισμένον, δεδημοσιευμένον και δεδηλωμένον υπό του ρηθέντος Μιχαήλ Αναγνωστόπουλου ως τελευταία αυτού θέλησις και διαθήκη, παρόντων ημών, οίτινες επί παρουσία αυτού και κατ' απαίτησιν αυτού υπεγράψαμεν τα ονόματα ημών προς μαρτυρίαν. Εν Βοστώνη.

EDW. W. HUTJUNS
HENRY WHELEER
SARAH E. MACDONALD

Ό,τι ακριβές αντίγραφον
Εν Παπίγκω τη 7 Δεκεμβρίου 1914
υπογρ. Ν.Δ. Δαλαγιάννης
ο Αρχιερατικός Επίτροπος
υπογρ. παπά Ηλίας

Χρυσόβουλλον τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Πωγωνιανῆς,
τοῦ καὶ πατριαρχικοῦ σταυροπηγίου

Ἐν ὀνόματι τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος καὶ τῆς κυρίας καὶ ἀληθῶς ὑπερενδόξου δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἁγίων. Καγὼ Κομνηνὸς ὁ Παλαιολόγος σὺν τῇ συμβίῳ μου Ἑλένη καὶ τῶν τέκνων μου, Σίμου τε καὶ Νικηφόρου ἡ θεία χάρις τοῦ Θεοῦ καὶ δι' εὐχῆς τοῦ ἁγίου ἡμῶν βασιλέως κύρ Ἀνδρονίκου Κωνσταντινουπόλεως καὶ πάσης Ῥωμανίας καὶ δι' εὐχῆς τοῦ παναγιωτάτου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως καὶ πάσης τῆς οἰκουμένης διότι καὶ ἡμεῖς οἱ ἁμαρτωλοὶ ἐκ τῆς ἁγίας Κωνσταντινουπόλεως πεφύκαμεν. Ἐνθα καὶ διορίσαντος ἡμᾶς καὶ εἰς τελείαν πρόνοιαν ἐκπέμψα <ν> τος ἡμᾶς ἐν τῷ τῆς Δύσεως θέματι, ἀπὸ δᾶν τῆς Κλεισούρας μέχρι τοῦ Παπίγκου, Λυβίδσης τε καὶ Κορούσας καὶ Κολωνίας αὐθεντεύοντος ἡμᾶς καὶ διορίζοντος τὸ τοιοῦτον θέμα, ἐποίησα μονύδρια τρία, ἓνα μὲν εἰς τὴν Σέλτζη, τὸν Μέγαν Νικόλαον, ὅλον εἰς ἀγορὰν ἀπὸ τὸν Βελιάνον δύο ζεψίαις εἰς ὑπέρπυρα ἅλ' βενέτικα σὺν καὶ τὸ χωράφιον, ἐν ᾧ ἐφύτευσα ἀμπέλι τῆς ἐκκλησίας καὶ τὸ μυλοθέσιον ἠγόρασα παρὰ τοῦ Ἰωάννου τοῦ Πρίπα εἰς ὑπέρπυρα βενέτικα ἰς' καὶ ἐκόλλησα τὴν ἐκκλησίαν τὴν ἐπ' ὀνόματι τοῦ Μεγάλου Νικολάου μετόχιον τῆς πόλεως καὶ πατριαρχικὴν μονὴν κατέστησα αὐτήν, νὰ μηδὲν ἔχη ἄδειαν ἐν αὐτῇ μήτε ἀρχιερεὺς ὁ κατὰ χώραν μήτε ἔξαρχος μήτε κληρικὸς μήτε ἄλλος τις. Ἐποίησα γοῦν αὐτὴν ἐλεύθερην, παντελεύθερη ἕνεκεν τῆς ψυχικῆς μου σωτηρίας, ὥστε εἶναι αὐτὴν εἰς κατοικίαν μοναχῶν.

Μετὰ τοῦτο γοῦν ἐποίησα καὶ ἄλλον μονύδριον εἰς τοῦ Βούγρεσι, ἀνάμεσα τὰς δύο χώρας, τὸ εἰς ὄνομα τιμώμενον τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἀθανασίου, διὰ συνδρομῆς, κόπου τε καὶ ἐξόδου ὑπὸ τῆς ἐμῆς χειρός. Ἠγόρασα δὲ τὸ ἀγρίδιον, ὅπερ ἐποίησα τὴν ἐκκλησίαν, ἀπὸ τὸν Δημήτριον τὸν Τζέρνεσι εἰς ὑπέρπυρα ὀκτώ βενέτικα, ἠγόρασα δὲ καὶ τὸ χωράφιον τὸ παραθέον τὴν ἐκκλησίαν ὅλον τὸ κομμάτι τὸ πρὸς τοῦ Βούγρεσι ἕως τοῦ ἀπάνου δρόμου ὅλον τὸ πλασίδι ἔκ τιναν ἄνθρωπον, τὸν Κάλεσι, εἰς ὑπέρπυρα ὁ βενέτικα καὶ ἐφύτευσα τὸ ἡμισυ ἀμπέλιν τῆς ἐκκλησίας καὶ τὸ ἡμισυ διὰ ψωμοκαρπίαν ἠγόρασα δὲ καὶ ἕτερον χωράφιον πλησίον τοῦ πλασιδίου τὸ πρὸς τὸ Λεσκοβικὸν καὶ ἐκόλλησα αὐτὸ εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἠγόρασα δὲ καὶ ἕτερον χωράφιον ἀπὸ δᾶν τῆς ἐκκλησίας ἕως τὸν Μέγαν Λάκκον ἀπὸ τὸν Μιχάλην τὸν Ἀνυφαντὴν διὰ ὑπέρπυρα ξθ' καὶ διὰ μόδια πέντε γέννημα καὶ προσεκόλλησα καὶ αὐτὰ

εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἠγόρασα δὲ καὶ εἰς τὴν Πλασίτζα τὸ ἀπάνω τὸ μυλοθέσιον ἀπὸ τὸν Σύρκον εἰς ὑπέρπυρα λε'. Ἐποίησα δὲ καὶ ἕτερον μύλον ἰδιόχειρόν μου κατωθέον τὸ χωρίον μου τὸ Τζερτζικὸν εἰς τὸν λάκκον κάτω καὶ ἐκόλλησα αὐτὸν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἕνεκεν ψυχικῆς μου σωτηρίας, καὶ τέσσαρας ζευγίτας. Ἐποίησα καὶ αὐτὴν ἐλεύθερον καὶ πατριαρχικὴν Κωνσταντινουπόλεως, μὴ ἔχων ἄδειαν ἢ κάμμίαν ἐξουσίαν ὁ κατὰ χώραν εὐρισκόμενος ἀρχιερεὺς διασεῖσαι ἢ ἐνοχλῆσαι τι τὸ παράπαν αὐτήν, μήτε κληρικὸς μήτε ἔξαρχος τοῦ ἀρχιερέως.

Ἐποίησα δὲ καὶ ἕτερον μονύδριον ἐν τῷ θέματι τῆς Λυβίσδας τὸ εἰς τὴν ἄκρην τοῦ κάμπου εἰς τὸν λεγόμενον Φράξον ἐπ' ὀνόματι τῆς ὑπεραγίας δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου. ἠγόρασα δὲ τὴν τοποθεσίαν αὐτὴν ἀπὸ τὸν Μιχάλην τὸν Βαγρεάνον εἰς ὑπέρπυρα π' βενέτικα ἀπὸ τὸν δρόμον ἕως ἂν κατεβαίνουν οἱ δύο λάκκοι καὶ τὸ ἀνάφορον < > ἀπάνω εἰς τὸ Σέλωμα καὶ πλαγινὰ εἰς τὴν μεγάλην πέτραν. Καὶ εἰς τὸν λάκκον πάλιν ἠγόρασα καὶ κατώδρομα τριῶν μοδίων χωράφι πλησίον τοῦ δρόμου, ἐποίησα δὲ καὶ μύλον ἰδιόχειρόν μου πλησίον τοῦ ποταμοῦ εἰς τὴν Τούμπαν καὶ ἐκόλλησα αὐτὸν εἰς τὴν [πατριαρχικὴν μονὴν] ἐκκλησίαν μου, καὶ ἐπαφίω αὐτὰ ἐλεύθερα καὶ πατριαρχικὴν αὐτὴν ἐκόλλησα, μήτε ὑπὸ ἀρχιερέως ἐνοχληθῆναι, μήτε ὑπὸ κληρικῶν. Εἴ τις γοῦν βουληθῆ ἐνοχλῆσαι ἢ διασεῖσαι τι, ἐχέτω τὰς ἀράς τῶν τη' θεοφόρων <v> πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ, τὴν ἀγχόνην τοῦ Ἰούδα, τοῦ Ἀρείου τὸ ἀνάθεμα καὶ τῶν αἰρετικῶν, τοῦ Γιεζῆ τὴν λέπραν, Ἡλὶ τοῦ ἱερέως τὴν καταδίκην, καὶ ἀνοιξάτω ἡ γῆ τὸ στόμα αὐτῆς καὶ καταπιέτω αὐτόν, ὡσπερ Δαθὰν καὶ Ἀβειρών, καὶ μετὰ τοῦ Ἀνανίου καὶ τῆς αὐτοῦ γυναικὸς Σαπφείρης, καὶ τὴν ὀργὴν τοῦ Θεοῦ παντοκράτορος κληρονομήσει. Ἐγράφη ἡ Ὀκτωβρίω ς' ἰνδικτιῶνος δ'ἡ' ἔτους 'ςχ'ᵒᵒ.

ΔΙΟΝ. Α. ΖΑΚΥΘΗΝΟΣ

Χωρὶς, νὰ ἐπιφέρωμεν κάμμίαν μεταβολὴν εἰς τὸ τυπικὸν καὶ τὴν σύνταξιν τοῦ κειμένου, ἀποκατεστήσαμεν τὴν ὀρθογραφίαν καὶ τὴν στίξιν. Ἐν τῷ κριτικῷ ὑπομνήματι, ἐσημειώσαμεν τὰ κυριώτερα σφάλματα τοῦ ἀντιγραφῆως.

**ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ**

**Πανελλήνιο Συνέδριο περιβ/κής εκπ/σης πραγματοποιήθηκε
στην Κόνιτσα στις 29, 30, και 1 Οκτωβρίου**

από τους φορείς:

- Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
- Δήμο Κόνιτσας
- Κ.Π.Ε. Κόνιτσας
- ΤΕΔΚ Ιωαννίνων.

Παραθέτουμε το πρόγραμμα:

Παρασκευή, 29 Σεπτεμβρίου 2000

09.00-09.30	Εγγραφές - Παραλαβή φακέλου
09.30-10.00	Επίσημη έναρξη (Προεδρείο: Ε. Μπακογιάννη, Κ. Τσούβαλη)
	Χαιρετισμοί 5', από Μητροπολίτη, Δήμαρχο Κόνιτσας, Προϊστάμενο Δ/σης Δ/θμιας Εκπ/σης Ιωαννίνων & Εκπρόσωποι ΤΕΔΚ Ιωαννίνων
10.00-14.00	1η Συνεδρίαση (Προεδρείο: Τ. Αλμπάνης, Α. Κατσικίης)
	Α' Ενότητα: "Μείωση σχηματισμού Απορριμάτων-Μεθοδολογίες & Τεχνικές Διαχείρισης"
10.00-10.20	Ε. Βουδριάς, "Αλλαγή στη διαχείριση στερεών αποβλήτων στην Ελλάδα, με βάση την πρόσφατη ευρωπαϊκή οδηγία περί υγειονομικής ταφής αποβλήτων".
10.20-10.40	Τ. Αλμπάνης, "Τεχνικές μείωσης του όγκου των απορριμμάτων & των επιπτώσεών τους στο περιβάλλον".
10.40--11.00	Ι. Γιακουμάς, "Νέες τεχνολογίες στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση - Τη μείωση σχηματισμού και η διαχείριση απορριμμάτων"
11.00-11.15	Διάλειμμα
11.15-11.35	Ν. Χρυσόγελος, "Ευαισθητοποίηση & Εκπαίδευση των πολιτών για τη μείωση και βιώσιμη διαχείριση των απορριμμάτων"
11.35-11.55	Φ. Πομώνης, "Παραλείψεις & υπερβολές στη διατήρηση και προστασία του περιβάλλοντος"
11.55-12.15	Ε. Καραγιάννης, "Δυνατότητες χρησιμοποίησης ανακυκλωμένων δομικών υλικών στην κατασκευή έργων διάνοιξης των δασών".
12.15-13.30	Συζήτηση
17.30-21.00	2η Συνεδρίαση (Προεδρείο: Δήμαρχος Κόνιτσας, Φ. Πομώνης)

Α' Ενότητα (συνέχεια)

- 17.30-17.50 Μ. Καμηλαράκη, "Διαχείριση απορριμμάτων - Χώροι Υγειονομικής Ταφής Απορριμμάτων" (ΧΥΤΑ)
- 17.50-18.10 Α. Τριανταφυλλόπουλος, "Ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης απορριμμάτων του Δήμου Πατρέων"
- 18.10-18.30 Θ. Κάρδαρης, "Το μοντέλο διαχείρισης σ' ένα μικρό γεωγραφικό χώρο"
- 18.30-18.50 Α. Στοϊμενίδης, "MASTER PLAN διαχείρισης απορριμμάτων στο Νομό Θεσσαλονίκης"
- 18.50-19.00 Διάλειμμα
- 19.00-19.20 Σ. Σπυριδάκης, "Ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης στερεών αποβλήτων & ευαισθητοποίηση του κοινού"
- 19.20-19.40 Π. Πάσχος, "Οικονομικά αίτια σχηματισμού απορριμμάτων & ο ρόλος της Εκπαίδευσης"
- Γ. Παπαγυράκης, Ζ. Βεντούρα, "Ιδιωτική Οικονομική - Περιβάλλον με τη χρήση της νέας τεχνολογίας"
- 19.40-21.00 Συζήτηση

Σάββατο, 30 Σεπτεμβρίου 2000

09.30-14.00

3η Συνεδρίαση

(Προεδρείο: Σ. Πλατανιστιώτη, Α. Χατζναθανασίου)

Β' Ενότητα

"Διαχείριση Απορριμμάτων & Περιβαλλοντική Εκπαίδευση

- 09.30-09.50 Α. Αδάμου, Α. Κούγκολος, "Διαχείριση στερεών αποβλήτων Νομού Λάρισας & Εκπαίδευση περιβαλλοντικής προστασίας με στόχο την Αειφορία"
- 09.50-10.10 Χρ. Σαμαντάς, "Υπάρχω άρα ρυπαίνω..." & ο ρόλος της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης"
- 10.10-10.30 Μ. Αυγερινού, Ν. Βουδριολής "Διαχείριση απορριμμάτων. Ανακύκλωση" Από τη θεωρία στην πράξη.
- 10.30-10.50 Μ. Παπαντώνης "Κοινωνική συνείδηση και Περιβαλλοντική Εκπαίδευση"
- 10.50-11.10 Διάλλειμμα
- 11.10-11.30 Π. Σακοβέλη, "Μοντέλο συνεργασίας Τμήματος Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης & Τοπικής Αυτοδιοίκησης για την υλοποίηση προγράμματος Διαχείρισης απορριμμάτων στα Δημοτικά σχολεία του Δήμου Πατρέων"
- 11.30-11.50 Α. Κεκές: "Πρόγραμμα Διαχείρισης απορριμμάτων στο Σύγχρονο Ελληνικό Σχολείο"
- 11.50-13.30 Συζήτηση

17.30-19.00

4η Συνεδρίαση

Α' Ενότητα (συνέχεια)

(Προεδρείο: Α. Τσούβαλη, Β. Διακοπούλου)

- 17.30-17.50 Α. Σαμπανιώτου, "Τεχνολογίες αξιοποιήσεις των οικιακών απορριμμάτων"
- 17.50-18.10 Ι. Οικονόμου, "Διαχείριση απορριμμάτων - Το παράδειγμα της Πορτογαλίας"

- 18.10-18.30 Γρ. Παπανώτης, *“Διαχείρισης απορριμμάτων στους μικρούς Καποδιστριακούς Δήμους”*
18.30-19.00 Συζήτηση
19.00 Αναχώρηση για τα Μαστοροχώρια της Κόνιτσας

Κυριακή 1η Οκτωβρίου 2000

- 09.30-14.00 **5η Συνεδρίαση**
Β' Ενότητα (συνέχεια)
(Προεδρείο: Ε. Μπακογιάννη, Α. Μπέλλος)
09.30-09.50 Σ. Πλατανιστιώτη, Γ. Τσελεκτσίδου, *“Απορρίμματα: Ένα παράδειγμα εκπαιδευτικού υλικού για το Γυμνάσιο”*
09.50-10.10 Π. Κοψιδά-Βρεπού, *“Τέχνη & Απορρίμματα: προς έναν καλλιτεχνικό αντικομφορμισμό. Το πνεύματα της δημιουργικής άρνησης”*
10.10-10.30 Ε. Μάνου, *“Σκουπίδια: προσέγγιση σε σχέση με το μάθημα της Αισθητικής Αγωγής”*
10.30-10.50 Ι. Νείλα, *“Αξιοποίηση φυσικών & “άχρηστων” υλικών σε κατασκευές και παιχνίδια για μικρά παιδιά*
10.50-11.10 Διάλειμμα
11.10-11.30 Α. Μαλαμούδη, *“Αειφορία - Εμπειρική - Βιωματική αντίληψη - Απορρίμματα & Τέχνη”*
11.30-11.45 Μ. Βαχτσεβάνου, *“Έρευνα για τη συμπεριφορά των μαθητών των Δημοτικών Σχολείων Θεσσαλονίκης σχετικά με τα απορρίμματά”*
(Προεδρείο: Α. Κασίκης, Τ. Αλμπάνης)
11.45-13.30 Συζήτηση - Συμπεράσματα

Οργανωτική Επιτροπή:

- Πρόεδρος:** Γ. Παπανικολάου, Προϊστάμενος Δ/σης Β/θμιας Εκπ/σης Ν. Ιωαννίνων
Υπεύθυνος Φορέα υλοποίησης: Ε. Μπακογιάννη, Υπεύθ. Π.Ε. Δ/θμιας Εκπ/σης Ν. Ιωαννίνων
Μέλη: Α. Τσούβαλη, Υπεύθ. Κέντρου Περ/κής Εκπ/σης (ΚΠΕ) Κόνιτσας
Ι. Οικονόμου, Αναπλ. Υπεύθ. ΚΠΕ Κόνιτσας
Α. Χατζηαθανασίου, Εκπ/κός ΚΠΕ Κόνιτσας
Β. Διακοπούλου, Εκπ/κος ΚΠΕ Κόνιτσας
Ι. Νείλα, Εκπ/κός ΚΠΕ Κόνιτσας

Επιστημονική Επιτροπή Συνεδρίου:

- Τ. Αλμπάνης, Αν. Καθηγητής Παν/μίου Ιωαννίνων
Α. Κασίκης, Αν. Καθηγητής Παν/μίου Ιωαννίνων
Φ. Πομώνης, Αν. Καθηγητής Παν/μίου Ιωαννίνων
Ε. Μπακογιάννη, Υπεύθ. Π.Ε. Δ/θμιας Εκπ/σης Ν. Ιωαννίνων
Α. Τσούβαλη, Φιλολόγος, Υπεύθ. Κέντρου Περ/κής Εκπ/σης Κόνιτσας
Ι. Οικονόμου, Μαθηματικός, Αναπλ. Υπεύθ. ΚΠΕ Κόνιτσας
Ι. Νείλα, Βιολόγος, Δρ. Οικολογίας, Εκπ/κός ΚΠΕ Κόνιτσας

Ανοιχτή Επιστολή

Θέμα: Προστασία των δασών Βοβούσας και της ευρύτερης περιοχής της κοιλάδας του Αώου ποταμού από τις πυρκαγιές - Μελέτη - Προτάσεις.

Τα δάση καίγονται. Η Ελλάδα καίγεται. Η φυσική και πολιτιστική μας κληρονομιά απειλείται. Ευχαρίστως δέχομαι - ύστερα από πρόσφατη επιστολή μου σε τοπική εφημερίδα - να παρουσιάσω για γόνιμο διάλογο στην κοινότητά μου και με επτόπιες επισκέψεις στις προτεινόμενες τοποθεσίες, τη συνταχθείσα το 1996 ολοκληρωμένη μελέτη μου "για την προστασία των δασών Βοβούσας και της ευρύτερης περιοχής από τις πυρκαγιές" συνολικού κόστους εφαρμογής 500 εκατ. δραχμών, την οποία επί τρία συνεχή χρόνια (1996-1997-1998) ως κοινότητα μέσω του υπ. Γεωργίας είχαμε υποβάλει στην Ευρωπαϊκή Ένωση για έγκριση στα πλαίσια του Καν. 2158/92, χωρίς όμως καμιά τύχη. Ίσως, γιατί η κοινότητά μας δεν διέθετε τότε τις απαραίτητες προσβάσεις στα ενδότερα των Βρυξελλών.

Η ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΤΗΣ ΒΑΛΙΑ ΚΑΛΝΤΑ ΚΑΙ Ο ΝΤΟΠΙΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ

Η μελέτη προσφορά τότε στην κοινότητά μου και εις όσους δήμους κοινότητες, συναδέλφους γεωτεχνικούς, αστικές εταιρείες ή άλλους φορείς αθρόως σήμερα τη χρησιμοποιούν ή επικαλούνται βασικές αρχές της - είχε συνταχθεί με όλες τις οδηγίες και τις προδιαγραφές της Ευρωπαϊκής Ένωσης και από ό,τι τουλάχιστον γνωρίζω και χωρίς καμιά

δόση υπερβολής, ήταν η πιο ολοκληρωμένη πρόταση και η πρώτη σοβαρή προσέγγιση του θέματος για τις πυρκαγιές στη χώρα μας και στηρίζονταν:

1. Στις εμπειρίες από τη συμμετοχή μας στην κατάσβεση της μεγάλης πυρκαγιάς στη Βάλια Κάλντα το καλοκαίρι του 1993, εμπειρίες που καταγράψαμε λίγες μέρες μετά σε τοπική εφημερίδα ("Ηπειρωτικός Αγών") στις 10-9-93 και την οποία (επιστολή) σας επισυνάπτουμε.

2. Στα δεδομένα της ορεινής Πίνδου και ιδιαίτερα στις εδαφομορφολογικές και υδατικές συνθήκες της κοιλάδας του Αώου ποταμού από τη Μηλιά, τη Βάλια Κάλντα, τη Βοβούσα μέχρι και την Κόνιτσα.

3. Στις ευαισθησίες, στη φιλοπατρία, το φιλότιμο και στο αυθόρμητο του ντόπιου πληθυσμού με την εθελοντική συμμετοχή του στις κατασβέσεις των πυρκαγιών, που απετέλεσαν τότε την αφετηρία και μας έδωσαν το έναυσμα για τη σύνταξη της μελέτης. Η πρόβλεψη ειδικών κινήτρων γι' αυτούς τους ανθρώπους και γι' αυτό το σκοπό, είναι πλέον επιβεβλημένη.

Βασικό βοήθημά μας στάθηκε η Διαχειριστική Μελέτη για τη δεκαετία 1992-2001 Κοινοτικού δάσους Βοβούσας του δασολόγου κ. Κώστα Τσακτσίρα που πρώτος τότε το 1991 επισήμανε τον μέγα κίνδυνο των πυρκαγιών για την περιοχή μας, πέρασμα για τους γείτονες λαθρομετανάστες.

ΠΕΡΙΟΧΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Η υλοποίηση της πρότασης - μελέτης θα εξυπηρετήσει όχι μόνον την κοινότητα Βοβούσας, αλλά και ολόκληρη την ευρύτερη δασική περιοχή κατά μήκος της κοιλάδας του Αώου ποταμού από Μέτσοβο, Μηλιά, Βάλια Κάλντα, Βοβούσα, Ελατοχώρι, Φλαμπουράρι, Γρεβενίτι, Λαίιστα, Περιβολί Γρεβενών, Δίστρατο, Βασιλίτσα, χωριά Λάκκας Αώου μέχρι και την Κόνιτσα, περιοχή ευάλωτη τα τελευταία χρόνια στις πυρκαγιές.

Έδρα η Βοβούσα, λόγω γεωγραφικής θέσης.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΡΙΛΟΤΟΣ

Το όλο έργο, πρωτοποριακό για τα ελληνικά δεδομένα, θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί και ως πρόγραμμα Pilotos και για άλλες παρόμοιες δασικές περιοχές του νομού ή και άλλων περιοχών της χώρας με παρόμοιες εδαφομορφολογικές και υδατικές συνθήκες.

ΟΙ ΠΥΡΚΑΓΙΕΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΛΑΔΑ ΤΟΥ ΑΩΟΥ ΚΑΙ ΤΟ ΠΩΓΩΝΙ

Είναι αδιανόητο να καίγονται τα δάση στην κοιλάδα του Αώου ποταμού και τα νερά του αχρησιμοποίητα να ρέουν αφθόνως στα ποδάρια μας. Αδιανόητο.

Δεν θα καίγονταν καν φέτος το καλοκαίρι τα δέκα χιλιάδες στρέμματα δάσους στο "Μπαϊτάνι" της κοινότητας Περιβολίου Γρεβενών κοντά στη Βοβούσα και τη Βάλια Κάλντα, ούτε ίσως και τα μισά δάση της κοιλάδας του Αώου ποταμού (Παλαιοσέλι, Ελεύθερο, Δίστρατο και Λαίιστα), εάν στοιχειωδώς εφαρμόζονταν οι βασικές αρχές της μελέτης μας. Το Μπαϊτάνι χάθηκε αβοήθητο

μπρος στα μάτια μας.

Το ίδιο ισχύει και για το Πωγωνί, που επί δυο εβδομάδες η φωτιά σιγόκαιγε. Χρόνος αρκετός για την καταστολή της με παραδοσιακά μέσα και επίγειες δυνάμεις (αντλίες νερού - πτυσσόμενες πλαστικές δεξαμενές αποθήκευσης μεγάλων ποσοτήτων νερού από τις αντλίες ή τα ελικόπτερα σε ισόπεδα σημεία - μάνικες δεκάδων ή εκατοντάδων μέτρων - επινώτιοι ψεκαστήρες - ντόπιοι εθελοντές κάτοικοι και φίλοι της περιοχής - οικολογικές οργανώσεις - κυνηγοί Πωγωνίου - κυνηγητικοί σύλλογοι - πολιτιστικοί φορείς περιοχής - δασικοί και πυροσβεστικοί υπάλληλοι - ΟΤΑ κλπ). Ύστερα ήρθε η μεγάλη καταστροφή.

Να μην οδυρόμαστε εκ των υστέρων - όλοι και ο καθένας για τους δικούς του λόγους - επί των αποκαϊδίων ή των ερειπίων των πυρκαγιών του Πωγωνίου, του Διστράτου και της Λαίιστας. Αυτοκριτική και σοβαρότης. Όλοι συνυπεύθυνοι.

ΕΠΙΓΕΙΑ ΚΙ ΕΝΑΕΡΙΑ ΜΕΣΑ

Ένα από τα πλεονεκτήματα της μελέτης - πρότασής μας είναι ότι στηρίζεται τόσο στα παραδοσιακά επίγεια μέσα και επίγειους μηχανισμούς (αντλίες νερού - επινώτιοι ψεκαστήρες νερού - πλαστικές πτυσσόμενες δεξαμενές αποθήκευσης νερού πολλών τόννων από ιπτάμενα ελικόπτερα ή από αντλίες σε απομακρυσμένα ισόπεδα σημεία - μάνικες δεκάδων ή εκατοντάδων μέτρων - αξιοποίηση θέσεων υδροληψίας κλπ), όσο και στις συνεργαζόμενες επίγειες δυνάμεις (δασικοί και πυροσβεστικοί υπάλληλοι - μόνιμοι κάτοικοι - ΟΤΑ - οικολόγοι - εθελοντές δασοπυροσβέστες) με ευαι-

σθησίες και πλούσια εμπειρία στις κατασβέσεις των πυρκαγιών.

Οι επίγειες δυνάμεις και τα επίγεια μέσα, συμπληρώνουν το έργο και την αποτελεσματικότητα των εναέριων μέσων (ελικοπτέρων - αεροπλάνων) ή και αμβλύνουν τις όποιες αδυναμίες τους. Και είναι πάρα πολλές.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΠΥΡΟΣΒΕΣΤΙΚΗΣ - ΜΙΑ ΠΡΟΤΑΣΗ

Όπως καλοπροαίρετα, για το γενικότερο καλό και με τον οφειλόμενο σεβασμό προς το Πυροσβεστικό Σώμα και το προσωπικό του, ευθαρσώς ισχυρίζομαι πως θα πρέπει να επανεξετασθεί εκ μέρους της Πολιτείας ο ρόλος και η κύρια ευθύνη του Πυροσβεστικού Σώματος στις κατασβέσεις των πυρκαγιών στις ορεινές δασικές περιοχές τουλάχιστον. Δεν αρκούν μόνο οι καλές προθέσεις.

Άλλου είδους οι πυρκαγιές στο Ξυλόκαστρο της Κορινθίας και στην Πεντέλη Αττικής, άλλες οι πυρκαγιές των αστικών κέντρων, άλλες στις περιαστικές πεδινές ή ημιορεινές εκτάσεις και τελείως διαφορετικές οι πυρκαγιές στις ορεινές, δυσπρόσιτες και ξεκομμένες δασικές περιοχές.

Διαφορετικοί και οι αντίστοιχοι μηχανισμοί αντιμετώπισής τους.

Στην τελευταία κατηγορία των πυρκαγιών, και παρά τις προσπάθειες, αποδείχτηκε στην πράξη πως το Πυροσβεστικό Σώμα λόγω της δυσκινησίας των οχημάτων του, της ελλιπέστατης υποδομής σε δασικούς δρόμους και της απειρίας των ανδρών του, δεν έχει την ίδια αποτελεσματικότητα στις δασικές πυρκαγιές που ομολογουμένως έχει στις αστικές πυρκαγιές.

ΕΝΑ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Ο Μάκ Άρθουρ δικαιώθηκε ιστορικά όταν συνιστούσε στο Αμερικανικό Επιτελείο να μην εμπλακούν οι Αμερικανοί σε πόλεμο με ασιατικό πεζικό στη ζούγκλα του Βιετ Νάμ.

Για έναν αμερικανό μαχητή στη ζούγκλα χρειαζόντουσαν επτά (7) βοηθητικοί στρατιώτες για την υποστήριξή του.

Για έναν πεζικάριο βιετναμέζο αρκούσαν το σακίδιό του, μια χούφτα ρύζι, λίγες ακρίδες και λίγα άγρια χόρτα από τη ζούγκλα.

Το αποτέλεσμα γνωστό: Η υπεροψία και η μέθη του Αμερικανικού Έθνους βούλιαξαν στα έλη του και τη ζούγκλα του Βιετ Νάμ.

ΣΕ ΠΟΙΟΥΣ Η ΕΥΘΥΝΗ ΚΑΤΑΣΒΕΣΗΣ - ΟΤΑ- ΔΑΣΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Είναι σαφές τι εννοούμε με το παραπάνω παράδειγμα, όταν κάθε καλοκαίρι δοκιμάζεται το κύρος και η αποτελεσματικότητα της Πυροσβεστικής, και η ετοιμότητα και η φυσική αντοχή των ανδρών της.

Παράδειγμα που υποδηλώνει και τη θέση μας σε ποιούς τελικά θα πρέπει να ανατεθεί η κύρια ευθύνη της πρόληψης και της καταστολής των πυρκαγιών στις ορεινές και δυσπρόσιτες δασικές περιοχές, για τις οποίες (κατασβέσεις και προλήψεις των πυρκαγιών) οι ίδιοι οι ντόπιοι κάτοικοι, οι ίδιοι οι δήμοι και οι κοινότητες, οι ίδιες οι Δασικές Υπηρεσίες και οι υπάλληλοί τους δούλεψαν επιτυχώς στο παρελθόν, αρμονικά συνεργασθέντες μεταξύ τους, παρά τα όποια αναπόφευκτα προβλήματα τους.

Η υπερεκτίμηση των εναέριων μέσων και των δυνατοτήτων της Πυροσβεστι-

κής, και η σκόπιμη υποτίμηση και η υποβάθμιση του ρόλου των άλλων επίγειων μέσων και του ανθρώπινου παράγοντα, είναι θέματα σοβαρά και εξεταστέα.

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ - ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΚΑΙ ΗΘΟΣ

Στις κατεσβέσεις των πυρκαγιών όλοι χωράνε: Και το Πυροσβεστικό Σώμα με το προσωπικό του. Και τα εναέρια και επίγεια μέσα. Και οι Δασικές Υπηρεσίες με τους υπαλλήλους τους. Και οι δήμοι και οι κοινότητες. Και οι ντόπιοι κάτοικοι. Και οι εθελοντές. Όλοι.

Ο καθείς και τα όπλα του και στην κατάλληλη θέση του. Με συντονισμό προσπαθειών και αλληλοσυμπληρώσεις. Κοινός ο σκοπός. Όχι διαφορές και συγκρούσεις. Όχι φιέστες και τέτοια. Οι πυρκαγιές δεν αντιμετωπίζονται με ξόρκια και τηλεοπτικά σόου, όπου πολλοί οι συσκευτόμενοι αλλά ελάχιστοι οι σκεπτόμενοι, κάτοχοι του αντικειμένου. Ούτε αντιμετωπίζονται με βολικές και υστερόβουλες ανακοινώσεις (όλα μέλι - γάλα), με εκδρομές και ... παιδικές κατασκηνώσεις. Ουσία συνεργασία και μόχθος. Ξεκάθαρα πράγματα.

ALARM SYSTEMS

Τάσος Κορτσινόγλου
ΚΙΝ.: 093664.6868

Λ. ΛΑΥΡΙΟΥ 121, ΠΑΙΑΝΙΑ
ΤΗΛ.: 664.6868
ΤΗΛ./FAX: 664.3388

Τ.Κ. 19002, ΑΤΤΙΚΗΣ

Η ΕΥΘΥΝΗ ΤΩΝ ΟΤΑ - ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ

Η γενναία χρηματοδότηση των δήμων και κοινοτήτων στα πλαίσια του 3ου Κ.Π.Σ., των Πρωτοβουλιών (INTEREG III κλπ) του Καν. 2158/92, και άλλων Προγραμμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης για έργα δασικής υποδομής και προμήθειας βασικού εξοπλισμού δασοπυρόσβεσης (αναγράφονται στη μελέτη - πρόταση μας), καθώς και ειδικά κίνητρα στον ντόπιο πληθυσμό που εθελοντικά λαβαίνει μέρος στις καταστολές των πυρκαγιών, είναι απολύτως επιβεβλημένα.

Επιβεβλημένα, γιατί όπως και το 1996 διατυπώναμε στην προμετωπίδα - πλαίσιο της μελέτης μας, καμιά μακροπρόθεσμη ανάπτυξη δεν θα πετύχει στην περιοχή, εάν προηγουμένως δεν εξασφαλιστεί η οργανωμένη αντιπυρική προστασία των δασών της.

Σήμερα, τέσσερα χρόνια μετά, πήγαμε ένα βήμα μπροστά ή δέκα βήματα πίσω;

Όραμα, φαντασία και τόλμη χρειάζεται

Κώστας Ι. Δήμου
Γεωπόνος - Φιλολόγος
Πτυχιούχος Αρχαιολόγος
τ. Πρόεδρος Βοβούσας

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ "Το Γεφύρι" Με 40 κλίνες, εστιατόριο, μπάρ, θέρμανση, κλπ. Στην ειδυλλιακή τοποθεσία της γέφυρας Αώου στην Κόνιτσα. Τηλ. 065

ΑΡΓΥΡΗ ΠΕΤΡΟΝΩΤΗ

Ο ΑΝΤΙΣΥΝΤΑΓΜΑΤΑΡΧΗΣ ΜΑΡΔΟΧΑΙΟΣ ΦΡΙΖΗΣ
(1893-1940)

Ο ΗΡΩΑΣ ΤΟΥ ΑΩΟΥ ΠΟΥ ΑΠΙΞΕ ΤΟ ΜΥΘΟ

Αφιερώνεται στη Μνήμη
του Νεκρού Ανθηπολοχαγού της Αλβανίας
Μιχαλάκη Αποστολοπούλου-Πετρονώτη 22 χρονών παιδιού
Διοικητού του 7ου Λόχου του 11ου Συντάγματος Πεζών
που έπεσε μαχόμενος νικηφόρα στο "Μάλι-Σπάτ" πάνω
από το Τεπελένι τη Δευτέρα 30 Δεκεμβρίου του

1 9 4 0

Η Κόνιτσα, ανάμεσα σ' ελάχιστες άλλες ελληνικές πόλεις, παρουσιάζει το προνόμιο να έχει τιμήσει την εξαιρετη μορφή ενός γενναίου και σώφρονα Έλληνα ανώτερου αξιωματικού, ήρωα του '40. Πρόκειται για τον Εβραίο αντισυνταγματάρχη πεζικού Μαρδοκαίο Φριζή (εικ. 1.) που έλαβε μέρος στην τελική σωτήρια φάση της Μάχης της Πίνδου¹ ως επικεφαλής του Αποσπάσματος Αώου εναντίον της επίλεκτης Γρίτης μεραρχίας αλπινιστών υπό τον ικανό μέραρ-

χο Mario Girotti, με επίπτωση την απελευθέρωση τότε της Κόνιτσας. Είκοσι μέρες περίπου αργότερα, στις 5 Δεκεμβρίου 1940, σκοτώθηκε για την Ελλάδα, βορειοανατολικά της Πρεμετής, "τη στιγμή που προέτρεπε στοργικά τους φαντάρους του να καλυφθούν όπως όπως. Ο ίδιος παρέμεινε έφιππος, αγέρωχος, ακάλυπτος, γενναίος"... όπως έγραψε ο Χρυσόστομος Κριμπάς, Αρκάς διδάσκαλος του Γένους².

Η Κόνιτσα τον τίμησε αφιερώνοντας μια πλατεία

Μαρδοκαίος Φριζής

(από το βιβλίο «Μαρδοκαίος Φριζής ... Επιμέλεια και παρουσίαση Γ.Κ. Ζωγραφάκη. Έκδοση Κεντρικών Ισραηλιτικών Συμβούλιον 1977. Εξώφυλλο).

στ' όνομά του, ακριβώς στην αρχή του δρόμου, που από τη Μέρτζανη οδηγεί στον τόπο της υπέρτατης θυσίας του...

Ο Μαρδοχαίος, ένα από τα 13 παιδιά του Ιάκωβου Φριζή, γεννήθηκε στη Χαλκίδα (στην Εύβοια) ανήμερα την Πρωτοχρονιά του 1893³, (ήταν πραγματικά ευνοημένος της Μοίρας, για το ένδοξο τέλος, που του επιφύλαξε, αρχή και στέφανος αθανασίας). Τέλειωσε το Γυμνάσιο της Χαλκίδας και γράφτηκε στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών με αριθμό Μητρώου 32.657. Έχει γραφτεί ότι πήρε το πτυχίο της Νομικής χωρίς όμως να ασκήσει ποτέ το δικηγορικό επάγγελμα⁴.

Η επιστημονική βιογραφία του δεν έχει γραφεί ακόμα. Κι αυτό δυσχεραίνεται από το γεγονός, ότι ο Μ. Φριζής από τον πρώτο κιόλας μήνα του πολέμου, πριν ακόμα σκοτωθεί, είχε γίνει ξακουστός. Μετά δε τον αγέρωχο θάνατό του, κοιτάζοντας κατάματα τα παλικά αεροπλάνα, αυτός πάνω στο άσπρο άλογό του "σαν το Αν-Γιώργη λίγο πιο μικρός"⁵, ε! τότε είναι που έγινε εκεί στο μέτωπο, ανάμεσα στους φαντάρους, ο κατ' εξοχήν θρυλικός συνταγματάρχης. Άλλο ζήτημα το αν τελικά μετά τον πόλεμο και την Κατοχή, αφήσανε πάνω στο θρύλο του να πέσει ουσιαστικά πέπλος σιωπής. Έτσι ούτε αυτός, ούτε ο κατ' εξοχήν οργανωτής της νίκης, ο υποστράτηγος Χαρ. Κασιμής, ο διοικητής της VIII Μεραρχίας Ηπείρου τιμήθηκαν όσο έπρεπε, σ' αντίθεση με άλλους...⁶

Από το βιογράφο του Γ. Ζωγραφάκη και άλλους κυρίως δημοσιογράφους, γνωρίζουμε τα ακόλουθα για τη ζωή του Μ. Φριζή, όπως συνοψίζονται από άλλον συγγραφέα⁷:

"Κατετάγη νεότατος στο στρατό με το βαθμό του λοχία, φοιτώντας στη συνέχεια στη Σχολή Ουλαμού, από την οποία το 1916 απεφοίτησε με το βαθμό του εφέδρου Ανθυπολοχαγού. Στις τάξεις του στρατού παρέμεινε το 1919 ως μόνιμος ανθυπολοχαγός, προαχθείς την 25-7-1922 εις Υπολοχαγόν και την 13-12-1923 εις Λοχαγόν.

Στην περίοδο της καταρρεύσεως του μετώπου μας στη Μικρασιατική Εκστρατεία, αιχμαλωτίστηκε την 22-8-1922 με άλλους αξιωματικούς, όλων των απολυθέντων την 13-8-1923".

Σχετικά με την αιχμαλωσία του γράφτηκε και τούτο που δείχνει τον χαρακτήρα και το ήθος του ανδρός⁸:

"Κατά τη διάρκειά της, η Ισραηλιτική Κοινότης Σμύρνης, συγκέντρωσε χρηματικό ποσόν και πέτυχε τη συγκατάθεση των Τούρκων να αφεθεί ο Φριζής ελεύθερος, υπό τον όρον να μην ξαναγυρίσει στην Ελλάδα πριν από το τέλος του πολέμου. Όταν ο Φριζής πληροφορήθηκε τούτη την ενέργεια των ομοθρήσκων του, αντέδρασε αμέσως και δήλωσε κατηγορηματικά: "Εμείς οι Έλληνες θα ελευθερωθούμε μόνοι μας". Έτσι, παρέμεινε αιχμάλωτος και συμμερίστηκε την τύχη όλων των άλλων αξιωματικών".

Για μια λεπτομερέστερη βιογραφία του υπάρχουν στοιχεία. Αυτά για να καταγραφούν υπεύθυνα, χρειάζονται επεξεργασία· κάτι που δεν είναι ούτε του παρόντος, ούτε της δικής μου ειδικότητας. Σημειώνεται το ακόλουθο, αναφερόμενο σε μια επί-

δοσή του όχι τυχαία:

“Κατά την εφημερίδα “Βραδυνή” φύλ. της 5-12-1970, ο Φριζής παρακολούθησε στην Ανώτερη Σχολή Πολέμου της Γαλλίας, με την προαγωγή του δε σε Ταγματάρχη, υπηρέτησε καθηγητής στην Σχολήν Εφαρμογής Πεζικού. Τον Μάιο του 1940 προήχθηκε σε αντισυνταγματάρχη του πεζικού”⁹.

Ο πόλεμος του '40 τον βρήκε να υπηρετεί στην Ήπειρο σε μάχιμη μονάδα, όπως λέγεται¹⁰, αντί να δεχτεί την πρόσκληση να εργαστεί στο Γενικόν Επιτελείον Στρατού. Εντεταγμένος στην VIII Μεραρχία, ο διοικητής της υποστράτηγος Χαραλ. Κατσιμήτρος του είχε εμπιστευτεί την κρίσιμη (μάλλον την πιο κρίσιμη) περιοχή της προκαλύψεως, την διοίκηση του Υποτομέα Δελθινακίου, δηλαδή τον αυλώνα διόδου από την Κακαβιά προς τα Ιωάννινα¹¹.

Αλλά ενώ η παλική επίθεση της 28 Οκτωβρίου 1940 στο Κεντρικό Μέτωπο αντιμετώπιστηκε από την άμεσο καθοδήγηση του Χ. Κατσιμήτρου ηρωικά και νικηφόρα, το δεξιό του πλευρό έμεινε θανάσιμα ακάλυπτο. Αυτό γιατί εκεί η παλική μεραρχία “Τζούλια” διέλυσσε αστραπιαία το μέτωπο και διέρρηξε τις γραμμές του “Αποσπάσματος Πίνδου” υπό την διοίκηση του ηρωικού συνταγματάρχη Πεζικού Διαβάκη Κων.

Και τότε σύντομα την 4η κρίσιμη μέρα του πολέμου, ο Χ. Κατσιμήτρος επιλέγει ανάμεσα στους ανώτερους αξιωματικούς του και εμπιστεύεται το βαρύ έργο της αντιμετώπισης της εναντίον της Μεραρχίας του απειλής στον Μ. Φριζή. Αλλά ας αφήσουμε τον ίδιο τον Μέραρχο να αφηγηθεί στη λιτή στρατιωτική γλώσσα το γεγονός¹²:

“Κατόπιν της δημιουργηθείσης σοβαράς καταστάσεως, λόγω της συμπτώξεως των δυνάμεων ΠΙΝΔΟΥ, η Μεραρχία εις εκτέλεσιν της υπ’ αριθ. 13036/31-10-40 τηλεγρ. διαταγής του Γενικού Στρατηγείου, εξέδωκε την υπ’ αριθ. 20099 31-10-40 Τηλεγρ. διαταγήν της δι’ ης συνεκρότησεν απόσπασμα αποτελούμενον εκ του εις ΛΑΙΣΤΑΝ Τάγματος 4 πεζ Συν/τος μετα Πυρ/χίας και του Τάγματος Κονίτισης, υπό τας διαταγάς του γενναίου Αν/ρχου ΦΡΙΖΗ ΜΟΡ., όπερ έλαβεν εντολήν να καλύψη το δεξιόν πλευρόν της Μεραρχίας, καταλαμβάνον τα Νοτ. του ποτ. ΑΩΟΥ υψώματα και αποφράσσον τας μεταξύ των ορεινών όγκων ΓΚΑΜΗΛΑΣ και ΚΟΥΚΟΥΡΟΥ-ΝΤΖΟΣ (υψομ. 1835) ορεινάς διαβάσεις, ην γραμμήν να κρατήση πάση θυσία και αποκρούση πάσαν διάβασιν του εχθρού Νοτ. του ποταμού.

Υπό τας διαταγάς του αποσπάσματος τούτου ετίθεντο και τα κατέχοντα τας ορεινάς διαβάσεις ΠΑΠΠΓΚΟΥ και ΑΣΤΡΑΚΑΣ τμήματα (Ουλαμός Πεζ. 15 Πεζ. Συν/τος)”.

Η κατάσταση ήταν πολύ σοβαρότερη από ό,τι διαγράφεται στο παραπάνω κείμενο, και ως εκ τούτου πολύ βαρύτερη η αποστολή Μ. Φριζή. Γιατί το Γενικό Στρατηγείο έχοντας αναστατωθεί στο έπακρο, είχε διατάξει τον Χ. Κατσιμήτρο να μην επιμείνει στην τακτική του και να υποχωρήσει πια, ώστε ν’ αποφευχθεί ο θανάσιμος κίνδυνος^{12α}. Αλλά αυτός δεν υπεχώρησε και πάλι και εμπιστεύτηκε με βεβαιότητα το σωτήριο έργο στο Μαρδοχαίο Φριζή.

ΚΑΙ Ο ΕΧΘΡΟΣ ΔΕΝ ΠΕΡΑΣΕ... Τότε θα ήταν που ο θαρραλέος Εβραίος Έλληνας αξιωματικός έγινε θρύλος ανάμεσα στους φιλόθεους φαντάρους του. Θρύλος

ήδη πριν τον θρυλικό θάνατό του. Έως την 6η ή 7η Νοεμβρίου 1940, που ο Μ. Φριζής και οι μονάδες του υπήχθησαν στη Μεραρχία Ιππικού¹³, όχι μόνο η απειλή είχε αντιμετωπιστεί, αλλά είχε αρχίσει και η αντίστροφη μέτρηση, κάτω από τα χτυπήματα και άλλων ελληνικών μονάδων: Λόχος του Αποσπάσματος Πίνδου με διοικητή το λοχαγό Αναστ. Παππά (που περιπλανήθηκε στα βουνά άθικτος και ξέπεσε στη Βωβούσα) και ο πληθυσμός της Βωβούσας, “με την ηρωική τους άμυνα την 3η Νοεμβρίου άλλαξαν την ροή της Ιστορίας. Από τη Βωβούσα ανέτειλε ο ήλιος της νίκης στην Πίνδο...”¹⁴.

Ακόμα και όταν ο Μ. Φριζής υπήχθη στη Μεραρχία αυτή, η στρατηγική του ιδιοφυΐα δεν έπαυε να παράγει δημιουργικό έργο, και είναι αυτός που σχεδίασε την τελική φάση. Έχει γραφτεί σχετικά από αυστηρό αναλυτή του αγώνα¹⁵: “Η τιμή της λαμπρότερης νίκης που έβαλε ουσιαστικό τέλος στη μάχη της Πίνδου και του Σμόλικα, ανήκει στη Μεραρχία Ιππικού, και η έμπνευση, το στρατήγημα, στον Αντ/ρχη Μαρδοχαίο Φριζή, τον διοικητή του Αποσπάσματος Αώου, που είχε υπαχθεί λίγες μέρες νωρίτερα από τη 8η [Νοεμβρίου], στη Μεραρχία Ιππικού”.. (Εν συνεχεία περιγράφεται με λεπτομέρειες η στρατηγική κίνηση...).

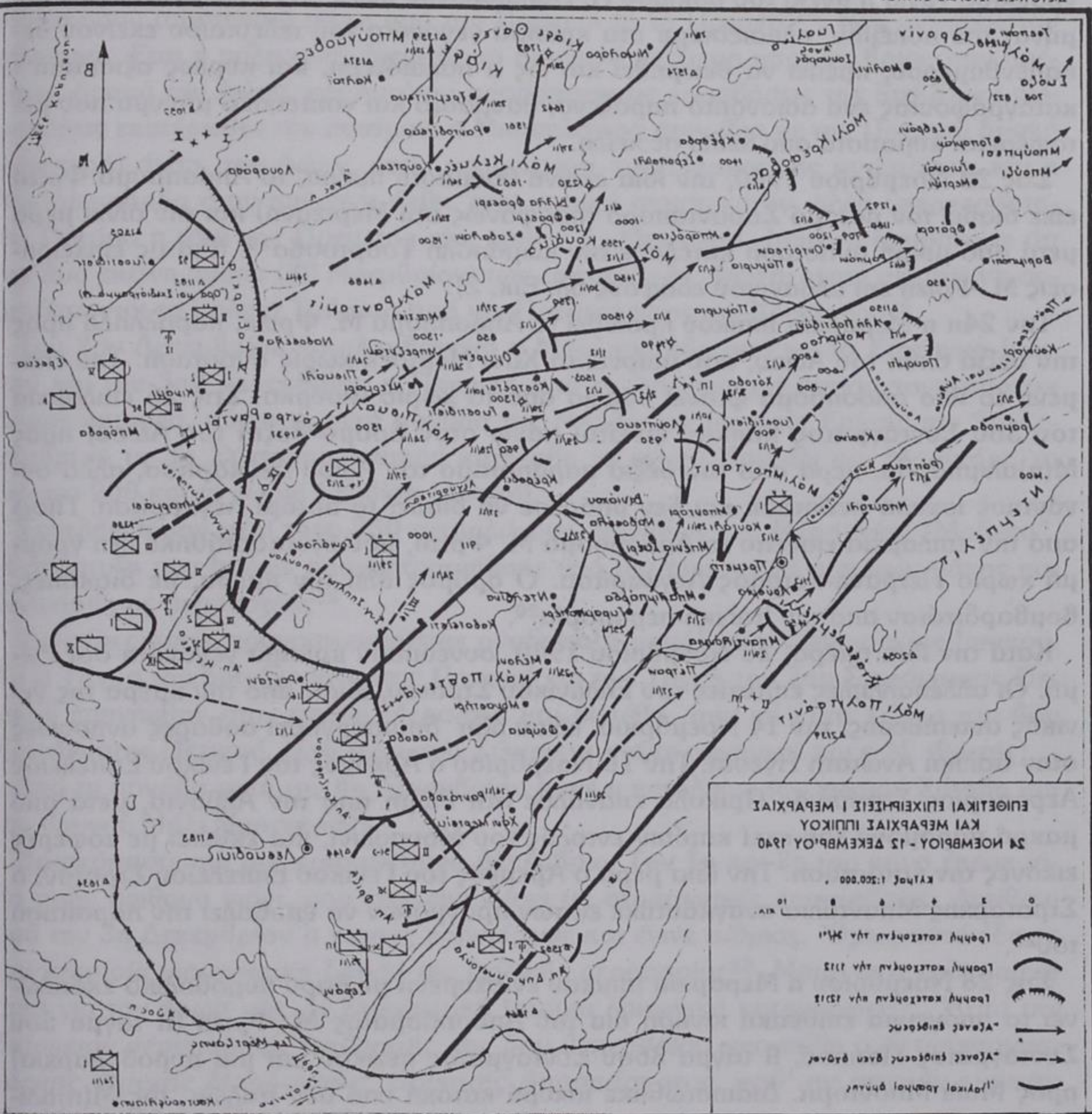
Η “Τζούλια” έχει καμφθεί πια και υποχωρεί, όμως πρέπει να ομολογηθεί κατά τρόπο αριστοτεχνικό, και γι’ αυτήν σωτήριο. Ήταν πραγματικά μια σπουδαία μεραρχική μονάδα. “Η “Τζούλια” υποχώρησε...”

... Και “Στις 16 Νοεμβρίου το βράδυ, η Κόνιτσα ξαναγινόταν ελληνική. Μόνο που οι Ιταλοί της είχανε βάλει φωτιά· πήρανε μαζί τους, φεύγοντας, και τριακοσίους ομήρους. Έχουν όμως αφήσει πίσω τους σωρούς πελώριους πυρομαχικά, στάρι, έξι κανόνια”¹⁶. Ήταν Σαββατόβραδο, όπως θα θυμούνται κάποιοι από τους παλαιούς...

Μια βδομάδα ακριβώς αργότερα, στις 22 Νοεμβρίου 1940 έπεσε και η Κορυτσά. Στους αγώνες για την κατάληψή της στη μάχη της Μόροβας (ή του Μοράβα) την ίδια μέρα σκοτώθηκε και ο αντισυνταγματάρχης Χαράλαμπος Ι. Κεφαλόπουλος από τη χώρα Σάμου του 18ου Συντάγματος Πεζικού. Την ίδια εκείνη πανηγυρική ημέρα γράφεται τούτο το σημαντικό σχετιζόμενο με την Κόνιτσα και το Μαρδοχαίο Φριζή από τον ανταποκριτή στο Μέτωπο της Ηπείρου της εφημερίδας “Ελεύθερο Βήμα”, τον γνωστό Παύλον Παλαιολόγο, -τον οποίον Μ. Φριζή προφανώς δεν γνώριζε ούτε κατ’ όψιν, ούτε κατ’ όνομα ούτε τι βαθμό είχε, - και είναι σημαντικό, γιατί γράφτηκε πριν τον θάνατο του ήρωά μας¹⁸:

Αναφερόμενος στους παράγοντες της νίκης, στον αποτελεσματικό ηρωισμό όλων των όπλων, οπλιτών και αξιωματικών, καταλήγει. “Εξαίρεται ο ηρωισμός Εβραίου ταγματάρχου του στρατού μας, ο οποίος οδηγών τους άνδρας του εις την νίκην με την κραυγήν “Ο Χριστός μαζί μας” ανήλθεν τον Σμόλικα και υπερφαλάγγισε τους Ιταλούς εις την Κόνιτσαν, όπου απέκοψε την υποχώρησιν των”... [Για το τελευταίο ισχύει ότι γράφτηκε πριν 11].

Η αναφορά στην προτροπή του Εβραίου - Έλληνα Μαρδοχαίου Φριζή προς τους χριστιανούς στρατιώτες του: αγωνιστείτε, γιατί ο Χριστός είναι μαζί μας φαίνεται να είναι αυθεντική. Έκτοτε επαναλαμβάνεται από πολλούς συγγραφείς και δημοσιο-

Σχεδιάγραμμα πολεμικών επιχειρήσεων 1940, που έλαβε μέρος ο αντισυνταγματάρχης Μ. Φριζής επί αλβανικού εδάφους από γέφυρα Μέρτζανης έως και Πρεμετής.

(Από το βιβλίο Γ.Ε.Σ. / Δ./ση Ιστορίας Στρατού, Η Ελληνική Αντιπίθεση 14 Νοεμβρίου 1940- 6 Ιανουαρίου 1941. Αθήναι 1966. Σχεδιάγραμμα 20).

γράφους. Αλλά η μνεία του δόκιμου Π. Παλαιολόγου μέσα στις φλόγες (του πρώτου μήνα) του πολέμου, πλησιέστερη στα κρίσιμα γεγονότα του τελευταίου εκείνου δεκαπενθήμερου, πρέπει να θεωρηθεί και ως η παλαιότερη, και κυρίως αξιόπιστη - καταγράφοντας ένα αδιανόητο παράξενο, θαυμαστό και γοητευτικό μήνυμα που μεταφέρεται κυματιστά από χείλη σε χείλη...

Στις 22 Νοεμβρίου 1940, την ίδια εκείνη θαυμαστή ημέρα, το Απόσπασμα Φριζή είχε διαβεί τον ποταμό Σαραντάπορο (προφανώς στη Μέρτζανη) και την άλλη μέρα μετά από μικρή αντίσταση κατέλαβε την κωμόπολη Τσάρτσοβα¹⁹. (Για τις επιχειρήσεις Μ. Φριζή επι αλβανικού εδάφους βλ. Εικ. 2).

Την 24η η Μεραρχία Ιππικού προωθεί το Απόσπασμα Μ. Φριζή, παράλληλα προς την δεξιά όχθη του Αώου, που παίρνει το Χάνι Μερτσέκ χωρίς αντίσταση. Την επομένη το ίδιο απόσπασμα φτάνει βόρεια από το χωριό Φούρκα. Στις 26 επιλαρχία του 3ου Συντάγματος Ιππικού κινείται πάνω στον δρόμο δεξιά του Αώου, προς Μ(π)αλιμπάρδα, πέρα από τον δεξιό παραπόταμο του Αώου Λεγκαρίτσα, αλλά συνάντησε ισχυρή αντίσταση και δεν μπόρεσε να διαβεί το ποτάμι Λεγκαρίτσα. Πίσω από την επιλαρχία εκινείτο το Απόσπασμα Μ. Φριζή, που εγκαταστάθηκε στη γραμμή χωριό Πέτρανη-ποταμός Λεγκαρίτσα. Ο δρόμος όλη την ημέρα, με διακοπές, βομβαρδιζόταν από την Ιταλική αεροπορία²⁰.

Κατά την ίδια ημέρα, 26 Νοεμβρίου 1940, συνέβησαν κρίσιμα γεγονότα στη Ρώμη. Οι αλληπάλληλες επιτυχίες του Ελληνικού Στρατού, ιδίως από την ημέρα της γενικής αντεπίθεσης, την 14 Νοεμβρίου, είχαν ήδη δημιουργήσει σοβαρές ανησυχίες στην Ιταλική Ανώτατη Ηγεσία. Την 16 Νοεμβρίου ο Αρχηγός του Γενικού Επιτελείου Αεροπορίας Στρατηγός Πρίκολο επανήλθε στη Ρώμη από την Αλβανία, μετά από μακρά παραμονή του εκεί κατόπιν εντολής του Μουσολίνι, και εκθέτει με ζωφερές εικόνες την κατάσταση. Την ίδια μέρα ο Αρχηγός του Γενικού Επιτελείου Στρατού, ο Στρατάρχης Μπαντόλιο αναγκάστηκε εκ των πραγμάτων να υποβάλει την παραίτηση του²¹.

Στις 28 Νοεμβρίου η Μεραρχία Ιππικού ενισχυμένη με βαρύ πυροβολικό εκδηλώνει το απόγευμα επιθετική κίνηση δια του Αποσπάσματος Μ. Φριζή (II τάγμα 5ου Συντάγματος Πεζικού, II τάγμα 36ου Συντάγματος πεζικού και μια πυροβολαρχία) προς Μάλι Μποντορίτ. Διαπιστώθηκε ισχυρή κατοχή υπό των Ιταλών της Μ(π)αλιμπάρδας και ύπαρξη αντιστάσεων σε όλη τη ζώνη πέρα από το ποτάμι Λεγκαρίτσα. Ωστόσο το πρωί της 29ης το Απόσπασμα Μ. Φριζή εξαπολύοντας νέα επίθεση, κατορθώνει τώρα να διαβεί το ποτάμι Λεγκαρίτσα, και συνεχίζοντας τη μάχη να καταλάβει με το βράδιασμα το χωριό Μπένια Σκέρι και τα εκατέρωθεν αντερείσματα²².

Χωρίς διακοπή την 30η Νοεμβρίου η Μεραρχία Ιππικού συνεχίζει τον αγώνα με αιχμή της επιθέσεώς της το Απόσπασμα Φριζή και μετά πείσμονα πάλι κυριεύει τα βορειοδυτικά υψώματα των χωριών Ναβοσέλα (δυτικής) και Λούπσκα, συλλαμβάνει δε και περίπου Ογδόντα αιχμαλώτους. Το τίμημα είναι βαρύ: το II τάγμα του 5ου Συντάγματος που είχε εκτελέσει την επίθεση είχε 6 νεκρούς (ο ένας αξιωματικός) και 76 τραυματίες (εξ κων 5 αξιωματικοί), σύνολο 82 άνδρες²³.

Η θυσία αυτή πολεμικά δικαιώθηκε, καθώς τα χωριά Ναβουσέλα και Λούπσκα κυριαρχούσαν στρατηγικά πάνω από την Πρεμετή (ή το Πρεμέτι)²⁴, που αντιστεκόταν σθεναρά. Έτσι η πόλη αυτή έμενε τώρα αμυντικά μετέωρη παρ' ότι βρισκόταν απέναντι, δυτικά του Αώου, και παρ' ότι προάσπιζαν τις προσβάσεις της δυό άλλες κωμοπόλεις εκατέρωθεν του ποταμού: η Μπαντιλόνγια στην ίδια με την Πρεμετή δυτική (αριστερή) όχθη του Αώου, εστία ισχυρής και αποτελεσματικής αντίστασης, και η Μ(η)αλιμπάρδα στην απέναντι όχθη, που κι αυτή αντιστεκόταν, αλλά υπερκεράστηκε. Ωστόσο η τύχη της Πρεμετής είχε κριθεί: η Μεραρχία Ιππικού διαπίστωσε ότι την ίδια εκείνη ημέρα (30 Νοεμβρίου) των επιτυχιών Μ. Φριζή, είχαν αρχίσει να συμπύσσονται τα Ιταλικά Τμήματα από την Πρεμετή προς την Κλεισούρα²⁵.

Την 2αν Δεκεμβρίου καταλαμβάνεται η Μπαλιμπάρδα από το 3ο Σύνταγμα Ιππικού και την 3ην Δεκεμβρίου η Πρεμετή από το Απόσπασμα Αντισυνταγματάρχου Δημοκωστούλα, κύρια κι αυτή μονάδα της Μεραρχίας Ιππικού. Επίσης την 3η Δεκεμβρίου το 3ό Σύνταγμα Ιππικού κατέλαβε τα χωριά Κουτάλι και Μποντάρι, το ύψωμα 900 και το χωριό Γκοβίσι (Δυτικό).

Συνελήφθησαν περί τους 250 αιχμαλώτους, μονάδων της Μεραρχίας "Μοδένα". Η σύμπτυξη των Ιταλών πραγματοποιήθηκε υπό την προστασία αρμάτων μάχης και πολυάριθμης αεροπορίας²⁶.

Τις μέρες αυτές πραγματοποιήθηκε αναδιάταξη μονάδων της Μεραρχίας Ιππικού. Το II Τάγμα του 5ου Συντάγματος Πεζικού και το I Τάγμα του 7ου Συντάγματος Πεζικού επανήλθαν στην πρώτη Μεραρχία και διετεθή αντί γι' αυτά Τάγμα του 4ου Συντάγματος Πεζικού. [Στο τελευταίο Σύνταγμα ανήκε οργανικά και ο Μ. Φριζής].

Από τη μονάδα αυτή την 4η Δεκεμβρίου έγινε η κατάληψη του χωριού Χότοβα και του βουνού Μάλι Μπουταρί²⁷.

Βρισκόμαστε πια στο μοιραίο μήνα Δεκέμβριο. Την 1η και 2η του μήνα έπεσε τόσο πολύ άφθονο χιόνι, που είχε εμποδίσει τις στρατιωτικές επιχειρήσεις. Αντίθετα από την 3η Δεκεμβρίου ο καιρός καλυτέρευσε και έγινε αίθριος. Όμως αυτό έδωσε την ευκαιρία για εντατική δράση της Ιταλικής αεροπορίας²⁸. Μοιραία η καλοκαιρία αυτή για τον ήρωα μας. Η Στρατιωτική Ιστορία λακωνικά καταγράφει²⁹: "Κατά την διάρκεια αεροπορικής επιδρομής, την 5ην Δεκεμβρίου εφονεύθη ο Αντισυνταγματάρχης Φριζής Μαρδοχαίος, Διοικητής Αποσπάσματος, καθ' ην στιγμήν εκινείτο έφιππος" (ΒΑ της Πρεμετής).

Αυτόπτης μάρτυρας του θανάτου του Μαρδοχαίου Φριζή ήταν ο Ηρακλής Σκανδάλης, ανώτερος αξιωματικός. Διευθυντής του Επιτελικού Γραφείου της Μεραρχίας Ιππικού. Αυτός γράφει για την γνωριμία μαζί του, τον άνθρωπο, τον ηγέτη, και μερικές λεπτομέρειες για το ηρωικό του τέλος³⁰:

"Περί τα τέλη του Νοέμβρη στάλθηκα από τη Μεραρχία αντιπρόσωπός της στο απόσπασμα. Τις 10 περίπου μέρες, που βρισκόμουν δίπλα του, γνώρισα και θαύμασα τον σεμνό, τον ακούραστο ηγέτη, που έτρεχε από τμήμα σε τμήμα εμπυκλώνοντας τους πάντας, φθάνοντας μέχρι τις γραμμές, του εχθρού, ριψοκινδυνεύοντας, αψηφώντας τα πυρά του με φανερό την πίστη του στη νίκη.

Το πρωί της μοιραίας εκείνης μέρας, 5-12-40, ξεκινήσαμε, συνοδευόμενοι από

μια μικρή ομάδα 3-4 του επιτελείου του, να συναντήσουμε τον διοικητή του τάγματος ταγματάρχη Γίγα.

Βαδίζαμε, με επικεφαλής τον συνταγματάρχη έφιππο, ακολουθούσα αμέσως και πίσω μου η μικρή ομάδα. Βρισκόμασταν στα υψώματα βόρεια του ποταμού Αώου, Β.Α. της Πρεμετής, που την είχαμε μπροστά μας Ν.Α.

Ενώ πλησιάζαμε στον προορισμό μας, από το Β.Α. ύψωμα παρουσιάστηκαν 3 παλικά αεροπλάνα πετώντας χαμηλά. Χρόνος για κάλυψη δεν υπήρχε. Οι υπόλοιποι πέσαμε πρηνηδόν. Ο συνταγματάρχης, παρά τις παραινέσεις μου, παρέμεινε άφοβος, έφιππος. Τα αεροπλάνα ξεφόρτωσαν το φορτίο τους επάνω μας. Ο ηρωικός συνταγματάρχης Φριζής έπεσε όρθιος στο πεδίο της τιμής. Οι άλλοι και ιδιαίτερα ο γράφων που ήτο και πιο κοντά, καλυφτήκαμε με χώματα, πέτρες και καπνούς. Το άλογό μου τραυματίστηκε.

Μετά τις οδηγίες για τη μεταφορά του ήρωα, μετέβην στο τηλέφωνο και ανέφερα στη Μεραρχία και συνάντησα τον ταγματάρχη Γίγα για να του αναθέσω τη διοίκηση του αποσπάσματος κατ' εντολή της Μεραρχίας και προσωπικής αναφοράς, όλοι μιλούσαμε για τον ηρωισμό και την αυταπάρνηση του ηρωικού συνταγματάρχου Φριζή και η Μεραρχία έστειλε πρόταση για τιμητική διάκριση στον συνταγματάρχη εκφράζοντας τον θαυμασμό της".

Ένας άλλος συμπολεμιστής του, όχι όμως αυτόπτης, γράφει στα 1979 για την ακριβή ώρα της θυσίας, ο στρατιωτικός ιατρός Βασίλης Κρεμμύδας³¹:

"Στον πόλεμο του 40, βρισκόμουν από τις 29 Νοεμβρίου νότια της Πρεμετής, έχοντας εγκαταστήσει το 116 Ορεινό Χειρουργείο μου στο Χάνι Μερτσέκ, που ο συνταγματάρχης Μορδοχαίος Φριζής πριν από λίγες μέρες είχε λευτερώσει στην ορμητική του προέλαση στην κοιλάδα του Αώου.

Στις 5 Δεκεμβρίου, το μεσημέρι μας ήρθε το κακό μαντάτο πως, ο Φριζής σκοτώθηκε, στις 11.20 όταν, έφιππος και κάτω από τα αδιάκοπα σφυροκοπήματα της εχθρικής αεροπορίας, καταγινόταν να εξασφαλίσει την συνοχή στα τμήματά του.

Όπως μάθαμε -σαν σκόρπισε η αντάρα- ο παπάς του Συγκροτήματος έτρεξε στον τόπο της θυσίας...", αλλά ας δανειστούμε την επιτάφιο ακολουθία από άλλο δημοσίευμα οκτώ χρόνια προηγούμενα τυπωμένο (χωρίς αναφορά πηγής):

"... Όταν η επιδρομή ετελείωσε, όταν τα αεροπλάνα απεμακρύνθηκαν και οι άνδρες εξήλθον των ορυγμάτων των, τον ευρήκαν αιμόφυρτον, νεκρόν, με τους πόδας εις τους αναβολείς. Ο ιερεύς του αποσπάσματος έσπευσε επί τόπου. Τι έπρεπε να κάνει; Ο Φριζής ήτο Εβραίος. Δεν δίστασε όμως. Κλαίων έβγαλε από το σακκίδιό του τα ιερά άμφια, ετοποθέτησε την χείραν επί της αιμοφύρτου κεφαλής και ήρχισε εκφέρων την επιθανάτιον εβραϊκήν προσευχήν: "Άκουσε Ισραήλ, ο Θεός είναι εις και Μόνος". Έτσι σκοτώθηκε ο Συνταγματάρχης Φριζής, ο ήρωας της Ελλάδος"³².

Αν ο Μορδοχαίος Φριζής ζώντας ακόμα ακούστηκε απρόσμενα σαν ο θρυλικός Εβραίος ηγήτωρ (βλ. 13), ο θάνατός του πάνω στο άσπρο άλογο ενάντια στ' αεροπλάνα μεταπλάστηκε και έγινε μύθος^{32α} και ποίημα και παιάν. Ποιητές απλοί φαντάροι, οι στρατιώτες του, υμνωδοί άλλοι πολίτες:

Ο ασυρματιστής του στρατιώτης Δημήτριος Βάρδας παιάνισε αυτοσχέδια³³:

“Φριζή, Συνταγματάρχα μου, διοικητά γενναίε
του αποσπάσματος μικτού - Αώου Μαρδοχαίε.
Στον Καλαμά, Βρυσόχωρο ξεπέρασες τον Άρν
πολέμαρχος - κατεβασία ... θύμιζεες Βελισσάρη.

Πέντε ο Δεκέμβρης πολεμάς... στις Βίστριπσας την ράχη.

Σαν Λεωνίδας έπεσες... με δάκρυα σε κλαίμε
σε θάβουμε μεσ' το χωριό... χωριό Φριζή το λέμε,

κι ο τόπος που σε δέχτηκε, με τους Μεγάλους σ' έχει”.

Είναι ένα “σημειολογικό” ποίημα ενός που γνωρίζει και θέλει να τα πει όλα, που ήξερε τον ηγέτη και ίσως εξ αρχής του πολέμου τον είχε ακολουθήσει πιστός, από το ποτάμι (πάνω) Καλαμάς μετά στο χωριό Βρυσοχώρι της Λάκκας Αώου, έδρα του “Διοικητού Μικτού Αποσπάσματος Αώου” (Μ. Φριζή), κατά λέξη τυπική στρατιωτική έκφραση που έχει αφομοιώσει και επαναλαμβάνει ο τηλεφωνητής ποιητής. Εκεί τον γνώρισε ως πολέμαρχο άξιο να συγκριθεί με τον θεό του πολέμου Άρν. Παράλληλα ο στρατιώτης ποιητής με το βυζαντινό επώνυμο (Βάρδας) τον παρομοιάζει με τον Βελισάριο, στρατηγό του Ιουστινιανού (527-565), ή μήπως άραγε με τον ορμητικό ταγματάρχη Βελισαρίου (Ιωάννη, 1861-1913), που έπεσε μαχόμενος; “Κατεβασία”: ξαφνικά μια απομονωμένη λέξη - πέτρα σε ορμητικό ποτάμι μια λέξη χωρίς συνίζηση [αν τυπώθηκε ορθά] που θυμίζει Ζάκυνθο ή Μάνη. Το ποίημα πρέπει να είναι έμπνευση των πρώτων εκείνων στιγμών, καθώς καταγράφονται και γνωστά γεγονότα: η ημερομηνία του θανάτου και ακριβώς ίσως ο τόπος του θανάτου, το ύψωμα “Βίστριπσα” (που δεν συνάντησα σε χάρτη) και ακόμα η συμμετοχή στην κηδεία του στο κοντινότερο χωριό, που μετωνόμασαν χωριό “Φριζή”.

Σύντομα πρέπει να γράφτηκαν (ίσως “Μες της Νίκης το ξεφάντωμα”) και οι παρακάτω απλοί στίχοι από τον Γεώργιο Κελεπούρη, που αφιερώνει συνειδητά στο διπλό γνώρισμα του Μ. Φριζή, ως τρανού Έλληνα και ως ιπποτικού Εβραίου³⁴:

“Μες τον Ναό της Λευτεριάς σαν θείον άσμα
Και σαν ψαλμός θα τραγουδιέται τ' όνομά σου!
Της τρομερής σκλαβιάς το φάσμα
σβήστηκε, μπρος στο βροντερό το αστραποβόλημά σου!
Τρόπαιο η Θυσία σου αιώνιο υψωμένο
στης δοξαστής μας ιστορίας, τα μετέωρα θα ζη
να διαλαλή το τίμιο τ' όνομά σου,
Αθάνατε, ήρωα Φριζή!
Σ' ένοιωσα και σ' αγάπησα. Έλληνα τρανό!
εσένα τον γαλήνιο και ευγενικόν Εβραίο
Μα τώρα σ' αντικρύζω Γίγαντα
εις της Πατρίδος τον βωμό τον νέο!
του Ισραήλ η γενιά θα χαίρεται
την δόξα σου, που λάμπει ως πέρα,
Μες της Νίκης το ξεφάντωμα
Στης λευτεριάς μας μέσα τον αγέρα!

*Και η Ελλάδα μας αιώνια και αγέραστη
Με ευλάβεια και περηφάνεια γέρνει.
Μπρος την αντρεία σου την αλύγιστη
και στων ηρώων της το Πάνθεον σε παίρνει”!*

Στο πεδίο της μάχης και του θανάτου φαίνεται να γεννήθηκε και ο λακωνικός οκτάστιχος ύμνος στον αθάνατο ήρωά μας, του Ι.Π. Ευαγγελίδη, αφού τυπώθηκε μόλις 12 μέρες αργότερα στην “Κρητική Επιθεώρηση” της 17 Δεκεμβρίου 1940³⁵:

*“Πάνω στις μάχης το βουητό
ατρόμητος, γενναίος...
Εμπρός παιδιά με το Χριστό
προσάξει ο Μαρδοχαίος.
Η λευθεριά τον χαιρετά
στης Πίνδου το αγέρι,
η νίκη τον αναζητά,
η δόξα τότε παίρνει...”*

Ωστόσο ο μύθος Φριζή, έστω κι αν ήταν αυθόρμητο γέννημα δραματικών πράξεων, δεν επέζησε. Η θρυλική δράση του και το επικό τέλος του σκεπάστηκαν σαν τέλειωσε σύντομα ο πόλεμος και τραβήχτηκε η αυλαία. Καλύφτηκαν από τα διαδραματισθέντα της μακριάς σε μήκος χρονικά (ψυχολογικά απέραντης) βαρειάς Κατοχής. Πρέπει υπό τύπον αυτοκριτικής να ομολογήσω (αφού κι εγώ έχω μέρος της ευθύνης ως μαχητής του ΕΛΑΣ) και στο βαθμό που οι εντυπώσεις μου από την αντιστασιακή Πελοπόννησο είναι σωστές το ακόλουθο: Η καθοδήγηση του ΕΑΜ, μάλλον εμπνευσμένη από το ΚΚΕ, διατηρούσε μια περίεργη στάση σιωπής απέναντι στον Πόλεμο της Αλβανίας, συνολικά ξεχωρίζοντας και τονίζοντας τον τότε Αντιστασιακόν Αγώνα... Λες κι αυτός ήταν ιδιαίτερος και όχι αδιάσπαστη συνέχεια του προηγούμενου στο κύριο νόημά του, και που διεξαγόταν ουσιαστικά με τα ίδια στρατιωτικά στελέχη και συχνά πυκνά με τους ίδιους αγωνιστές.

Παράλληλα ας θυμηθούμε ότι από το επίσημο κράτος και τα μέσα διαμόρφωσης της κοινής γνώμης αποσιωπήθηκε και ο σωτήριος ρόλος του πρωταγωνιστή πολέμαρχου Κατσιμήτρου. Άραγε τον έσβησαν μονοκοντυλιά μόνο εξ αιτίας της υπουργοποίησής του στην κατοχική γερμανόφιλη κυβέρνηση (1941-1942) του αντιστρατήγου Γεωργίου Τσολάκογλου (1886-1948); πράξη αναμφισβήτητη αντίθετη στην πριν ηρωική και αντιστασιακή δράση. Ωστόσο στην Ιστορία τα πράγματα δεν είναι άσπρα ή μαύρα αποκλειστικά. Στην περίπτωση Κατσιμήτρου μπορούν και έπρεπε να παρατεθούν τα “συν”, και τα “πλήν”, και αυτά να διδάσκονται. Προσωπικά πιστεύω (ναι, μετά από αμφιπαλαντεύσεις) ότι τα “ΣΥΝ” υπερτερούν.

Έρθε και ο καταστροφικός Δεκέμβρης και ο Εμφύλιος Πόλεμος, που με τη σειρά τους κι αυτοί σκέπασαν και τα πρώτα και τα δεύτερα. Στην ανάγκη προβολής μιας μορφής και μια και ο Κατσιμήτρος και ο Φριζής, για ξεχωριστούς λόγους ο καθένας προτιμήθηκε ν’ αποσιωπηθούν - η επίσημη πλευρά δημιούργησε και επέβαλε

(ακόμα και με τραγούδια) άλλο μύθο

...αυτός μύθος κυριολεκτικά: ο μύθος του Δαβάκη³⁶.

Σεβασμός ευλαβικός οφείλεται σε κάθε πολεμιστή και πολέμαρχο. Ιδιαίτερα για τον έφεδρο εκ μονίμων συνταγματάρχη Κωνσταντίνο Δαβάκη, που οι υπεύθυνοι προϊστάμενοί του τον έβαλαν χωρίς πυρομαχικά^{36α} να φυλάξει μια γραμμή οχυρού μεν εδάφους νοτιού κατ' ευθείαν μήκους 35 χιλιομέτρων^{36β}, αλλά στην πραγματικότητα αναπύγματος υπερδιπλάσιου, και το δυσμενέστερο επανδρωμένου αραχνούφαντα, (με ιστούς που αποδείχτηκαν κάθε άλλο παρά ανθεκτικοί): δηλαδή ο Κ. Δαβάκης διέθετε 2 τάγματα, 1 λόχο, 11/2 πυροβολαρχία και 1 συλαμό ιππικού, έναντι του Ιταλού υποστράτηγου Μάριου Τζιρότι, Διοικητή της μεραρχίας "Τζούλια" με 5 τάγματα, 6 πυροβολαρχίες και 1 ιππικού^{36γ}. Έτσι την πρώτη μέρα διερράγη το μέτωπο εκεί άδοξα^{36δ}. τη δεύτερη τη διοίκηση αναθέσαν στον υποστράτηγο Βασίλειο Βραχνό^{36ε} και την έκτη μέρα του πολέμου (2 Νοεμβρίου 1940) ο Κ. Δαβάκης (επί κεφαλής διλοχίας πλέον) αποσύρθηκε γιατί "καθ' ην στιγμήν εξετέλη αναγνώρισιν" σύμφωνα με την Ιστορία του Στρατού) τραυματίστηκε σοβαρά από σφαίρα στο στήθος και μεταφέρθηκε αναίσθητος στα μετόπισθεν^{36στ}...

Η "τζούλια" είχε ήδη περάσει... Γιατί και προς τι λοιπόν ο μύθος Διαβάκη; Ορθότερο στην περίπτωση αυτή θα ήταν να μιλάμε για τον θρύλο Βραχνού, που συνεκράτησε την κατάσταση.

Για να μην επεκταθούμε και στην αποτελεσματική δράση άλλων ηγνητόρων, όπως του υποστράτηγου Γεωργ. Στανωτά, Διοικητή Μεραρχίας Ιππικού του συνταγματάρχη Σωκράτη Δημάρατου, Διοικητή Ταξιαρχίας κ.α.). Μην ξεχνάμε ότι είναι "Εθνικόν ό,τι αληθές" (Δ. Σολωμός).

Η ραγδαία και ένδοξη αντιστροφή των γεγονότων στην Πίνδο^{36θ} και στο κύριο Κεντρικό Μέτωπο προκάλεσε γενική έκπληξη. Στην Αθήνα μια - δύο βδομάδες μετά την 28η Οκτωβρίου υπουργός της κυβερνήσεως Μεταξά είπε το περιβόητο "... βλέπεις δυο τρελοσυνταγματάρχη αποφασίσανε να τα βάλουν με μια αυτοκρατορία. Και βγήκαν πως είχαν και δίκιο. Τι να πεις και τι να κάνεις"; Το άκουσε και το έγγραψε ο ανώτερος αξιωματικός του Ναυτικού Ν.Δ. Πετρόπουλος^{36η}.

Εδώ αντιγράφεται από τον Μάριο Πλωρίτη, που εξηγεί ότι πρόκειται για τον Φριζή, και τον Διαβάκη^{36θ}. Αλλά ξεχάστηκε ο Κασημήτρος, ο στρατηγός, ο πρώτος "τρελλός" (=τολμηρός) που αντιπάτηκε και στα Επιτελικά Σχέδια ΙΒ, που καθόριζαν υποχώρηση στη γραμμή Ζυγός Μετσόβου κάτω ρους Αράχθου..^{36ι}. Αλλά θέμα μας είναι ο ξεχασμένος Φριζής.

Ο ελευθερόφρων διανοητής των Πατρών, δικηγόρος δημοσιογράφος, λεξικογράφος Κώστας Ν. Τριανταφύλλου αλθανομάχος απλός στρατιώτης, βιβλιογράφος εκείνων των γεγονότων, συγγραφέας του έργου τα "Απόρρητα του Πολέμου 1940" (1981), δηλαδή των λιγότερο γνωστών λεπτομερειών του και όπου φροντίζει να μην αδικηθεί ούτε ο δικτάτωρ Μεταξάς, ούτε ο βασιλεύς Γεώργιος Β΄ γράφει: "Αδικημένος από τιμάς και παραμερισμένος είναι ο διοικητής του αποσπάσματος Αώου... συνταγματάρχη ισραηλίτης Μαρδοχαίος Φριντζής, ο οποίος έπεσε μαχόμενος και επολέμησεν άριστα"^{36ια}. Και γράφεται αυτό από τον ήπιο και αντικειμενικό Κ. Τρια-

νταφύλλου στα 1981, όταν πια είχαν απονεμηθεί στον Μ. Φριζή κάποιες τιμές.

Πραγματικά και μόνο αφού πέρασε ο χρόνος μιας γενιάς από το Έπος, στρογγυλά 31 χρόνια, ευαισθητοποιήθηκε η Κοινωνία, και στα 39 χρόνια (“παρά ένα τεσσαράκοντα”) ο Στρατός και το Κράτος και θυμηθήκανε τον ήρωα και τη θυσία του, και το χρέος τους: Τότε πια τον ετίμησαν με μια λιτή προτομή.

Στις 7 Νοεμβρίου 1971 η Ισραηλτική Κοινότητα Χαλκίδας έστησε μικρή προτομή σε χώρο που παραχώρησε ο Δήμος Χαλκιδέων κοντά στη γέφυρα, στον Κήπο της Λιμενικής. Η προτομή είναι έργο του γλύπτη, καθηγητή Μιχ. Τόμπρου³⁷.

Το Σάββατο 27 Οκτωβρίου 1979 στο Καλπάκι τώρα, στο χώρο του Μουσείου. Το Γενικό Επιτελείο Στρατού τίμησε τον Μ. Φριζή: Εκείνη την ημέρα έγιναν τα αποκαλυπτήρια με κάθε επισσημότητα της προτομής του. Σύμφωνα με το πρόγραμμα στην αρχή εψάλη επιμνημόσυνη δέηση κατά το Εβραϊκό τελετουργικό. Ακολούθως ο Ταγματάρχης Κοντογιάννης αναφέρθηκε στον πόλεμο του 1940 και τη δράση του Μ. Φριζή. Στο τέλος ο ίδιος ο αρχηγός του Γενικού Επιτελείου Στρατού αντιστράτηγος Αγαμέμνων Γκράτσιος αποκάλυψε την Προτομή³⁸.

Το κράτος πάλι τη Δευτέρα 4 Δεκεμβρίου 1995 τίμησε με νέα προτομή τον Μ. Φριζή. Ο Υπουργός Εθνικής Άμυνας Γεράσιμος Αρσένης έκανε τ’ αποκαλυπτήρια της προτομής του στο Πολεμικό Μουσείο Αθηνών παρουσία εκπροσώπων των Στρατιωτικών Αρχών, Εβραϊκών Οργανώσεων, και της οικογένειας Φριζή³⁹.

Σκέπτομαι ότι ήρθε η ώρα που πρέπει και η Κόνιτσα, πρωτεύουσα πόλη του Ελληνικού Αώου, να προβεί σ’ ένα γενναιότερο βήμα τιμώντας ξεχωριστά τον αδικημένο ήρωα, τον δικό της ήρωα, που έδρασε και έπεσε στις όχθες αυτού του ποταμού, που συνέβαλε προσωπικά στην απελευθέρωσή της (της Κόνιτσας) την 16 Νοεμβρίου 1940, τον αντισυνταγματάρχη Μαρδοχαίο Φριζή, Διοικητή του Αποσπάσματος Αώου...

Τιμώντας δε επάξια και αφειδώλευτα τον Μ. Φριζή, θα τιμηθεί μια ιδιαίτερη πλευρά του Ελληνισμού. Γιατί ο Μ. Φριζής δεν είναι μια προσωπική περίπτωση, όπως νομίζω. Δεν είμαι ειδικός, αλλά γνωρίζω τούτο, ότι πέραν της αντιπαλότητας και το μίσος (ναι ας το ομολογήσουμε) ανάμεσα σε Εβραίους και Έλληνες στην Τουρκοκρατία για λόγους ιστορικής συγκυρίας, μεταγενέστερα αναπτυχθηκε ένας θαυμαστός δεσμός των Εβραίων Ελλήνων με την Ελλάδα και τον Ελληνισμό. Ο Ελληνισμός έχει την κατά παράδοση θρησκεία του, αλλά εμπνέει πλήθη κόσμου και πέραν αυτής: Ο Ελληνισμός λοιπόν έχει Οικουμενικότητα. Χωρίς ιδιαίτερη έρευνα γνωρίζω μερικά παραδείγματα από τέτοιους υπέροχους πιστούς. Θα περιοριστώ σε λίγες περιπτώσεις ομόθρησκων Ελλήνων του Μ. Φριζή:

Ο Εβραίος Σαμ Μωϋσής, με χαρακτηριστική αγάπη για την Ελλάδα, υπήρξε πολεμιστής στην Αλβανία από την πρώτη ημέρα του πολέμου του 40. Ο ενθουσιασμός του άμετρος και η προσφορά του απεριόριστη. Είχε ζητήσει από τη μονάδα του να τον θεωρεί μονίμως εθελοντή κάθε έκτακτης ή δύσκολης αποστολής. Φόβος του τα κρουπαγήματα, ωστόσο κι όταν ένιωσε τα πρώτα ενοχλήματα, δεν απεχώρησε. Αρνήθηκε να μπει σε νοσηλευτήριο ακόμα κι όταν διαπιστώθηκε η εμφάνισή τους. Τελικά μεταφέρθηκε στο Στρατιωτικό Νοσοκομείο Ιωαννίνων, όπου το 1941 τούκο-

ψαν και τα δυο πόδια. Σε γράμμα του από εκεί δεν παραπονιόταν για το ότι ήταν ακρωτηριασμένος και σε απελπιστική κατάσταση, αλλά γιατί βγήκε οριστικά από τον Αγώνα...⁴⁰.

Εβραίος αρχιτέκτων ο Δρ. Ισαάκ Σασόρτα, καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Ατλάντας Η.Π.Α., 86 ετών που γνώρισα στη Θεσσαλονίκη 25 Σεπτεμβρίου 1944, μου εξέφραζε την αφοσίωσή του στον Ελληνισμό, (για ιδιαίτερους λόγους στον αρχαίο, που μπορούσαν και σήμερα να ισχύουν, δηλαδή για την δημοκρατία και ελευθερία χωρίς την έννοια της αμαρτίας αλλά της ύβρεως) και την εκτίμησή του στην Ορθοδοξία. Αυτός ο κοσμογυρισμένος ως άλλος Οδυσσεάς (και κάτι περισσότερο) παραδεχόταν ότι καλύτερη εποχή της ζωής του ήταν οι δύσκολες μέρες της Κατοχής, όταν κατέφυγε στην Ελεύθερη Ελλάδα (στο Καρπενήσι).

Πρέπει να διαβάσει κανείς το βιβλίο της Καστοριανής Εβραιοπούλας Μπέρρυ Ναχμία "Κραυγή για το Αύριο", κρατούμενης στο γερμανικό στρατόπεδο θανάτου του Άουσβιτς υπ' αριθμόν 76859, για να νιώσει τον δεσμό της με τους Έλληνες και την Ελλάδα⁴¹.

Στην Κωνσταντινούπολη περί το 1955 ομάδα Τούρκων επέζαν κατασηματάρχες να βάλουν την επιγραφή "Η Κύπρος είναι Τουρκική". Ο Ελληνοεβραίος Τζένιο Μόρδο, παρά τις απειλές, αρνήθηκε απαντώντας τους αδίστακτα: "Λυπάμαι, αλλ' είμαι Έλληνας"⁴².

Τελειώνοντας επανέρχομαι στο Μαρδοχαίο Φριζή, θέλοντας να τονίσω την ιδιαιτερότητα του, από ό,τι και όσο εγώ γνωρίζω. Νομίζω ότι έχει φωτιστεί ήδη κάποιο δικό του ξεχωριστό στοιχείο, δηλαδή η αγάπη του για την Ελλάδα και ο απόλυτος ταυτισμός του, τόσο με τους συναδέλφους του αξιωματικούς, όσο και με τον απλό και κοινό Έλληνα: Θυμηθείτε τη γενναία και αξιοπρεπή άρνηση του ν' απελευθερωθεί μόνος του από την αιχμαλωσία στη Μικρασία (βλ. § 5). αναλογιστείτε την συγκινητική και απροσδόκητη επίκληση του στους στρατιώτες του "Ο Χριστός μαζί μας!" (§ 13).

Πως ερμηνεύεται αυτό το φαινόμενο, το τόσο ξεχωριστό; Πραγματικά υπάρχει κάποια πολύτιμη πληροφορία, λίγο γνωστή, που ξαφνιάζει και που μάλλον αυτή το εξηγεί: Η Εβραϊκή οικογένεια Φριζή είναι διαχρονικός φορέας ελληνοκεντρισμού. Κλείνοντας τώρα την ανά χείρας εργασία, προσθέτουμε ένα εξαιρετο ιστορικό γεγονός, υποθήκη βαρειάς κληρονομιάς, που ο ίδιος ο Μαρδοχαίος Φριζής γνώριζε και έλεγε, και για το οποίο ο ίδιος υπερφανευόταν: ο προπάππος του Κρίσπιν είχε λάβει μέρος στην Επανάσταση του 1821 και είχε πολεμήσει στο πλευρό του Κριεζώτη...!⁴³.

Ωστε ο Μαρδοχαίος Φριζής (εικ. 3) δεν ήταν ανισόμετρα "Εβραίος, αλλά Έλληνας", ήταν στην πραγματικότητα αρμονικά: Εβραίος ΚΑΙ Έλληνας⁴⁴. Ήταν ο Οικουμενικός Έλληνας.

Εύχομαι αυτό να το ενστερνιστούμε στην Κόνιτσα. Η Κόνιτσα Του το οφείλει!

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

1. Για την Μάχη της Πίνδου γράφτηκαν πολλά άρθρα, χρονικά και βιβλία. Περιορίζομαι σε πέντε: α1) Στα πιο επίσημα που γράφτηκαν από ελληνικής πλευράς, Γενικόν Επιτελείον

- Στρατού, Διεύθυνσις Ιστορίας Στρατού... Ο Ελληνοϊταλικός Πόλεμος. Η Ιταλική Εισβολή (28 Οκτωβρίου μέχρι 13 Νοεμβρίου 1940). Αθήναι. Εκδοσις Διευθύνσεως Ιστορίας Στρατού 1960 (Ανατύπωση 1986) σποραδικά στις σσ. 66-68, 72, 75, 76, 79, 80, παράγραφος 69, σελ. 85, 101, 107, και 11, κυρίως όμως στις σσ. 115-203.
- α2) Γενικόν Επιτελείον Στρατού. Διεύθυνσις Ιστορίας Στρατού... Η Ελληνική Αντεπίθεσις (14 Νοεμβρίου. 6 Ιανουαρίου 1941) Αθήναι: Έκδοσις Διευθύνσεως Ιστορίας Στρατού 1966 (Ανατύπωση 1986), σσ. 10-17 (παρ. 9-19).
- β) Στο επισμηότερο παλικό, έκδοση του Ιταλικού Γ.Ε.Σ. Stato Maggiore dell' Esercito Ufficio storico. La Campagna di Grecia. Roma 1980. 4 τόμοι: Tomo I Testo, σελίδες 192-205.
(La "Julia" sul pindo). Tomo II Documenti. Tomo III Schizzi e Fotografie. (tomo) Indici.
- γ) Αν πρόκειται κάποιος να διαβάσει μόνο ένα βιβλίο συνολικά για τον πόλεμο εκείνο προτείνω: Άγγελου Τερζάκη. Ελληνική Εποποιία 1940-1941. Αθήνα, έκδ. Βιβλιπωλείου της "Εστίας" Ι.Δ. Κολλάρου 1980, σσ. 64-85 Δ'. Τα ματωμένα χιόνια [της Πίνδου].
- δ) Μια εξειδικευμένη συνοπτική κριτική μονογραφία: Στυλ. Κ. Σιωμόπουλου. Η Ιταλική μεραρχία "Τζούλια" στην Πίνδο (Ελληνο-Ιταλικός Πόλεμος 1940-1941). Ανάτυπον από το Δελτίο Πνευματικής Ενημέρωσης "Ηπειρωτικής Εταιρείας" Αθήνα 1994.
2. Εφημερίδα "Ελευθεροτυπία" 7 Νοεμβρ. 1994, σελ. 10 (Έχοντας διαβάσει κανείς κάποιο από τα δημοσιεύματα της σημ. 1 εύκολα μπορεί να διορθώσει κάποιες αβλεψίες).
3. Από τη βασική βιογραφία του: Γεωργίου Κ. Ζωγραφάκη, Επιμέλεια και παρουσίαση. Από την εποποιία του 1940. Μαρδοχαίος Ι. Φριζής. Ο πρώτος ανώτερος Έλληνας αξιωματικός που έπεσε μαχόμενος στον Ελληνοϊταλικό Πόλεμο 5 Δεκεμβρίου 1940. Αθήνα (έκδοση) Κεντρικόν Ισραηλιτικόν Συμβούλιον 1977, σ. 14. (Σημ. Σε ορισμένα σημεία χρειάζεται βελτιώσεις, για παράδειγμα πρβλ. εδώ § 12. Επίσης ο Αώος δεν είναι ποταμός "του νοτίου Αλβανικού χώρου" (σ. 27 σωμ. 2), τον τελευταίον διαρρέει, αλλά πηγάζει από την Πίνδο της Ηπείρου κ.α.
4. Ζωγραφάκης ό.π., σ. 13 Φοιτητική του ταυτότητα. Επαναλαμβάνεται από Βασίλη Ιω. Κραψίτη "Ο Συνταγματάρχης Μ. Φριζής" στα "χρονικά" του Κεντρικού Ισραηλιτικού Συμβουλίου της Ελλάδος, τεύχος Ιανουαρ.-Φεβρ. 1996, σ. 22 σημ. 1.
5. Βασίλης Κρεμμύδας στην εφ. "Ακρόπολις", πέμπτη 6 Δεκ. 1979, σ' επιστολή του.
6. Χαρακτηριστικά ακόμα σήμερα, ανοίγοντας το Τεγόπουλου / Φυτράκη, το Ελληνικό Λεξικό. (Αθήνα Έ Έκδοση 1992) στο τέλος σ. 911 για να βρω το έτος γεννήσεως - θανάτου του Χ. Κατσιμήτρου, ούτε αυτόν βρήκα γραμμένο, ούτε τον Μ. Φριζή, ενώ στη σ. 893 διαβάζω "Δαβάκης Κωνσταντίνος (1897-1943) στρατιωτικός από τη Λακωνία, ήρωας του Ελληνοϊταλικού Πολέμου"... Η προσφορά είναι αποτελεσματική όταν είναι συνολική και τότε δεν ζυγίζεται του καθενός η συνεισφορά, αλλά ωστόσο ο Κ. Δαβάκης στη μάχη μόνο τραυματίστηκε ενώ ο Μ. Φριζής έγινε ολοκαύτωμα. Άλλοι αρμόδιοι, θα κρίνουν την ηγετική απόδοσή τους. Είναι πάντως γνωστό ότι η μεραρχία "Τζούλια" δημιούργησε ρήγμα στο μέτωπο της Πίνδου, την αντιμετώπιση του οποίου ο Χ. Κατσιμήτρος ανέθεσε στο Απόσπασμα Αώου, που την ηγεσία του ενεπιστεύθη στον Μ. Φριζή. (βλ. § 8).
7. Κραψίτης, ό.π., (σημ. 4).
8. Ζωγραφάκης, ό.π., (σημ. 3), σ. 14.
9. Κραψίτης, ό.π.
10. Ζωγραφάκης, ό.π., (σημν. 3), σ. 16.
11. Αντιστρατήγου έ.α. Κατσιμήτρου Χαρ. Διοικητού VIII Μεραρχίας (1938-41). Η Ήπειρος Προμαχούσα. Η δράσης της VIII Μεραρχίας κατά τον πόλεμον 1940-41. Αθήναι κ. έκδ.

- 1954, σ. 44.
12. Κατσημήτρος ό.π. (σημ. 11), σ. 90.
 13. Τερζάκης, ό.π., (σημ. 1, παραπομπή γ), σ. 69.
 14. Ηρακλής Σκανδάλης, επιστολή του στην εφημερίδα "Αυγή" φιλοξενηθείσα την Πέμπτη 16 Νοεμβρ. 1978 στην στήλη "Λόγοι και Αντίλογοι" (που επιμελείτο ο "Παρατηρητής", δηλ. ο Τάσος Βουρνάς) υπό τον τίτλο "Γύρω από τον ηρωικό θάνατο του συνταγματάρχη Μ. Φριζή". Ο Η. Σκανδάλης, ήταν ανώτερος αξιωματικός στον πόλεμο, Διευθυντής του Επιτελικού Γραφείου της Μεραρχίας Ιππικού με διοικητή τον υποστράτηγο Στανωτά Γεωργ. και επιτελάρχη τον αντισυνταγματάρχη Γκίκα Σολ.
 14. Σιωμόπουλος, ό.π. (σημ. 1, παραπομπή δ), σ. 36.
 15. Ο ίδιος σ. 65.
 16. Τερζάκης, ό.π. (σημ. 1, παραπομπή γ), σ. 84.
 17. Γενικό Επιτελείο Στρατού Διεύθυνση Ιστορίας Στρατού. Αγώνες και Νεκροί του Ελληνικού Στρατού κατά το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο 1940-1945. Αθήνα: Έκδοση Διευθύνσεως Ιστορίας Στρατού 1990 [κυκλοφορήθηκε το 1995], σ. 27, εικόνα του σ. 28.
 18. Π[αύλος] Παλαιολόγος "Ούτοι εν άρμασιν, ούτοι εν ίπποις, ημείς εν ονόματι Θεού", εφημερίδα Αθηνών "Ελεύθερον Βήμα", έτος ΙΘ', αριθ. 6607, το Σάββατο 23 Νοεμβρίου 1940, σελ. 1 σ.α Πράγματι την 17η 45 και 22 Νοεμβρίου 1940 εισήλθαν άνευ αντιστάσεως σην Κορυτσά το Ι Τάγμα του 53ου Σ.Π. και λόχος του Ιου Τάγματος του 27ου ζ.π. βλ. Διεύθυνσις Ιστορίας Στρατού ό.π., (σημ. 1 παραπομπή 92), σ. 68.
 19. Διεύθυνσις Ιστορίας Στρατού, ό.π., (σημ. 1, παραπομπή 92), σ. 34.
 20. Όπως σημ. 19, σελ. 90 παράγραφος 101.
 21. Όπως σημ. 19, σελ. 109 παράγραφος 120.
 22. Όπως σημ. 19, σελ. 90 παράγραφος 101.
 23. Όπως σημ. 19, σσ. 90-91.
 24. Όπως σημ. 19. Σχεδιάγραμμα 20 (μεταξύ 6/6/ 80/81).
 25. Όπως σημ. 19, σελ. 91, συνεχεια παραγράφου 101.
 26. Όπως σημ. 19, σσ. 120-121.
 27. Όπως σημ. 19, σ. 121 παράγρ. 129, σ. 122 παραγρ. 130.
 28. Όπως σημ. 19, σ. 121 παράγρ. 129.
 29. Όπως σημ. 19, σ. 122, τέλος παραγρ. 130. Επίσης στο δυημοσίευμα σημ. 17, σελ. 46, και εικόνα σελ. 28.
 30. Όπως σημ. 13.
 31. Βασίλης Κρεμμύδας, επιστολή του στην εφημερίδα "Ακρόπολις" Πέμπτης 6 Δεκεμβρίου 1979, φιλοξενούμενος υπό τον τίτλο "Άξια τιμήθηκε ο πρωτομάστορας του έπους του 1940 συνταγματάρχη Φριζής".
 32. Άγγελος Ανεστόπουλος, Η Ιστορία του Ελληνικού Έπους. Θεσσαλονίκη 1971, σ. 203, βλ. για τον Μ. Φριζή από σελ. 199 κπ. βλ. και Κραωίτη, ό.π., (σημ. 4), σ. 22. Επίσης Νίκος Σταθάκης, Σταυρός και Μενορά. Αθήνα, 1980, σ. 146 (Παρατηρείται ότι ο συγγραφέας πρέπει να είχε πληροφορίες από συμπολεμιστές ή συμπολεμιστή του Μ. Φριζή, πιο συγκεκριμένα τον ως ασυρματιστή του Μ. Φριζή αναφερόμενο, τον στρατιώτη Δημήτριο Βάρδα πρβλ. § 26).
 - 32α. Κώστας Αθάνατος, Εφ. "Βραδυνή" 10 Φεβρ.1941, όπως αντιγράφεται από Μαυρογορδάτο, όπως στη σημ. 36, όπου βλ. και σχετικό κείμενο Σπ. Μελά.
 33. Σταθάκης ό.π., (σημ. 32). σ. 146.
 34. Ζωγραφάκης, ό.π., (σημ. 3), σ. 61.
 35. Ο ίδιος σ. 62.

36. Πρβλ. Γ. Θ. Μαυρογορδάτου “Σκοτώθηκε πάνω στο άσπρο του άλογο σε αναμέτρηση με ένα Ιταλικό αεροπλάνο. Μαρδοχαίος Φριζής. Ο θρύλος του ηρωϊκού Εβραίου συνταγματάρχη” στην εφημερίδα “Καθημερινή” 28 Οκτωβρίου 1987.
- 36α. Διεύθυνσις Ιστορίας Στρατού, ό.π., (σημ. 1 παραπομπή α1) σ. 125 κάτω: “... παρατηρήθη έλλειψις από της πρώτης ημέρας”.
- 36β. Όπως σημ. 36α, σ. 118 πάνω.
- 36γ. Σιωμόπουλος, ό.π. (σημ. 1, παραπομπή δ), σ. 11.
- 36δ. Διεύθυνσις Ιστορίας Στρατού, ό.π.; (σημ. 36α), σ. 128 Σιωμόπουλος, ό.π., (σημ. 36γ), σ. 17.
- 36ε. Σιωμόπουλος, ό.π., σ. 18 στήλη α΄.
- 36στ. Ο ίδιος ό.π., σ. 23.
- 36ζ. Σιωμόπουλος, ό.π., σ. 18 στήλ β΄.
- 36η. Ν.Δ. Πετρόπουλος, Αναμνήσεις και σκέψεις ενός παλαιού ναυτικού. Τόμος Α Αθήνα 1966 σ. 203: Δεν τον βρήκα.
- 36θ. Μάριος Πλωρίτης Δυναστείες και Δυνάστες Β΄, Εκδ. Αθήνα: εκδ. “Θεμέλιο” σελ. 147.
- 36ι. Κατσιμήτρος, ό.π. (σημ. 11), σσ. 22-23, Βλ. και σ. 27 προφορικές οδηγίες Αρχηγού Γεν. Επιτελείου.
- 36ια. Κώστας Ν. Τριανταφύλλου, Απόρρητα του Πολέμου 1940. Πάτρας (χωρίς εκδότη), 1981, σ. 24.
37. Επιστολή Ιακώβου Μ[αρδοχαίου] Φριζή στην εφημερίδα “Αυγή” Αθηνών Πέμπτης 14 Δεκεμβρίου 1978, στήλη “Λόγοι και Αντίλογοι” του “Παρατηρητή” [=τάσου Βουρνά]. Κραψίτης, ό.π., (σημ. 4), σ. 22.
38. Εφημερίδες: “Εμπρός” παρασκευή 5 Οκτωβρίου 1979, σελ. 15. “Πρωινά Νέα” Ιωαννίνων, 26 Οκτωβρίου 1979.
- “Πατρίς” Ιωαννίνων 29 Οκτωβρίου 1979. - “Ευβοϊκός χρόνος” Χαλκίδας, Σαββάτου 22 Δεκεμβρίου 1979.
39. “Χρονικά” Κεντρικού Ισραηλίτικου Συμβουλίου της Ελλάδος, τεύχος Ιανουαρίου - Φεβρουαρίου 1996, σελ. 21.
40. Οδοιπορικό του πολέμου 1940-41 του στρατιώτη Αριστείδη Τσάτσου. Αθήνα (χ. εκδ.) 1986, σσ. 91-93 κ.π.
41. Μπέρρυ Ναχμία, Κραυγή Για το Αύριο 76859.... (Κάκτος Έλληνες). Αθήνα “Κάκτος” 1989.
42. Θ. Τσάτσος, στην Εφημερίδα “Αθηναϊκή” 31 Αυγούστου 1955.
43. [Ανωνύμου], “Το χθεσινόν επιβλητικόν μνημόσυνον του ηρωϊκού συνταγματάρχου Φριζή” στην εφημερίδα “Θεσσαλία”, Βόλος Δευτέρα 30 Δεκεμβρίου 1940.
44. Μαυρογορδάτος ό.π., (σημ. 36) στήλη ε΄.

* Θερμά ευχαριστώ τον Ιάκωβο Μαρδοχαίου Φριζή, ο οποίος έθεσε στη διάθεσή μου μεγάλο αριθμό στοιχείων, ιδίως φωτοαντιγράφων δημοσιογραφικών άρθρων.

Νέα από το Δίστρατο

ΤΟΥ ΚΩΣΤΑ Γ. ΠΑΓΑΝΙΑ

• Στις 23 Ιουνίου η Ένωση Ελληνικών Τραπεζών, πραγματοποίησε εκδήλωση με θέμα “Ο δρόμος των Ναρκωτικών”, με ομιλητή τον συγγραφέα Ηρακλή Λογοθέτη. Έγινε παρουσίαση οπτικού και εντύπου υλικού του δημοσιογράφου κ. Τσαρούχα.

• Στις 8 Ιουλίου χορευτικό συγκρότημα από την Λευκορωσία παρουσίασε παραδοσιακούς χορούς και τραγούδια της χώρας τους. Στο τέλος της παράστασης οι εντυπωσιακές Μπαμπούσκες, η Βότκα και τα υπόλοιπα σουβενίρ έγιναν ανάρπαστα. Οι Λευκορώσοι εντυπωσιασμένοι από την υποδοχή αλλά και τις φυσικές ομορφιές της περιοχής εξέφρασαν την επιθυμία να έρθουν ξανά στο χωριό μας.

• Στις 26 Ιουλίου στο ξωκλήσι του Προφήτη Ηλία έγινε λιτανεία της εικόνας του Αγίου.

• Στις 5 Αυγούστου το θέατρο Σκιών του κ. Ψυχραιμία παρουσίασε στην πλατεία του χωριού παραστάσεις Καραγκιόζη. Μικροί μεγάλοι γέλασαν με την ψυχή τους.

• Στις 12 Αυγούστου το ΔΙΠΕΘΕ Ιωαννίνων παρουσίασε το θεατρικό έργο του Δημήτρη Ψαθά “Φωνάζει ο κλέφτης”.

• Πρωτοφανής ήταν η κοσμοσυρροή το φετεινό καλοκαίρι. Ντόπιοι και περαστικοί έδιναν μια ξεχωριστή εικόνα στο χωριό. Επείγει όμως η εκτέλεση έργων όπως ασφαλτόστρωση εσωτερικού δικτύου, διαμόρφωση χώρων, η κατασκευή και άλλων ενοικιαζόμενων δωματίων, η καλύτερη παροχή κάθε είδους

Ο Ηλίας Νίκου «στον αέρα...».

υπηρεσιών για την καλύτερη εξυπηρέτηση όλων, για να έχει συνέχεια και είναι αειφόρος η διαφαινόμενη ανάπτυξη.

• Στις 15 Αυγούστου - ημέρα εορτασμού - μετά την Θεία λειτουργία στον ομώνυμο Ναό Κοιμήσεως της Θεοτόκου όλοι οι Διστρατιώτες παρακολούθησαν την προσπάθεια που κάνουν οι νέοι και οι νέες για την αναβίωση του παλιού πανηγυριού.

Ντυμένοι με τις τοπικές ενδυμασίες υπό την καθοδήγηση της δασκάλας χορού κ. Χαλικιά Παναγιώτας, όλα τα παιδιά έδωσαν τον καλύτερό τους εαυτό. Ο Κώστας Παγανιάς και η Φρόσω Γαλάνη τραγούδησαν το βλάχικο “φιατ’νιμισιατ”, και όλοι μαζί ακολούθησαν με τα τραγούδια “στης Παναγίτσας την αυλή” και τον “Θόδωρο Ζιάκκα”.

Οι δεκάχρονοι Διστρατιώτες πρώτοι στο χορό.

Το βράδυ στην πλατεία “Καραγάτσια” η εκδήλωση είχε διαφορετικό χρώμα. Μετά τους παραδοσιακούς χορούς οι αδελφές Χαλικιά χόρεψαν Ινδικούς και Ισπανικούς ρυθμούς. Τέλος την παράσταση έκλεισαν οι νεώτεροι χορευτές με συρτάκι και Ζορμπά. Συγχαρητήρια σε όλους και καλό κουράγιο.

• Τεράστια καταστροφή προκάλεσαν οι πυρκαγιές στην περιοχή μας. Πανέμορφα και παρθένα δάση αποτεφρώθηκαν. Ό,τι η φύση επί σειρά ετών δημιούργησε, μέσα σε δύο μόνο ώρες έπαψε να υπάρχει. Εκεί που το πράσινο ομόρφαινε την περιοχή, ξεκούραζε τα μάτια και αποτελούσε καταφύγιο για τα κάθε λογής άγρια ζώα, τώρα κυριαρχεί το μαύρο της απελπισίας και της ανυπαρξίας κάθε είδους ζωής. Παρά τις προσπάθειες των πυροσβεστικών δυνάμεων ο αέρας φυσούσε τόσο δυνατά που τα αναμμένα κουκουνάρια και οι φλούδες των πεύκων έφταναν σε από-

σταση χιλιομέτρων και μετέδιδαν την καταστροφή σε διάφορα σημεία. Όλοι αντικρίζουν τώρα τα καμμένα πεύκα και ρόμπολα με θλίψη και αγανάκτηση.

Απορία: Ποιοί ασυνείδητοι (εκτός από τους εμπρηστές) γέμισαν τον τόπο στα στέκια παρατήρησης της φωτιάς σκουπίδια; Αλουμινένια κουτιά συσκευασίας κοτόπουλων - πλαστικά από φραπέδες αναψυκτικά, νάυλον σακκούλες συμπληρώνουν την απαίσια εικόνα του καμμένου.

Άραγε ποιοί όταν καίγονταν το δάσος έκαναν πικ-νικ; Τουλάχιστον δεν μάζευαν τα σκουπίδια; Στη Μπάλτα, πέρα από το ποτάμι στο Δίστρατο και στην Γέφυρα του Ελεύθερου υπάρχουν οι αποδείξεις.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Γεννήσεις

Στις 3.1.2000 ο Γεράσιος Γιώργος και η Σπυριδούλα Στεργίου απόκτησαν αγόρι.

• Στις 26.8.2000 ο Γιώργος Κουφά-

λας και η Μαρία Γκόγκου απόκτησαν κοριτσάκι.

Βαπίσεις

Στις 2.5. ο Δημητράκης Μάϊπας και η Ιμέρη Μαρινέλλα, βάπτισαν το γιο τους με όνομα Αθανάσιος

• Στις 9.7 ο Κώστας Μπάρμπας και η Γιαννούλα Μαργαρίτη το γιό τους με όνομα Δημήτρης.

• Στις 30.7. ο Κώστας Παγανιάς και η Άννα Βελήκαρη την κόρη τους με όνομα Νεφέλη - Παρασκευή

Γάμοι

Στις 29/7 παντρεύτηκαν στν Ναύπακτο ο Πίσπας Χρήστος και η Ιακώβου Χριστίνα.

Θάνατοι

Στις 26/6 η Χατζή Ευγενία 81 ετών.

- 28/6 ο Τσώνας Δημήτρης 54 ετών.
- 7/8 η Μάϊπα Μαρία 78 ετών
- 12/8 η Παναγιώτα Αγόρου 88 ετών.
- 28/8 η Μπάρμπα Μαρία 91 ετών.

Φιατι'ν Μσιατ

Αϊ τσι σταϊ φιατ'νι νιγκ αρούου φιατ'νι μσιατ'νι:

(Τι στέκεσαι κορίτσι μου όμορφο κοντά στο ποτάμι;)

Αϊ στριακ αρούουλ σιν μι λιά τζιόνι'μ κυρατζή

(Στέκομαι για να περάσει το ποτάμι να με πάρει λεβέντη μου αγωγιάτη)

Αϊ τριτσέ φιατ'νι σιν τι λιά, φιατ'νι μσιατ'νι:

(Γιατί κορίτσι μου όμορφο να σε πάρει;)

Αϊ κ νιάμ τζιόνιλ του ξιάνι, τζιόνι'μ κυρατζή

(Επειδή έχω το αγόρι μου στα ξένα λεβέντη αγωγιάτη)

Αϊ τσι νι ντάει φτιατι'νι σι σλουαντούκ, φιατι'ν μσιατ'νι:

(Τι μου δίνεις κορίτσι μου όμορφο να σου τον φέρω;)

Αϊ πρικανι τουτ ντι λα ντάνα τζιόνιμ κυρατζή

(Όλη τη προίκα μου από τη νιάντω λεβέντη αγωγιάτη)

Στης Παναγίτσας την αυλή

Στης παναγίτσας την αυλή
που είναι μαρμαροστρωμένη
με μολύβι σκεπασμένη
με χρυσό ζωνάρι ζωσμένη
κάθεται πουλί και κλαίει
και του Χατζηγιάννη λέει
Αϊ μας πλάκωσαν Ζορμπάδες
να πατήσουν τα Γεράνια

Θόδωρος Ζιάκκας

Αϊντε νεσείς πουλιά πετούμενα
που πάτε στον αέρα, πουλιάμ' που πάτε
κι έρχεστε

Αϊντε μην είδαταν πουλιάμ' που πάτε κι
έρχεσε

Αϊντε μην είδαταν πουλιάμ' το Θόδωρο,
το Θόδωρο το Ζιάκκα

Αϊντεν εμείς νεψές, προψές τον είδαμε
στης Άρτας το Γιοφύρι, παλικαράκια ο
Ζιάκκας μάζεβε

και όλο Μπριαζοτοπαίδια
πήραν τον Νάσιο Μανταλο, αυτόν τον
περιβολιώτη

τριών μερών περπάτημα το κάναν σε μια
μέρα

Στα Γρεβενά Ζιάκκαμ' τον πήγανε
και στην μεγάλη Πύλη

Γειά σου βρε Ζιάκκα μ' Αρχηγέ

Κώστας Γ. Παγανιάς

Η 11η ΣΟΣΔΕΗ στα Κανάλια Άρτας

Στις 2-3 Σεπτεμβρίου έγινε στα Κανάλια Άρτας η ενδέκατη συνάντηση Ορειβ. Συλλόγου Δυτ. Ελλάδας και Ηπείρου.

Τη διοργάνωση είχε ο Ε.Ο.Σ. Άρτας και έλαβαν μέρος πολλοί ορειβάτες των Συλλόγων:

Ιωαννίνων-Παπίγκου-Βρυσοχωρίου και Κόνιτσας ο οποίος συμμετείχε με επτά μέλη του. Οι εκδηλώσεις άρχισαν με σύσκεψη των προέδρων των Συλλόγων για διάφορα θέματα και συνεχίστηκαν με γλέντι ως τα μεσάνυχτα.

Το πρωί της άλλης μέρας έγινε ανάβαση στο βουνό Γάβρογο (υψ. 1760 μ.) και το μεσημέρι επιστροφή στο καταφύγιο όπου περίμενε η παραδοσιακή φασολάδα.

Το απόγευμα λεωφορεία και Ι.Χ. αναχώρησαν για τις βάσεις τους με τους ορειβάτες για να ξανανταμώσουν στη χειμερινή συνάντηση που θα γίνει στην Κόνιτσα και τη Φθινοπωρινή που θα γίνει στο Μεσολόγγι το Σεπτέμβριο του 2001 (12η ΣΟΣΔΕΗ).

Εκδρομή του Ορειβατικού Συλλόγου

Την 1 Οκτώβρη ο Ορειβ. Σύλλογος Κόνιτσας πραγματοποίησε ημερίσια εκδρομή με λεωφορείο του Δήμου στη λίμνη του Αώου όπου δημιουργήθηκε με το φράγμα στις "Πολιτσιές" Μετσόβου (υψ. 1360 μ.).

Η λίμνη γραφική με τα νησάκια της, άλλαξε το τοπίο της περιοχής μεταβάλλοντας το πρώην οροπέδιο. Πυκνά δάση οξυάς περιβάλλουν τη λίμνη ενώ δίπλα της οι Χρυσοβιτσιώτες εξακολουθούν να καλλιεργούν τα χωράφια τους φυτεύοντας πατάτες.

Οι εκδρομείς ενημερώθηκαν από υπάλληλο της ΔΕΗ για το φράγμα και τη λίμνη και μετά τις σχετικές φωτογραφίες επισκέφτηκαν το ορεινό βλαχοχώρι της Πίνδου (τελευταίο του Νομού μας στα όρια Ιωαννίνων - Γρεβενών), τη Μηλιά. Όμορφο χωριό ανάμεσα σε δασωμένα βουνά η Μηλιά είναι ζωντανό χωριό και πολλοί κάτοικοί του ασχολούνται με την ξυλογλυπτική κατασκευάζοντας ξύλινα είδη λαϊκής τέχνης (κλίτσες, φλογέρες, κουτάλες, βαρελάκια κ.λπ. Τα σπίτια όλα περιποιημένα και με πολλά λουλούδια στους κήπους και στις γλάστρες.

Μετά το καφεδάκι στο χωριό το λεωφορείο επέστρεψε δια μέσου Γρεβενών στην Κόνιτσα. Ήταν μια ενδιαφέρουσα εκδρομή που ευχαρίστησε όλους μας, κι εμείς με τη σειρά μας ευχαριστούμε το Δήμο για τη διάθεση του λεωφορείου και τον οδηγό Ν. Ρούση για την πρόθυμη εξυπηρέτηση.

Σ.Τ.

Η ονομασία της Πίνδου

του Ηλία Ε. Παπαζήση

Ο υμνητής του βουνού, Κώστας Κυρσιάλλης, στο τέλος της πραγματείας του "Αι τρεις Δρακόλιμναι" επί των ορέων της Πίνδου ιστορεί εν συνεχεία πώς η οροσειρά της Πίνδου πήρε το όνομά της (Πίνδος) και σ' ένδειξη καταχωρώ σχετικά αφήγησή του ακριβώς και είναι η ακόλουθη:

Ταύτα περί των τριών Δρακολιμνών της Πίνδου εν Ηπειρώ.

Δεν κλείω όμως την περί αυτών πραγματεία μου χωρίς να παραθέσω και τον αρχαίον περί του Πίνδου μύθον, ον διέσωσεν ημίν ο Πλίνιος (εν τω περί ζώων βιβλ. Χ), αναθέσω δε εις τους ειδήμονας μυθολόγους και ιστορικούς την σύγκρισιν του μύθου τούτου προς τους παρ' ημίν περί των εν λόγω τριών λιμνών. Κατ' αυτόν, Πίνδος, ο υιός του Μακεδόνοσ, βασιλέωσ της Μακεδονίας, δια το κάλλοσ και την σύνεσιν αυτού φθονηθείσ υπό των τριών αδελφών του, ανεχώρησε της πατρώασ αρχήσ και κατώκησεν εις χωρίον τι επί του όρουσ τούτου (της Πίνδου) δι άνεσιν ψυχικήν και σωματικήν. Ωσ δε φύσει ελεύθεροσ κατεγίνετο πάντοτε εις θήρασ διαφόρων ζώων, μάλιστα νεβρών. Καταβάσ ποτε του ίππου του και πεζόσ επιζητών εις δάσοσ τι και εις άντρα τουσ νεβρούσ, ακούει αίφνησ μεγάλησ φωνήσ, ήτισ τον διέταπτε να μη άπηται των νεβρών. Παρετήρησεν επί τα πέριξ και, ουδένα ιδών, διελογίσθη ότι η φωνή προήρχετο εξ αοράτου και κρείττονοσ αιτίασ· την δι' επαύριον έρχεται πάλιν μετά του ίππου του εις το αυτό μέρος, ίνα κατασκοπεύση μη ήσαν άλλοι θηρευταί. Παρατηρών όμως τα πέριξ επιμελώσ, βλέπει μέγαν Δράκοντα εγείροντα μικρόν τι την κεφαλήν του προς αυτόν. Εξεπλάγη επί τη θέα τούτου ο Πίνδοσ, ούσησ της κεφαλήσ αυτού μεγαλειέρασ τελείου ανδροσ, δεν έφυγεν όμως ωσ δειλόσ, αλλά δια σοφίασ και τέχνησ έδειξε

προς τον Δράκοντα σχήμα ευλαβείασ και προσέφερεν αυτό εκ του κυνηγίου του ωσ υποτελέσ δώρον ο δε Δράκων, ιδών του νέου την εύνοιαν, ουδ' επείραξεν αυτόν (τοι αυτή είνε η ισχύσ των δώρων, ώστε και ζώα εξημερούσι). Μεγάλωσ έχάρη ο Πίνδοσ, και έκτοτε κυνηγών εφιλοδώρει και τον Δράκοντα, ωσ φίλον του ακριβόν, μάλλον δ' ητύχει εις το κυνήγιον ωσ εκ της θείασ αιτίασ. Αλλ' όσον ηγαπάτο ο νεαρόσ Πίνδοσ δια την έμφυτον αυτού καλοκαγαθίαν παρά των αγροτών, μεθ' ων ήδη συνέζη, τόσον εμισείτο παρά των αδελφών του, οίτινεσ, παραφυλάξαντέσ ποτε αυτόν και επί των ορέων, οι τρεις ομού πλησίον του ποταμού, παρ' ω ο Πίνδοσ εθήρευεν, επιπίπτουσι κατ' αυτού με τα ξίφη και τον φονεύουσι. Μόνοσ εν τη ερημία αιματοφурτοσ και βαρέωσ πληγωμένοσ ο ωραίοσ Πίνδοσ, εστέναζεν εκ των αλγηδόνων εκπνέων. Ακούει άμέσωσ αυτόν ο φίλοσ του Δράκων (επειδή φύσει το ζώον τούτο είναι οξήκοον), και τρέχων μεθ' ορμήσ προφθάνει τουσ αδελφοκτόνοουσ και πνίγει αυτούσ και τουσ τρεις. Επιστρέφων δε κλαίει παρά το πώμα του αγαπητού του Πίνδου. Είδον τον αγαθόν νέον πεφονευμένον οι χωρικοί, αλλά δεν ετόλμων ένεκα του Δράκοντοσ να πλησιάσωσι και κηδεύσωσιν αυτόν, μέχρισ ότου ο Δράκων εννοήσασ την καλήν πρόθεσίν των, απεμακρύνθη του πώματοσ και παρεχώρησεν εις αυτούσ τόπον εκεί επί του όρουσ προς ταφήν του Πίνδου, εξ ου έκτοτε επωνομάσθη και το όροσ τούτο.

Κ.Δ. Κυρσιάλλησ

Δεκαπερταύγουστο στις Πάδες

Με μεγάλη επιτυχία πραγματοποιήθηκε και φέτος το καθιερωμένο πανηγύρι στις 15, 16 και 17 Αυγούστου στο χωριό Πάδες.

Η επιτυχία γίνεται ακόμη μεγαλύτερη, αν αναλογισθεί κανείς και τις αντικειμενικές δυσκολίες που υπήρχαν. Δυσκολίες που προέρχονταν από την έλλειψη του, από πολλών ετών λειτουργούντος παραδοσιακού καταστήματος, εξ αιτίας της ανακατασκευής του, που γίνεται σε συνεργασία ΕΟΤ και Δήμου Κόνιτσας. Σε λίγο καιρό που θα είναι έτοιμο, θα είναι πραγματικό στολίδι στο κέντρο του χωριού μας, έτοιμο να περιποιηθεί και να φιλοξενήσει τους χωριανούς μας, αλλά και τους πολλούς επισκέπτες, γιατί στον όροφο του καταστήματος κατασκευάζεται και ξενώνας, αποτελούμενος από πέντε σύγχρονα δωμάτια.

Όμως όλες οι παραπάνω δυσκολίες παραμερίστηκαν από την θέληση και την διάθεση των χωριανών και κυρίως των νέων ανθρώπων του χωριού, της νεολαίας, που με κόπο και πολύ ζήλο, ετοίμασαν ένα οίκημα, (χώρος πρώην κοινοτικού καταστήματος), που χρησιμοποιήθηκε ως κατάστημα, δίπλα από την κεντρική εκκλησία του χωριού. Βοηθός

σ' αυτήν την προσπάθεια και ο Εκπολιτιστικός Σύλλογος Παδιωτών. "Ο ΣΜΟΛΙΚΑΣ", που πάντοτε ενδιαφέρεται και στηρίζει τις προσπάθειες που γίνονται για το καλό του χωριού, έτσι ώστε το χωριό να αποκτήσει την ζωντάνια που πρέπει όλο βέβαια το χρόνο, αλλά κυρίως τους καλοκαιρινούς μήνες.

Οι εκδηλώσεις ξεκίνησαν από το απόγευμα 14/8 παραμονή της γιορτής της Κοίμησης της Θεοτόκου, με την τέλεση Μέγα Εσπερινού και λιπάνευση της Ιερής εικόνας της Παναγίας. Τον Μέγα Εσπερινό παρακολούθησαν αρκετοί χωριανοί μας, που για αυτές τις μέρες είχαν έλθει στο χωριό. Βλέπετε η νοσταλγία και ο πόθος των ανθρώπων αυτών προς την γενέθλια γη, είναι από τα μεγαλύτερα και πλέον ευγενή συναισθήματα που είναι ριζωμένα στην καρδιά των απανταχού ταξιδεμένων Παδιωτών.

Συναισθήματα που για άλλους λιγότερο χρόνο και για άλλους περισσότερο, τους οδηγούν κάθε χρόνο, όλο και πιο πολύ, στο χωριό τους.

Στις 15/8, ημέρα εορτής της Κοίμησης της Θεοτόκου, όλοι οι χωριανοί και αρκετοί πιστοί που ήρθαν από τα γειτονικά χωριά, αλλά και από την Κόνιτσα, παρακο-

λουθήσαμε την Θεία Λειτουργία στον Ιερό Ναό Κοίμησης της Θεοτόκου και στην συνέχεια την αρτοκλασία. Στη Θεία Λειτουργία χοροστάτησε ο Ιερέας του χωριού μας π. Άγγελος Σκίρτας. Η αρτοκλασία έγινε με πρωτοβουλία του Εκπολιτιστικού Συλλόγου Παδιωτών. Μετά το τέλος της θείας Λειτουργίας και της αρτοκλασίας στο προαύλιο της εκκλησίας κάτω και γύρω από τον υπάρχοντα γέρο-πλάτανο, στήθηκε ο χορός, υπό τους ήχους του κλαρίνου και των άλλων οργάνων, του ερασιτέχνη κλαρινίστα και συγχωριανού μας, Παύλου Λιούσκα και των βοηθών του.

Το απόγευμα της ίδιας μέρας, τα όργανα ξεκίνησαν να παίζουν νοσταλγικούς σκοπούς και παραδοσιακά τραγούδια και το γλέντι και ο χορός δεν άργησαν να ξεκινήσουν. Ο χορός κράτησε μέχρι τα ξημερώματα της επόμενης ημέρας, με αμείωτο κέφι, κέφι που προέρχονταν κυρίως από τους νέους και τις νέες του χωριού μας, μπράβο τους.

Το πρωϊνό της επόμενης ημέρας 16/8, μετά το ξεφάντωμα της προηγούμενης νύχτας, προσφέρονταν για μερικούς μέν για ανάπαυση, για άλλους δε για έναν περίπατο στα ωραία δρομάκια του χωριού, αλλά και στα γύρω από το χωριό υπάρχοντα δασύλλια, του "Προφήτη Ηλία", του "Αγίου Νικολάου", του "Αγίου Αθανασίου" κ.α., και στη συνέχεια επιστροφή για ξεκούραση κάτω από τον πλάτανο, στο προαύλιο της εκκλησίας, απολαμβάνοντας, άλλοι μέν τον καφέ τους, άλλοι δε το τσίπουρο με τους εκλεκτούς μεζέδες.

Το απόγευμα πάλι συνοδεία των μουσικών του χωριού μας, ξανά γλέντι και ξανά χορός.

Στις 17/8 το πρωϊ έγινε Αρχιερατική Θεία Λειτουργία, χοροστατούντος του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτη, Δρυϊνουπόλεως, Πωγωνιανής και Κονίτισης, κ.

Ανδρέα. Σημειωτέον, πως κάθε χρόνο τέτοια μέρα, ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης, μας τιμά με την παρουσία του, όπως άλλωστε έκανε και ο προκάτοχός του αείμνηστος Σεβαστιανός. Στη Θεία Λειτουργία παρέστησαν ο Δήμαρχος Κόνιτσας κ. Πρόδρομος Χατζνεφραιμίδης και οι δημοτικοί Σύμβουλοι κ.κ. Σταύρος Γαϊτανίδης και Χαρίλαος Κοντογιάννης, καθώς και πλήθος κόσμου. Μετά το πέρας της Λειτουργίας, εψάλη στο μνημείο των πεσόντων, χοροστατούντος και πάλι του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτη, το καθιερωμένο μνημόσυνο υπέρ αναπαύσεως των ψυχών των απανταχού πεσόντων Παδιωτών. Για λογαριασμό του Δημοτικού Διαμερίσματος Πάδων και σε ένδειξη ευγνωμοσύνης και τιμής για τους πεσόντες Παδιώτες, δάφνινο στεφάνι κατέθεσε ο Δήμαρχος Κόνιτσας κ. Χατζνεφραιμίδης. Αμέσως μετά το τέλος της επιμνημόσυνης δέησης και παρουσία όλων, ο γνωστός σε όλους μας οργανοπαίκτης-κλαρινίστας, Παύλος Αλεξίου, έπαιξε με το κλαρίνο του το δημοτικό τραγούδι "η Μαργιόλα". Είναι ένα έθιμο που για αρκετά χρόνια συνεχίζεται στο χωριό μας. Ο μελαγχολικός ήχος του κλαρίνου έσπασε την ψυχία της στιγμής δημιουργώντας ρίγη συγκινήσεως σε όλους μας.

Στη συνέχεια στο προαύλιο της εκκλησίας και με πρωτοβουλία πάλι του Συλλόγου, έγινε μια μικρή δεξίωση, προς τιμή τόσο των επισκεπτών που τίμησαν με την παρουσία τους την εκδήλωση, όσο και των χωριανών. Ήταν η στιγμή που όλοι μαζί, Μητροπολίτης, Δήμαρχος και κάτοικοι του χωριού ήλθαν πιο κοντά ο ένας με τον άλλο, ανταλλάσσοντας σκέψεις και ευχές μεταξύ τους.

Αφού έφυγε ο Μητροπολίτης μας κ. Ανδρέας, ο κ. Δήμαρχος και οι σύμβουλοι παρέμειναν στο χωριό για αρκετές ώρες, ακούοντας από τους χωριανούς διάφορα προβλήματα που ταλανίζουν το χωριό. Βέβαια τα προβλήματα είναι πολλά και δεν ζούμε με ψευδαισθήσεις, ώστε να περιμένουμε από τον κ. Δήμαρχο και τους συνεργάτες του, με μια μαγική κίνηση, να λύσουν προβλήματα αρκετών χρόνων, αλλά είμαστε σίγουροι πως θα γίνει ό,τι είναι δυνατόν καλλίτερο προς όφελος του χωριού.

Μετά λοιπόν τη συζήτηση άναψε και πάλι το γλέντι και ξεκίνησε ο χορός. Ο χορός ξεκίνησε από τον κ. Δήμαρχο που είναι γνωστός άλλωστε για τις χορευτικές του ικανότητες. Ήδη όμως είχε φθάσει το μεσημέρι και ένα πλούσιο τραπέζι από πολλούς μεζέδες και άφθονο κρασί ήταν έτοιμο να δεχτεί τους παρευρισκομένους. Αφού τελείωσε το φαγητό, ο κλαρινίστας Παύλος Αλεξίου και οι συνεργάτες του, οι οποίοι την ημέρα αυτή πήραν την σκυτάλη από τους συγχωριανούς μας Παύλο Λιούσκα και τους βοηθούς του, άρχισαν να παίζουν επιτραπέζια - παραδοσιακά τραγούδια του χωριού μας. Οι μερακλήδες του χωριού άρχισαν να τραγουδούν και ο ήχος από το κλαρίνο, το βιολί, το ακορντεόν και των λοιπών οργάνων έκανε την καρδιά όλων να πλημμυρίσει, άλλες μεν στιγμές από συγκίνηση και νοσταλγία και άλλες από χαρά. Οι στιγμές αυτές ήταν το κάτι

άλλο. Ήταν ένα αυθεντικό "κομμάτι ζωής" και ταυτόχρονα σύνδεση του γλυκόλαλου και άλλοτε μελαγχολικού ήχου του κλαρίνου και της λαϊκής δημοτικής μουσικής, με την πεπουσία του χωριού μας που όλοι μας αγαπάμε, των Πάδων.

Αργά το απόγευμα της ίδιας ημέρας και πάλι στο προαύλιο της εκκλησίας έγινε "λαϊκή συνέλευση" την οποία είχε προγραμματίσει ο Εκπολιτιστικός Σύλλογος. Στη συνάντηση αυτή, όπου παρευρέθη το σύνολο των κατοίκων του χωριού, τα μέλη του Δ.Σ. του Συλλόγου, μας παρουσίασαν τα όσα μέχρι τώρα ο Σύλλογος έχει κάνει για το χωριό μας και τι προτίθεται να κάνει στο μέλλον. Ακολούθησε συζήτηση μεταξύ των μελών του Δ.Σ. του Συλλόγου και των χωριανών, σε ό,τι αφορά την επισήμανση των προβλημάτων του χωριού μας, αλλά και προτάσεις για την επίλυσή τους. Επίσης στην συνάντηση αυτή δόθηκε η ευκαιρία στα μέλη της Τοπικής Επιτροπής του Δημοτικού Διαμερίσματος Πάδων, να παρουσιάσουν προς τους συγχωριανούς τους τα έργα που μέχρι σήμερα, σε συνεργασία πάντα με το Δήμο Κόνιτσας, έχουν γίνει και ποιά άλλα θα γίνουν σύντομα, έτσι ώστε, σιγά-σιγά το χωριό μας να πάρει μια νέα όψη, όψη άλλωστε που του αξίζει.

Κλείνοντας αυτή την μικρή αναφορά στο πανηγύρι των Πάδων, πρέπει να ευχαριστήσουμε όλους όσους συνέβαλαν στην άψογη διενέργεια του πανηγυριού, αφανείς και εμφανείς "εργάτες", τα μέλη του Δ.Σ. του Συλλόγου μας, αλλά και όσους τίμησαν με την παρουσία τους το πανηγύρι και να ανανεώσουμε το ραντεβού μας για του χρόνου, τις ίδιες μέρες, στον ίδιο τόπο και με περισσότερο γλέντι.

Και του χρόνου.

Χαρ. Κοντογιάννης
Κόνιτσα 26/8/2000

Βράβευση αριστούχων μαθητών

Η Διαχειριστική Επιτροπή του Κληροδοτήματος "Ηρακλή Γ. Παπαχρησιτίδη" ανακοινώνει ότι στις 11-9-2000 μετά τον Αγιασμό κατά την έναρξη των μαθημάτων Σχολ. έτους 2000-2001, απένειμε στους αριστούχους μαθητές του Γυμνασίου και του Ενιαίου Λυκείου Κόνιτσας βραβεία σε βιβλιάρια καταθέσεων της Εθνικής Τράπεζας, δραχ. 55.000 το καθένα, όπως προβλέπεται από τη διαθήκη του αειμνήστου Ηρακλή Γ. Παπαχρησιτίδη.

Οι αριστούχοι που βραβεύτηκαν είναι οι εξής:

Από το Γυμνάσιο Κόνιτσας οι:

Ευθαλία Γκιοξάρη, Αγγελική Γαϊτανίδη, Ευδοκία Βρυζώνη, Αντωνία Νίτσα, Βασίλειος Καλλιντέρης, Βασίλειος Ζωγράφος, Μιχαήλ Μήτσιος, Μάρθα Τσάμη, Μαριάνθη Κολόκα, Κων/ντίνος Σκορδάς, Χρήστος Καλλιντέρης, Μαρίνα Γαργάλα, Ειρήνη Γούλα, Ηλέκτρα Ζωγράφου, Σοφία Ζήδρου, Μαρία Ντίνη, Απόστολος Ντάφλης Σίμος Μουλαϊδης, Βασίλειος Κολώσης, Ελευθέριος Γαϊτανίδης, Στεργιανή Παπαδημητρίου, Βασίλειος Γκιοξάρης, Δήμητρα Τούσια, Βαϊτσα Τσιούτσιου, Νεκταρία Τσάμη, Ανδρομάχη Καλλιντέρη, Μαρία

Μέμου και Αθανάσιος Ευγενικός.

Από το Ενιαίο Λύκειο Κόνιτσας οι:

Σπυριδούλα Σκούρα, Θεοδώρα Χουρσάν, Γαριφαλιά Κολόκα, Ουρανία Κολόκα, Χρήστος Σπηλιόπουλος, Ιωάννα Τσάμη, Γεώργιος Κολόκας και Χρυσανγή Γαζώνα.

Η Διαχειριστική Επιτροπή τους συχαίρει ολόθερμα και εύχεται ολόψυχα να αριστεύουν πάντοτε τόσο στο Σχολείο όσο και σε κάθε έργο τους.

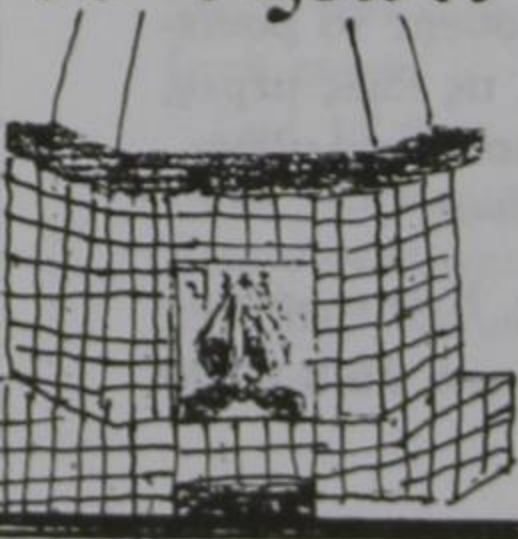
Εκτός από τη βράβευση των αριστούχων μαθητών η Διαχειριστική Επιτροπή προικοδότησε κατά το τρέχον έτος την ορφανή Αθηνά Απ. Τσιόχου με το ποσό των 600.000 δρχ. από τα έσοδα του Κληροδοτήματος, όπως προβλέπεται από τη σχετική διαθήκη του δωρητή.

Δεν παραλείπουμε να ανακοινώσουμε ότι αποφασίστηκε από τη Διαχ. Επιτροπή η τέλεση κάθε χρόνο κατά την εορτή των Τριών Ιεραρχών Αρχιερατικού Μνημοσύνου υπέρ αναπαύσεως της ψυχής του αειμνήστου Ηρακλή Γ. Παπαχρησιτίδη.

Ευχόμαστε ολόψυχα να είναι αιωνία η μνήμη του.

Από τη Διαχειριστική Επιτροπή

το τζάκι

Pension

ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ ΔΩΜΑΤΙΑ
ΜΕ ΑΤΟΜΙΚΟ ΜΠΑΝΙΟ, ΙΔΙΩΤΙΚΟ ΠΑΡΚΙΝΓ

Δεμερτζίδης Ευάγγελος

ΕΘΝΙΚΗ ΟΔΟΣ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ
ΤΗΛ: 0655-22867, ΚΟΝΙΤΣΑ

ΠΩΛΕΙΤΑΙ

1. Σπίτι 6 δωματίων επιπλωμένο σε οικόπεδο 1,5 στρέμμα στην Ηλιόρραχη Κόνιτσας
2. Κατάστημα στην κεντρ. αγορά Κόνιτσας.

ΤΗΛ. 0655-61221

00357-2491560

“ΤΟ ΠΕΚΛΑΡΙ ΖΕΙ”

Γράφει ο ΚΩΣΤΑΣ Γ. ΚΙΤΣΙΟΣ

Κράτος χωρίς κοινότητες είναι χάρτινο.

Οι Δήμοι και οι Κοινότητες αποτελούν κύτταρα του Ελληνισμού.

Η ένωση των Κοινοτήτων σε ενιαίους Δήμους με τον “ΚΑΠΠΟΔΙΣΤΡΙΑ” δέχτηκε πολλές κρίσεις και επικρίσεις γιατί, από το κοινωνικό κεφάλαιό μας, το πιο σπουδαίο στοιχείο μετά την οικογένεια, είναι οι τοπικές κοινότητες, ή όπως λέμε η Τοπική Αυτοδιοίκηση. Τις Κοινότητες αυτές έχουμε υποχρέωση να διαφυλάσσουμε πολύ περισσότερο απ’ όλους εμείς οι Έλληνες, γιατί οι Κοινότητες εκφράζουν την αξία του Ελληνισμού, που είναι ο ηθικός και προσωπικός δεσμός μεταξύ των οικογενειών, που ζουν μαζί σε ορισμένο τόπο, καθώς και ο δεσμός αυτών με τον τόπο τους.

Το Πεκλάρι και μετά τον “ΚΑΠΠΟΔΙΣΤΡΙΑ” δεν έχασε ούτε τον οικογενειακό, ούτε τον τοπικό του δεσμό. Το τοπικό συμβούλιο της Πηγής, η Εκκλησιαστική Επιτροπή και ο Εξωραϊστικός Σύλλογος του χωριού, πραγματικοί θεματοφύλακες ηθών και εθίμων αγωνίζονται να μην αλλοιώσει το χωριό μας η καταναλωτική κοινωνία και τα ξενόφερτα ήθη και έθιμα.

Οι τοπικοί σύμβουλοι Πασχάλης Θ. Ζώτος - “ΠΑΡΕΔΡΟΣ” Απόστολος Α. Βαζούκης και Σταύρος Ι. Κίτσιος, αναλώνονται καθημερινά με τα προβλήματα του χωριού μας.

Ψυχή βέβαια της προσπάθειας αυτής και πρωταγωνιστής είναι ο Πρόεδρος του τοπικού συμβουλίου, ο οποίος αγρυ-

πνά και ξαγρυπνά δίπλα στα προβλήματα του χωριού.

Έκπληκτοι οι Πεκλαρίτες, ξεκινώντας το πρωί στις 26 Ιουλίου ημέρα της Αγίας Παρασκευής - ημέρα γιορτής και προσκυνήματος για το χωριό μας, περπάτησαν για πρώτη φορά σε λιθόστρωτο παραδοσιακό καλντερίμι που ξεκινά απ’ τον πάνω Μαχαλά, από τη Βρύση του Γκούμα και φτάνει μέσα από ειδυλλιακό τοπίο στον Ιερό Βράχο της Αγίας Παρασκευής. Έργο του “ΚΑΠΠΟΔΙΣΤΡΙΑ” με τη φροντίδα του τοπικού συμβουλίου, Όνειρο άπιαστο, αλλά να, που και τα όνειρα κάποτε γίνονται πραγματικότητα.

Η συνεργασία των τοπικών φορέων φέρνει καθημερινά τα αποτελέσματά της.

Η παραδοσιακή βρύση στο “λιβαδάκι με το γάργαρο βουνίσιο νερό δροσίζει πλέον τους περαστικούς, γιατί ο εξωραϊστικός μας Σύλλογος δημιούργησε εκεί παραδοσιακό στέκι, αξιοποιώντας το τοπίο και τον ιστορικό λοφίσκο με το εικονοστάσι - πορσκύνημα του Αν-Μηνά -

έργο συνεργασίας του Συλλόγου μας με το Δήμο και όχι μόνο. Το απερχόμενο Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου με Πρόεδρο το Βασίλη Α. Σπανό και μέλη τον Νίκο Φ. Κεφάλα, Βασίλη Γ. Σπανό, Ανδρέα Β. Βουρδούκα και Σταύρο Ι. Κίτσιο, άφησαν πίσω τους έργο αξιόλογο και δημιουργικό και έβαλαν τα θεμέλια, παραδίδοντας τη σκυτάλη στο Νέο Διοικ. Συμβούλιο, της συνέχισης και της δημιουργίας.

Ο νέος Πρόεδρος του Δ.Σ. Βασίλης Γ. Σπανός έμπειρος συνεχιστής με τα αξιόλογα μέλη του Συλλόγου Στέλλα σύζ. Β. Σπανού, Βαγγέλη Β. Κόντο, Χρήστο Ν. Κόντο και Βασίλη Κ. Κίτσο υπόσχονται και εγγυώνται πολλά.

Το εκκλησιαστικό Συμβούλιο με Πρόεδρο τον ιερέα μας Ευάγγελο Ι. Δόνο, τον Θανάση Α. Σπανό, τον Ανδρέα Γ. Κίτσιο, τον Θύμιο Α. Βουρδούκα και τον αεικίνητο Δημήτρη Α. Κεφάλα, υπόσχονται πολλά.

Ήδη βρίσκεται σε εξέλιξη μελέτη ανακαίνισης και ριζικής αναμόρφωσης του "Κοιμητηρίου μας" του χώρου που οφείλουμε όλοι σεβασμό, γιατί εκεί κοιμούνται τα σεβαστά και αγαπητά μας πρόσωπα.

Ο Αν-Νικόλας σύντομα θα φωταγωγηθεί. Ο Αν-Γιώργης ο προστάτης του χωριού μας, το ιερό και παραδοσιακό αυτό οικοδόμημα, θέλουμε να πιστεύουμε, ότι πολύ σύντομα θα αναπαλαιωθεί και θα σωθεί από τη φθορά του χρόνου: Και όλα αυτά με την αξιοποίηση των ευγενών προσφορών επωνύμων και ανωνύμων απανταχού Πεκλαριτών. *Εδώ θα μου επιτραπεί να απευθυνθώ προς τους απανταχού Πεκλαρίτες, που οι ανάγκες της ζωής τους ξερίζωσαν από τον τόπο μας, να θυμηθούν, ότι το Πεκλάρι ζει*

και τους περιμένει και αν το υπέρημά τους επιτρέπει ας συνδράμουν, προσφέροντας τον οβολόν τους, για τα όσια και ιερά του χωριού μας.

Το Πεκλάρι λοιπόν ζει και δημιουργεί. Τα ήθη και έθιμα αναβιώνουν και σφυρηλατούνται. Το μεγάλο πανηγύρι μοναδικός σταθμός συνάντησης για τους απανταχού Πεκλαρίτες στις 26 και 27 Ιουλίου κάθε χρόνο, ημέρες προσκυνήματος και τιμής στους Αγίους μας.

Παρασκευή και Παντελεήμονα, φέτος ξεπέρασε κάθε πρόβλεψη. Η αναβίωση του Καρναβάλου έγινε πλέον θεσμός. Και φέτος την Κυριακή της Τυρινής η πρωτοβουλία του Συλλόγου μας εθριάμβευσε. Η επαρχία Κόνιτσας βρέθηκε στο Πεκλάρι. Δήμαρχος, Δημοτικοί Σύμβουλοι, Βουλευτές, χειροκρότησαν και γεύτηκαν τα παραδοσιακά εδέσματα της Πεκλαρίτισσας νοικοκυράς. Το αντάμωμα, πρωτοβουλία και θεσμός της Αδελφότητας Πηγιωτών-Νικανοριτών με έδρα την Αθήνα και με την συνεργασία των τοπικών παραγόντων των χωριών μας, πραγματοποιήθηκε και φέτος για τέταρτη φορά στην όμορφη Ναύπακτο, με συμμετοχή τεσσάρων πούλμαν, δύο από Πηγή-Κόνιτσα και δύο από Αθήνα. Σε παραθαλάσσιο κέντρο της Ναυπάκτου φίλοι γνωστοί και συγγενείς έδωσαν τον καλύτερο εαυτό τους.

Η Ηπειρώτικη μουσική με την συμμετοχή κυρίως των νέων μας δίνουν στις εκδηλώσεις αυτές ιδιαίτερο χρώμα και υπόσχονται πολλά. Παρών και ο Δήμαρχός μας, ο οποίος παραχωρεί και το πούλμαν του Δήμου.

Βέβαια τα Χριστούγεννα και το Πάσχα στο Πεκλάρι έχουν το δικό τους ξεχωριστό χρώμα, με αποκορύφωμα τον πρω-

τοχρονιατικό χορό “ρεβεγιόν” που οργανώνει με επιτυχία κάθε χρόνο ο Σύλλογός μας σε κέντρο της Κόνιτσας.

Να λοιπόν γιατί το Πεκλάρι ζει και δημιουργεί. ΚΑΙ θα δημιουργήσει ακόμη αν προσπαθήσει να αναστηλώσει και να εμφανίσει τα παραμελημένα μνημεία, όπως τα θαύματα της Αρχιτεκτονικής τέχνης της εποχής εκείνης, τη γέφυρα τόξο στο “ΜΠΟΥΥΣΙ” και τη γέφυρα του Αν-Νικόλα του αείμνηστου ευεργέτη μας Γεωργίου Δ. Καραγιάννη, τις παραδοσιακές βρύσες του ίδιου στο Μεσοχώρι, και στον Κάτω Μαχαλά. Την Τζιόλα, την βρύση του Γκούμα που με ενέργειες και χρηματοδότηση της Αδελφότητας αξιοποιήθηκε. Τα πέτρινα αλώνια που χάνονται στο πέρασμα του χρόνου, μεταβαλλόμενα σε υπαίθριες αποθήκες και σκουπιδότοπους. Ο νερόμυλος το μνημείο αυτό τέχνης και πρακτικής λειτουργίας, που η Ευρώπη αγωνίζεται σήμερα να απογράψει και αναβιώσει το είδος αυτό των μνημείων.

Μύλος με ξύλινο καταρράκτη, με πέτρινες μυλόπετρες, με μαντάνια και νεροτριβή που άσπλαχνα και αλόγιστα παραδόθηκαν στον φθοροποιό χρόνο.

Εδώ θέλουμε ή μάλλον απαιτούμε την παρέμβαση της Δημοτικής Αρχής. Τα προγράμματα της ΕΟΚ χρηματοδοτούν τέτοια έργα, ο Καπποδίστριας γι’ αυτό έγινε για να παρεμβαίνει εκεί που η φτωχή παραδοσιακή κοινότητα δεν μπορούσε να παρέμβει. Ελπίζουμε, ότι τα αποτελέσματα του “ΚΑΠΠΟΔΙΣΤΡΙΑ” δεν θα αργήσουν να φανούν, για να μην πλανάται το ερώτημα, γιατί έγινε ο “ΚΑΠΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ”.

Παιδικές εξοχές εκπαιδευτικής περιφέρειας Κόνιτσας στη θέση ΣΙΑΔΙΑ-ΠΕΚΛΑΡΙ- χώρος 25 στρεμμάτων με λιθό-

κτιστα κτίρια αρχιτεκτονικής αξίας, έπαυσαν να λειτουργούν από ετών και οι εγκαταστάσεις αφέθηκαν αφύλακτες στη φθορά του χρόνου, “ΝΤΡΟΠΗ”.

Ο Δήμαρχος της Κόνιτσας τότε διεκδικούσε το χώρο και τις εγκαταστάσεις βαφτίζοντας τις κατασκηνώσεις του Δήμου Κόνιτσας, γνωρίζοντας, ότι ο χώρος αυτός ανήκει στην ιδιοκτησία Πεκλαριτών, που ευγενώς προσέφεραν τότε χωρίς καμία αποζημίωση για να γίνει κάτι καλό στον τόπο. Και έγινε. Λειτούργησαν επί σειρά ετών παιδικές εξοχές στο Πεκλάρι.

Σήμερα που τα σύνορα έπεσαν και το Πεκλάρι δεν είναι εμπόδιο, άλλωστε ποτέ δεν ήταν, τι περιμένει ο κύριος Δήμαρχος για την αξιοποίηση του θαυμάσιου αυτού χώρου;

Να μη θεωρηθεί υπερβολή, ότι κομμάτι από το Φαράγγι της Σαμαριάς βρίσκεται στο Πεκλάρι. Είναι η περίφημη Κλεισούρα που αρχίζει από τη Γέφυρα Καραγιάννη στο Μπούσι και μέσα από διαδρομή χαράδρας μισής ώρας περίπου, καταλήγει στο στόμιο της κοιλάδας που οδηγεί προς Πεκλάρι. Κάποιος πρέπει να διηγηθεί, σε κείνους που θα επιδείξουν ενδιαφέρον για την αξιοποίηση του Φαραγγιού, τους θρύλους της χαράδρας αυτής π.χ. για το Σπήλαιο του Ερμηίτη στο στόμιο του φαραγγιού που αμυδρά είναι ακόμη αποτυπωμένη κάποια ζωγραφική παράσταση στο Βράχο, για το πέτρινο μονοπάτι με το πόδι της Παναγιάς, για τα πέτρινα ζωνάρια της Λιούτσικας, το στοιχειωμένο μελίτσι και τη Σπηλιά του Τάσου!

Κάτι σαν τη μυθολογική σπηλιά του Πολύφημου! Αφήστε τη φαντασία σας να τρέχει, μην τρομάζετε “ΑΥΤΟ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΠΕΚΛΑΡΙ...”.

ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΝΑΟΥ ΣΤΗ ΜΟΛΥΒΔΟΣΚΕΠΑΣΤΗ

Αιδεσιμότητα,

Κύριε Δήμαρχε του Δήμου Κονίτσας,

Κύριε Δήμαρχε του Δήμου Γιαννιτσών,

Κύριε Διοικητά του Τάγματος-Κύριοι

Αξιωματικοί

Αγαπητοί προσκεκλημένοι,

Μετά 40 σχεδόν χρόνια, από τότε που το πρώτον ετέθη ο θεμέλιος λίθος σ' αυτό

το μικρό εκκλησάκι, των Παμμεγίστων Ταξιαρχών Μιχαήλ & Γαβριήλ από τους αιδίμους γονείς μας Λάζαρο και Θεοδώρα και με την βοήθεια στην συνέχεια όλων μας, του αιμνήστου αδελφού μας Θωμά και των εν ζωή ευρισκομένων αδελφών Αθανασίου, Μιχαήλ και Ιωάννου, κατά την σημερινή εύσημη ημέρα αισθανόμαστε μεγάλη χαρά και ευφροσύνη διότι, χάρις στην βοήθεια της 8ης Εφορείας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων της Διευθύντριας

και του επιτελείου που με μεγάλη προθυμία εκπόνησαν την μελέτη και συνεργάστηκαν στενά με τον συντονιστή του έργου κο Σπύρο Δάφνη, ο εγκαινιζόμενος Ι. Ναός κατορθώθηκε να ανακαινιστεί σε τέτοιο βαθμό ώστε να αποτελεί πλέον ενιαίο επισκέψιμο χώρο με τον παραπλεύρως Ι. Ναό Αγ. Δημητρίου του 11 αιώ-

νος, που αναστηλώθηκε και αναπαλαιώθηκε πρόσφατα από την 8η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων.

Σήμερα που εγκαινιάζουμε τον ανακαινισθέντα Ι. Ναό και το καμπαναριό αισθάνομαι την υποχρέωση να εκφράσω την ευγνωμοσύνη προς όλους όσους βοήθησαν για το έργο αυτό, στην διεθύντρια της 8ης Εφορείας Αρχαιοτήτων κα Φραγκίσκα Κεφαλλωνίτου, κα Αργυρώ Καραμπερίδη, κο Βασίλειο Κασκάνη αρ-

χιτέκτονες ευγενώς προσφερθέντες στην σύνταξη της μελέτης, κο Κώστα Δάφνη και φυσικά και προς τους τεχνίτες οι οποίοι εργάστηκαν με ιδιαίτερη φιλοτιμία για να παρουσιάσουν ό,τι καλύτερο μπορούσαν.

Είμαι υποχρεωμένος ιδιαίτερω να εξάρω το ακατάβλητο ενδιαφέρον του μόχθο, την συνεχή προσπάθεια και την εκ του σύνεγγυς παρακολούθηση του έργου, προώθηση των υλικών και την στενή συνεργασία με 8η Εφορεία Αρχαιο-

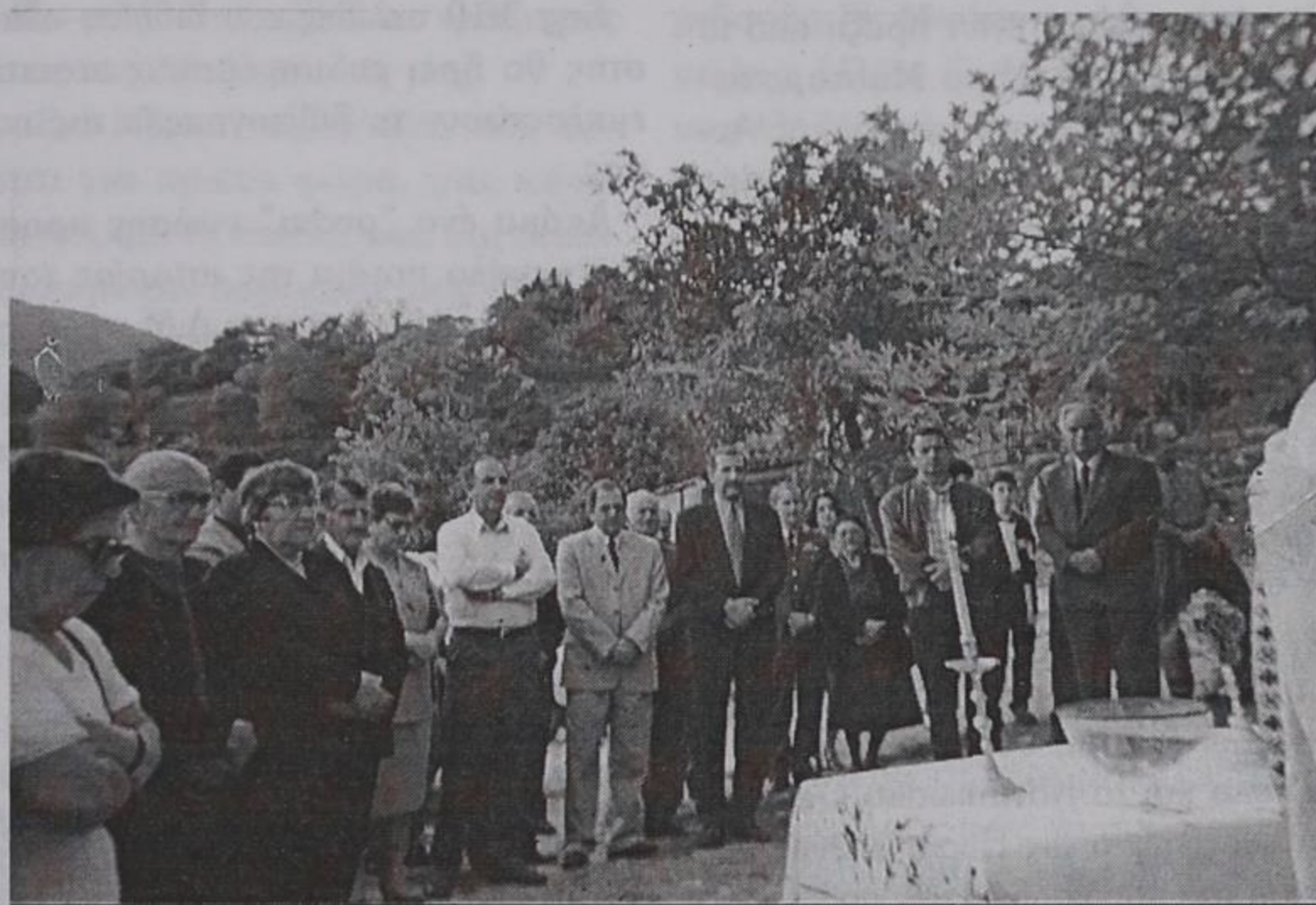
τήτων, του Καθηγητή Σπύρου Δάφνη χάρις στην βοήθεια του οποίου το έργο ολοκληρώθηκε σύμφωνα με τις προδιαγραφές.

Τέλος ευχαριστώ όλους εσάς για την ευγενική καλοσύνη που είχατε να παρευρεθείτε κοντά μας σήμερα.

Ι. Δάφνης

Την 1/10 έγιναν στη Μολυβδοσκεπάστη τα εγκαίνια του Ι. Ναού Ταξιαρχών παρουσία των Τοπικών Αρχών και χωριανών. Δημοσιεύουμε πιο κάτω την προσφώνηση του κ. Ι. Δάφνη.

Από τα εγκαίνια του Ι. Ναού των Ταξιαρχών
Μολυβδοσκεπάστου

Διακρίνονται εκ Δεξιών προς τα Αριστερά:

Οι κ.κ. Ι. Δάφνης Στρατηγός εα, Μιχ. Μάνης Πρόεδρος Τ.Σ. του χωριού, Μ. Χατζηφραιμίδης Δήμαρχος Κόνιτσας, Βαμβίνης Στυλιανός Δήμαρχος Γιαννιτσών, α. Τσίπης Δημ. Σύμβουλος Δήμου Κόνιτσας

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Άρωμα Λογοτεχνιών*

Τάσος Κανάτσης

Μια ωραία έμπνευση του καθηγητή Βασίλη Νιτσιάκου, για μια συνάντηση Ηπειρωτών Λογοτεχνών, έγινε πράξη από το Δήμο Κόνιτσας και το Δήμο Μαστοροχωρίων, με τη συνδρομή της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης και του Τομέα Νεοελληνικής Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.

Για μια εβδομάδα (16-23 Αυγούστου), η Κόνιτσα και τα χωριά της έζησαν στον παλμό της συνάντησης δεκαέξι Ηπειρωτών λογοτεχνών.

Για μια εβδομάδα, ο ποιητικός λόγος σκαρφάλωσε στην Τραπεζίτσα, και στο Ταμπούρι, κύλησε με τα νερά του Αώου και του Σαραντάπορου, περπάτησε στα στενοσόκακα του Γαναδιού και της Πουρνιάς, μπήκε προσκυνητής στη Μολυβδοσκέπαστη, συναντήθηκε με το Βουρμπιανίτικο και το Κονιτσιώτικο κλαρίνο, ήχησε στα καλντερίμια της Πυρσόγιαννης και πήρε τη θέση του στις καρδιές των ανθρώπων της υπαίθρου, που λες και τον καρτερούσαν από χρόνια, ανυπόμονα τον δέχτηκαν και τον καλωσόρισαν.

Κι ο λόγος των ποιητών βρήκε τη δικαίωσή του, συνταιριαστά με το ανάβλυσμα των δικών τους τραγουδιών, συνταιριαστά με των ψυχών τους τη φλόγα, που οδηγούσε τα βήματά τους στο κοινό χοροστάσι...

Μια εβδομάδα "πολιτισμικής κοσμογονίας", όπου ο λόγος των δημιουργών, συνάντησε το λαϊκό πολιτισμό της Κονιτσιώτικης ενδοχώρας, σ' ένα αντάμωμα αγάπης, αλληλοκατανόησης, συγκίνησης, κάτω απ' το Αυγουσιάτικο φεγγάρι της Τύμφης.

ΝΑΙ. Εκεί στην Κόνιτσα, έγινε ΚΑΤΙ.

* αναδημοσίευση από τον "Ηπειρωτικό Αγώνα"

Το Χωριό Ελεύθερο

Δημ. Μπόγδου

Με τον πιο πάνω τίτλο κυκλοφόρησε πρόσφατα ένα ακόμα λαογραφικό βι-

βλίο στην επαρχία μας.

Ο Δ. Μ. εκπαιδευτικός από το Ελεύθερο ασχολείται στο βιβλίο του με την ιστορία του χωριού του, τα ήθη και έθιμα, τη χλωρίδα και την πανίδα της περιοχής.

Στις 3/10 σελίδες του βιβλίου ο αναγνώστης θα βρει ενδιαφέροντα στοιχεία που εμπλουτίζουν τη βιβλιογραφία της περιοχής μας.

Ακόμα ένα "ρυάκι" γνώσης προστέθηκε στο μεγάλο ποτάμι της ιστορίας του τύπου μας. Το παράδειγμα του Δ.Μ. ας το ακολουθήσουν και άλλοι γιατί το κάθε χωριό έχει τη δική του ιστορία.

Η διεύθυνση του συγγραφέα είναι:

Δημ. Μπόγδος,

Εθνάρχου Μακαρίου 24, Αργυρούπολη

Αθήνα, Τηλ. 9951886

• Ο συμπατριώτης μας Ευτύχιος Νικόπουλος, δικηγόρος στη Θεσ/νίκη, δημοσίευσε πρόσφατα μια μελέτη 44 σελίδων με τον τίτλο "ΝΟΜΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΜΗ ΑΝΑΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΟΣ & ΤΗΣ ΥΠΗΚΟΟΤΗΤΟΣ ΣΤΑ ΔΕΛΤΙΑ ΑΣΤ. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ"

Μαρτυρίες από την περίοδο 1940-44

Με τον πιο πάνω τίτλο οι Μαθητικές Κοινότητες Γυμνασίου-Λυκείου Κόνιτσας σε συνεργασία με τη Δ/τρια του Γυμνασίου και τους άλλους καθηγητές τους τύπωσαν σ' ένα βιβλιαράκι 46 σελίδων τις αφηγήσεις 35 ανδρών και γυναικών που έζησαν τα γεγονότα της εποχής του ελληνοϊταλικού πολέμου και της γερμανικής κατοχής. Σελίδες με φωτογραφίες στρατιωτών του 1940 πλουτίζουν το βιβλίο.

Η ιδέα να συγκεντρωθούν ζωντανές αφηγήσεις, ήταν καλή (νομίζουμε ότι θα'πρεπε να ήταν περισσότερες) και συγχαίρουμε δασκάλους και μαθητές για την προσπάθεια καθώς και το Δήμο Κόνιτσας που ανέλαβε τη χρηματοδότηση της έκδοσης.

Σ.Τ.

ΛΑΓΚΑΔΙΩΤΙΚΟ ΑΝΤΑΜΩΜΑ

Με ιδιαίτερη επιτυχία πραγματοποιήθηκαν στην γενέτειρά μας, Λαγκάδα, οι τριήμερες εκδηλώσεις της Αδελφότητάς μας,

Η "Βραδιά Νέων", εκδήλωση που καθιερώνεται για πρώτη φορά, μας κάνει υπερήφανους για τα παιδιά μας και αισιόδοξους διότι με την παρουσία τους έδειξαν την αγάπη τους για τον τόπο τους και το ενδιαφέρον για την Αδελφότητα.

Η συμμετοχή ήταν πέραν των προσδοκιών μας. Το αδιάπτωτο κέφι τους και ο αδιάκοπος χορός-όλων των ειδών- η ευρηματικότητα των παιχνιδιών που έπαιξαν και η ροή του προγράμματός μας κράτησαν άγρυπνους μέχρι πρωίας.

Μπράβο τους!!! και λίγο είναι.

Η 14η και 15η Αυγούστου, ημέρες του πανηγυριού, παρ' όλο που το πένθος για το χωριό μας βαρύ, η συμμετοχή ικανοποιητική. Το γλέντι και ο χορός κράτησε μέχρι τις πρώτες πρωϊνές ώρες.

Συγχωριανές και συγχωριανοί τραγούδησαν παραδοσιακά τραγούδια του τόπου μας. Μας έκαναν να δακρυσουμε, να αναπολήσουμε εμείς οι μεγαλύτεροι όμορφες στιγμές του χθές και τους νεώτερους να μαθαίνουν τα ήθη και έθιμα του τόπου μας. Τραγούδησαν: Αλεξάνδρα Ντίνη, Αριστέα Μπλιθικιώτη, Ελπινίκη Ντίνη, Μάρθα Μανώλη, Μολοβίνα Μπλιθικιώτη Αθανάσιος Μπλιθικιώτης, Αριστείδης Μπλιθικιώτης, Θεόδωρος Κίτας.

Θερμά και παρατεταμένα χειροκροτήματα απέσπασε το χορευτικό μας κατά την εμφάνισή του. Νέες και νέοι μας, ντυμένοι με τις παραδοσιακές στολές του τόπου μας χόρεψαν με καμάρι και λεβεντιά παραδοσιακούς χορούς. Χόρεψαν: Αγγελική Ε. Μανώλη, Βάγια Ι. Τσι-

ούτσου, Ελένη Ι. Τσιούτσου, Μαγδαληνή Π. Ντίνη, Παρασκευή Π. Μανώλη, Σπυριδούλα Π. Μούσιου, Αθανάσιος Ε. Μανώλης, Ηλίας Σ. Μπλιθικιώτης, Κων/ντίνος Θ. Μπλιθικιώτης, Πέτρος Χ. Μανώλης, Μιχάλης Α. Κέντρος, Χαράλαμπος Π. Μούσιος.

Τούτο το αντάμωμα των Λαγκαδιωτών, που πραγματοποιείται κάθε χρόνο στην ιδιαίτερη Πατρίδα μας, Λαγκάδα, είναι το ξαναβάπτισμα στα νάματα της μάνας γης μας, προσκύνημα στους τάφους των προγόνων μας, η ενδυνάμωση και η σύσφιξη των μεταξύ μας σχέσεων:

Κάθε χρόνος που περνά ας είμαστε και περισσότεροι σε τούτο το αντάμωμα και ιδιαίτερα οι νέοι μας. Είναι απαραίτητο για όλους μας, αναγκαίο για τον τόπο μας.

ΠΑΣΧΑΛΗΣ ΔΗΜ. ΜΑΝΩΛΗΣ

ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΛΑΓΚΑΔΙΩΤΩΝ ΚΟΝΙΤΣΑΣ ΕΔΡΑ: ΑΘΗΝΑ

ΤΙΜΗΤΙΚΑΙ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ

Η Αδελφότητά μας, στην έκτακτη Γενική Συνέλευση, γινόμενη στην Ιδιαίτερη Πατρίδα μας, Λαγκάδα, την 16ην Αυγούστου του 2000 (κατόπιν ομόφωνης πρότασης του Δ.Σ. της) αποφασίζει ομόφωνα και αναγορεύει:

ΕΥΕΡΓΕΤΗ αυτής, τον αείμνηστο Βασίλειο Κων. Χρήστου, Ιατρό, από το Ασημοχώρι Κόνιτσας, για την προσφορά του προς την Αδελφότητά μας, δια παντός τρόπου, τόσο εν ζωή όσο και με την διαθήκη του.

Είμεθα ευγνώμονες για την προσφορά

του, υπερήφανοι δε, διότι ανέκαθεν του θεωρούσαμε εκλεκτό τέκνο μας.

ΕΠΙΤΙΜΟΥΣ ΠΡΟΕΔΡΟΥΣ αυτής, τον Αριστείδη Μπλιθικιώτη του Παντελή, τον Δημήτριο Μανώλη του Σιδέρη και τον Αχιλλέα Νάτση του Κων/νου, για την συμμετοχή τους στην ίδρυση της Αδελφότητάς μας και την εικοσιπενταετή (25) ενεργό προσφορά τους σε αυτήν. Διατέλεσαν: Αριστείδης Μπλιθικιώτης, ιδρυτικό μέλος από 15-12-1975. Πρόεδρος 10-5-1976 έως 12-2-1978, από 20-9-1987 έως 22-2-1989, από 18-8-1993 έως 16-9-1995. Αν. Ταμίας 12-2-1978 έως 5-9-1979. Μέλος Δ.Σ. 5-9-1979 έως 26-8-1981, από 10-9-1985 έως 20-9-1987.

Δημήτριος Μανώλης, Ιδρυτικό μέλος από 15-12-1975. Πρόεδρος 12-2-1978 έως 5-9-1979, από 22-9-1989 έως 4-9-1991. Ταμίας 10-9-1985 έως 20-9-1984. Μέλος Δ.Σ. 20-9-1987 έως 22-9-1989, από 16-9-1995 έως 7-9-1997 από 7-9-1997 έως 19-9-1999.

Αχιλλέας Νάτσης. Ιδρυτικό μέλος από 15-12-1975. Πρόεδρος 5-9-1979 έως 26-8-1981. Αντιπρόεδρος 10-5-1976 έως 12-2-1978. Αν. Ταμίας 12-2-1978 έως 5-9-1979.

Εκφράζουμε προς το πρόσωπό τους τις άπειρες ευχαριστίες μας για την αμέριστον συμπαράστασή τους προς το έργο της Αδελφότητας και τους διαβεβαιούμε πως είμεθα αντάξιοι συνεχιστές του έργου τους, για το μέλλον της Αδελφότητάς μας και την πρόοδο της ιδιαίτερης Πατρίδας μας, Λαγκάδας.

ΕΠΙΤΙΜΟ ΜΕΛΟΣ αυτής, τον Ιωάννη Ντίνην του Δημητρίου, για την συμπαράσταση με κάθε τρόπο προς την Αδελφότητα και την αναγνώριση του έργου του. "Μια ολόκληρη ζωή στην υπηρεσία του χωριού και των κατοίκων μας".

Διατελέσας Κοινοτικός Γραμματέας για τριάντα τέσσερα (34) χρόνια (1954-1988). Αγωνιζόμενος με δυσκολίες και μέσα, σε αντίξοες συνθήκες γιατί αγαπούσε την υπηρεσία και το χωριό κατόρθωσε να δημιουργήσει - χάρις στην υπομονή και επιμονή του- ένα σύγχρονο κοινοτικό Γραφείο.

Η αγάπη και το ενδιαφέρον του, για την πολυβασανισμένη περιοχή της ιδιαίτερης Πατρίδος μας, Λαγκάδα, τον ώθησε να δημιουργήσει ένα χωριό ζωντανό, προοδευτικό και με μέλλον.

Ας γίνουν παράδειγμα προς μίμηση, για μας τους νεώτερους.

Πασχάλης Δ. Μανώλης.

ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΛΑΓΚΑΔΙΩΤΩΝ

Αθήνα 17-10-2000

Αριθ. Πρωτ. 104

ΠΡΟΣ: Περιοδικό "ΚΟΝΙΤΣΑ"

Το Δ.Σ. της Αδελφότητας Λαγκαδιωτών - Κόνιτσας εκφράζει τα θερμά του συγχαρητήρια, στις νέες και τους νέους που κατάγονται από την Ιδιαίτερη Πατρίδα μας Λαγκάδα, για την εισαγωγή τους στα ανώτερα και ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα.

Τους εύχεται, σε κάθε τους προσπάθεια να επιτυγχάνουν και να αριστεύουν.

Οι επιτυχόντες αλφαβητικά:

1. Αδάμου Σταυρούλα του Ιωάννη
2. Λεπενιώτη Γεωργία του Βασιλείου
3. Λαπενιώτης Σπυρίδων του Βασιλείου
4. Μέμου Παναγιώτα του Νικολάου
5. Τσίμα Παναγιώτα του Γεωργίου.

Για το Δ.Σ.

Ο πρόεδρος

ΠΑΣΧΑΛΗΣ Δ. ΜΑΝΩΛΗΣ

ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΚΑΙ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΣΤΗ ΒΟΥΡΜΠΙΑΝΗ ΤΟ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ

Αποπερατώθηκαν τα έργα του Κληροδοτήματος ποσού 9.000.000 δρχ. που είχαν προγραμματισθεί για τούτο το καλοκαίρι. Η παραλαβή των έργων έγινε, από δυο μέλη της διαχειριστικής επιτροπής του Κληροδοτήματος, τους κυρίους Ι. Κιτσαντώνη και Γ. Γκιώκα.

Το δεκαπενταύγουστο όπως κάθε χρόνο, έγιναν από τον Πολιτιστικό Σύλλογο Βούρμπιανης, πολλές και ωραίες εκδηλώσεις.

Στις 10 και 11/8 στο γήπεδο του μπάσκετ-μπώλ, έλαβε χώρα συνάντηση καλαθοσφαίρισης, μεταξύ των ομάδων Χιονιάδων-Πληκατίου και Ασημοχωρίου-Βούρμπιανης.

Στις 12/8 το βράδυ, στο προαύλιο του Σχολείου, με τη συμμετοχή όλων των Συγχωριανών και πολλών κοντοχωριανών, έγινε γλέντι. Μετά την σύντομη ομιλία του Προέδρου του Πολιτιστικού Συλλόγου κ. Αλέξ. Αυδή, εμφανίστηκαν τα νιάτα της Βούρμπιανης, τα οποία με τις τοπικές φορεσιές και τους τοπικούς χορούς, έδωσαν ξεχωριστό τόνο στην εκδήλωση και στη συνέχεια ακολούθησε γλέντι, με χορούς και τραγούδια μέχρι πρωίας.

Στις 13/8 έγινε ο τελικός αγώνας καλαθοσφαίρισης, μεταξύ των νικητών των δυο ζευγαριών, όπου τελικός νικητής αναδείχθηκε η ομάδα της Βούρμπιανης.

Στις 14/8 εψάλη μέγας εσπερινός με λιπάνευση της ιερής εικόνας της Παναγίας. Στη συνέχεια στο προαύλιο του σχολείου έγινε ο ετήσιος απολογισμός του Πολιτιστικού Συλλόγου, τον οποίο παρακολούθησαν πολλοί Συγχωριανοί μας, ακολούθησαν οι αρχαιρεσίες του

Πολιτιστικού Συλλόγου, για την ανάδειξη νέου Δ.Σ., όπου εξελέγησαν οι: Αλέξ. Αυδής, Βαρβάρα Τσούκα, Γ. Σκούφιας, Ν. Μάτσακας, Δ. Μήγιος, Ν. Πορφύρης και Α. Φούντος.

Στις 15/8 μετά τη θεία λειτουργία, εψάλη το καθιερωμένο μνημόσυνο υπέρ των Μεγάλων Ευεργετών του χωριού μας, Χαρίση ΖΗΚΟΥ, Αλέξη ΤΡΑΝΤΑ, Νίκο ΠΑΠΑΣΩΤΗΡΙΟΥ, Βασιλείου ΧΡΗΣΤΟΥ και Ευγενίας ΣΟΜΠΟΛΑ-ΤΖΟΓΙΑ, όπου οι Συγχωριανοί μας μαζί με τους εκπροσώπους της διαχειριστικής επιτροπής του Κληροδοτήματος Χαρ. ΖΗΚΟΥ, κυρίους Ιωάννη Κιτσαντώνη και Γεώργιο Γκιώκα, τίμησαν με την παρουσία τους, τους Μεγάλους Ευεργέτες της Βούρμπιανης, κάνοντας αυτό που επιβάλλει η συνείδηση των Συγχωριανών μας, ν' ανανεώνουμε κάθε χρόνο την ευγνωμοσύνη που αισθανόμαστε προς αυτούς για τη μεγάλη τους προσφορά. Μετά το πέρας της θείας λειτουργίας ακολούθησε διαγωνισμός ζωγραφικής των παιδιών στην πλατεία του χωριού.

Στις 17/8 παραμονή της εορτής του Αγίου Αρσενίου, που γεννήθηκε στα Γιάννενα και ασκήτευσε στην Πάρο, έγινε μέγας εσπερινός στην εκκλησία του Αγίου Νικολάου, στη συνέχεια σχηματίστηκε πομπή με τη συμμετοχή όλων των Συγχωριανών μας, κατευθυνόμενη στο παρεκκλήσι του Αγίου που έχει ανεγείρει στον περίβολο της οικίας του, ο δραστήριος Συγχωριανός μας κύριος Ι. Γιαϊλόγλου όπου τελέσθηκε αρτοκλασία. Ιδιαίτερη λαμπρότητα φέτος στην τελετή, έδωσε η παρουσία δυο Αρχιμανδριτών, των π.Ιωήλ Κωνσταντάρου ιεροκήρυκα της Μητρόπολης Κόνιτσας, π. Προκόπι-

ου Γεωργίου της Αρχιεπισκοπής Αθήνας, καθώς και πολλών κληρικών. Για το βίο του Αγίου μίλησε ο Συγχωριανός μας πατήρ Γεώργιος Ευθυμίου. Την διεύθυνση του χορού των ψαλτών, είχε ο καλλίφωνος εφημέριος του Πληκατίου Κωνσταντίνος Μήτσιος. Μετά το πέρας της τελετής ακολούθησε δεξίωση που παρέθεσε η οικογένεια Γιαϊλόγλου στον πολύ ωραίο διαμορφωμένο κήπο του σπιτιού τους.

Στις 18/8 εορτή του Αγίου Αρσενίου, τελέσθηκε όρθρος με Αρτοκλασία και σύντομη ομιλία του Αρχιμανδρίτη π. Προκοπίου στον ιερό ναό του Αγίου Νικολάου.

Θα ήταν παράλειψη να μην απευθύνουμε θερμά συγχαρητήρια, στον Πρόεδρο κύριο Αλέξ. Αυδή, τα μέλη του Δ.Σ. του Πολιτιστικού Συλλόγου και τον κύριο Ιωάννη Γιαϊλόγλου για τις υπεράνθρωπες προσπάθειες επιτυχίας των πολιτιστικών εκδηλώσεων και των θρησκευτικών τελετών αντίστοιχα, που έχουν σαν αποτέλεσμα ν' αποκτά ζωντάνια το καλοκαίρι η Βούρμπιανη.

Σύνδεσμος Βούρμπιανης Αθηνών

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΒΟΥΡΜΠΙΑΝΗΣ ΑΘΗΝΩΝ

Προσφορές για την Αναστήλωση εκκλησιών

Εκδηλώνοντας την μεγάλη αγάπη για το χωριό μας τη Βούρμπιανη, αλλά και το σεβασμό στην παρακαταθήκη των προγόνων μας, να προστατεύουμε τα μνημεία που μας άφησαν από την καταστροφική μανία του χρόνου, ο Συγχωριανός μας κύριος Χαράλαμπος Ι. Τσούκας, κατέβαλε το χρηματικό ποσό του 1.200.000 δρχ. για την αναστήλωση της εκκλησίας του Αγίου Χαράλαμπου Βούρμπιανης.

Το Δ.Σ. του Συνδέσμου, αισθάνεται την υποχρέωση να ευχαριστήσει θερμά τον καλό μας συγχωριανό και εύχεται το παράδειγμά του, να μιμηθούν και άλλοι, για να παραμείνει η Βούρμπιανη ζωντανή, σύμφωνα με την επιθυμία των ευεργετών της.

Σύνδεσμος Βούρμπιανης Αθηνών

ΠΩΛΕΙΤΑΙ

Το τριώροφο κτίριο που στεγάζεται το Αστυνομικό Τμήμα Κονίτσας, πλήρως ανακαινισμένο και εκσυγχρονισμένο.

Εμβαδόν κτιρίου 380 τετρ. μέτρα.

Εμβαδόν οικοπέδου 1.300 τετρ. μέτρα.

Συντελεστής δομήσεως 0.80.

Οικοδομούνται συνολικά 1.040 τετρ. μέτρα συν τα ημιπόγεια.

Μηνιαίο μίσθωμα 421.000 δρχ.

Πληροφορίες:

Τηλ. 01-7517136, 01-7525301

Στο Βαγγέλη Μπληθικιώτη που έφυγε νωρίς

Το Σαββατοκύριακο 4-5 Νοεμβρίου δεν ήταν όπως όλα τ' άλλα για τη Λαγκάδα. Την Παρασκευή το βράδυ ένας νέος άνθρωπος που με τα νιάτα του, την καλοσύνη και την εργατικότητα του έδινε ζωή στο χωριό του, κουράγιο και περηφάνια στους αγαπημένους του γονείς, στοργή και προστασία στην όμορφη οικογένειά του· τη γυναίκα του και τα τρία του παιδιά, χαρά στους συγγενείς και τους φίλους, σ' όλους όσους τον γνώρισαν, ο Βαγγέλης Π. Μπληθικιώτης, στα τριανταέξι του, ξαφνικά κι ανεπάντεχα, πήρε το δρόμο για το μακρινό, τον αιώνιο μισεμό.

Οι πελώριοι κορμοί των πεύκων, δίπλα στους οποίους γεννήθηκε, ανδρώθηκε κι αποκαστάθηκε επαγγελματικά, σαν να ζήλεψαν το λυγερό του κορμί, θέλησαν να τον κρατήσουν για πάντα μαζί τους, άψυχο, εκεί δίπλα στον Σαραντάπορο, στο τέλος μιας συνηθισμένης διαδρομής, που τίποτε δεν προμηνούσε το κακό που εγκυμονούσε το βαρυφορτωμένο φορτηγό.

Το θλιβερό μαντάτο που γέννησε "η ώρα η κακιά" απλώθηκε σαν μαύρο σύννεφο και χτύπησε την πόρτα των οικείων του, των φίλων, των συγγενών και όλων όσων γνώρισαν το Βαγγέλη.

Απίστευτο, τραγικό μαντάτο. Όμως, αληθινό!

Πώς να παρηγορήσεις τους γονείς και τη γυναίκα του, που τώρα καλείται να αναλάβει και το ρόλο του πατέρα; Τι να πεις στα μικρά παιδιά που σε

κοιτάζουν λυπημένα ανήμπορα να καταλάβουν; Πώς να εκφράσεις με λόγια τον ανείπωτο πόνο; Πώς να χωρέσει ο νους ένα τέτοιο κακό;

Το μοιρολόγι των μαυροφορεμένων γυναικών της Λαγκάδας που θύμιζε χορό αρχαίας τραγωδίας ράγισε τις καρδιές όλων όσων μπόρεσαν να πάρουν μέρος στην τελευταία πράξη.

Παρήγορα και τα λόγια του Σεβασμιωτάτου κατά την νεκρώσιμη ακολουθία. Βγαλμένα μέσα απ' την καρδιά του, ας αποτελέσουν αυτά ένα καταφύγιο δύναμης, παρηγοριάς κι ελπίδας.

Καλό σου ταξίδι, Βαγγέλη.

I. T.

Μοιρολόι

(Στη μνήμη του Μιλτιάδη Νικολού)

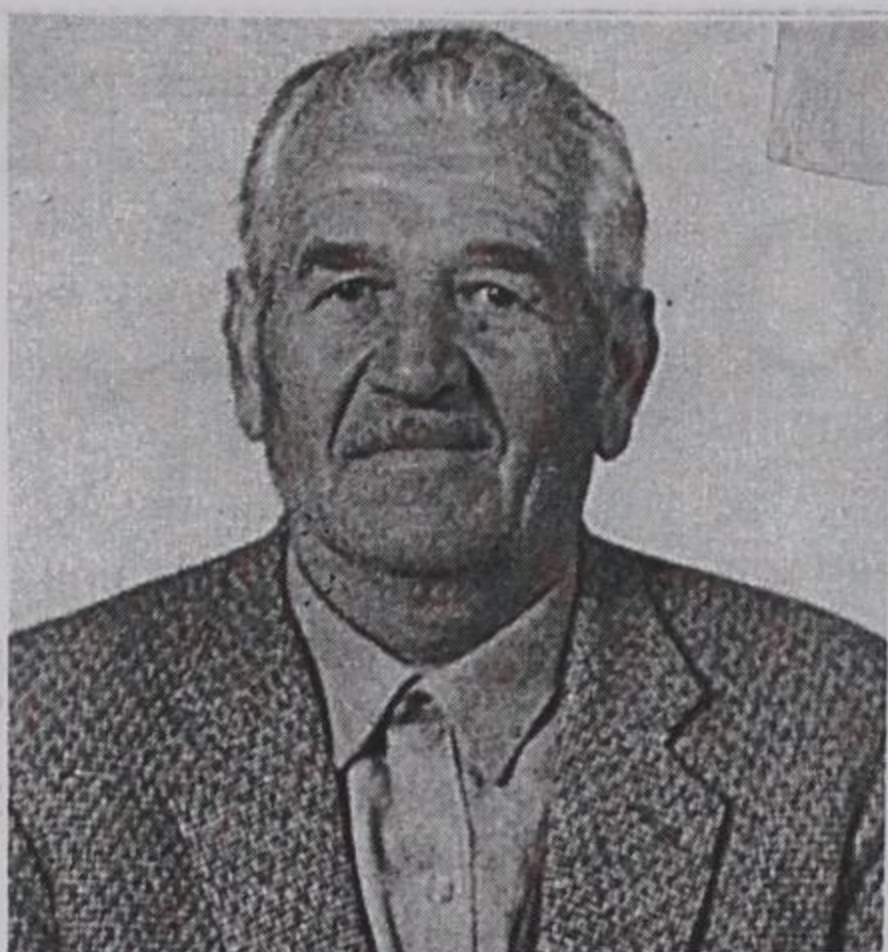
Τι μοιρολόι να σου πω πολύ να σου αρέσει
δεν ήσουν για τη μαύρη γη και για το μαύρο χώμα
εσύ 'σουνα για τις χαρές και για τα πατηγύρια.
Για δεσ καιρό που διάλεξε ο Χάρος να σε πάρει
στο έβγα του καλοκαιριού στο έμπα του χειμώνα
βρέχει ο ουραγός και βρέχεσαι χιονίζει θα κρνώσεις
θα σου βραχούν τα γιάτα σου και η κορμοστασιά σου.
Μαστόροι που δουλεύετε τον Μίλτον το κιβούρι
φτιάστε μακρύ φτιάστε πλατύ ίσια με το κορμί του
και στη δεξιά του τη μεριά αφήστε παραθύρι
να μπαινοβγαίνουν τα πουλιά της άνοιξης τ' ανδόνια
να μπαίν' ο ήλιος του Μαγιού τ' Αυγούστου το φεγγάρι
να 'ρχονται τα κορίτσια του με τους καλούς γαμπρούς του
να 'ρχονται τα 'γγονάκια του ν' αράβουν το καρτήλι
να 'ρχεται κι η γυναίκα σου η πολυαγαπημένη.
Κι ο Μίλτος με το γέλιο του και την καλή καρδιά του
πολύ βαριά τ' ακούστηκε ο αγαστεραγμός του:
"Αχ καλότυχά'ναι τα βουνά καλότυχοι κι οι κάμποι
που θάγατο δεν καρτερούν χάρο δεν περιμένουν
μού'καστερού'ν την άνοιξη ή όμορφο καλοκαίρι
που λουλουδίζουν τα κλαριά π' ανθίζουνε τα δέντρα.
Θέλτε δέντρα μου ν' ανθίσετε θέλτε να λουλουδίστε
στον ίσκιο σας δεν κάθομαι ούτε και στη δροσιά σας
μόν' κάθομαι στη μαύρη γη και στ' άραχνο το χώμα".

Σοφία Νικολού - Καράτσι

Νεκρολογία

Χρήστος Ζούνης

Έφυγε για πάντα από κοντά μας ο αγαπημένος μας φίλος και συναγωνιστής Χρήστος Ζούνης. Γεννήθηκε το 1914 στον Οικισμό Θεοτόκου. Μεγάλωσε ορφανός, γιατί ο πατέρας του στρατεύτηκε στον πόλεμο της Μικράς Ασίας. Δημιούργησε οικογένεια με την οποία ζούσε αρμονικότητα. Την Ελλάδα την αγαπούσε με σθένος, πήρε μέρος στην Εαμική Εθνική Αντίσταση, πολεμώντας με καρδιά κάθε τύραννο. Στο 2ο ένοπλο αγώνα κατατάχτηκε στο Δ.Σ.Ε. και σε μια μάχη στη Μουργκάνα πιάστηκε αιχμάλωτος. Δικάστηκε σε ισόβια κάθειρξη η οποία μετατράπηκε σε εικοσαετή φυλάκιση. Έμεινε 12 χρόνια δέσμιος, δέχονταν αφάνταστες πιέσεις χωρίς να κάνει καμιά ιδεολογική υποχώρηση απ' το πιστεύω του. Η γυναίκα του Ελένη στάλθηκε εξορία στη Ζάκυνθο, τα δε τέσσερα ανήλικα παιδιά τους παίρνουν το δρόμο για τις Λαϊκές Δημοκρατίες με αποτέλεσμα ο μικρός Κωστάκης να χάσει τη μάχη με τη ζωή. Μετά την απελευθέρωσή του, ο Χρήστος δίνει και πάλι το αγωνιστικό παρόν. Ο θάνατος της γυναίκας του Ελένης την περασμένη άνοιξη κλόνησε σοβαρά την υγεία του και το εγκεφαλικό επεισόδιο που τον βρήκε, τον οδήγησε στο

μοιραίο.

Στην κηδεία του που έγινε στη Θεοτόκο στις 19 του Σεπτεμβρίου, πήρε μέρος σύσσωμο το χωριό και πολλοί φίλοι και γνωστοί του απ' τα γύρω χωριά. Για τη δράση του μίλησε αντιπρόσωπος της Ν.Ε. Ιωαννίνων του Κ.Κ.Ε. και ο συμπατριώτης και συνομήλικός του Θανάσης Πορφύρης.

Ακριβέ μας Χρήστο! Το όνομά σου χαραχτηκε βαθιά στις καρδιές μας. Θα σε θυμόμαστε για πάντα και θα παραδειγματιζόμαστε απ' την πατριωτική σου δράση.

Αιώνια σου η μνήμη. Ας είναι ελαφρύ το χώμα της πατρικής γης που σε σκεπάζει.

* Στη μνήμη του, τα παιδιά του προσφέρουν στο περιοδικό "Κόνιτσα" 5.000 δρχ. για να συνεχίσει το φιλόπονο πατριωτικό του έργο.

Θ. Πορφύρης

ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΤΟΥ ΝΙΚΟΛΑ ΔΑΛΛΑ

Ο Νικόλας Δάλλας ή Νικόλα Αλέξης, του Δημητρίου γεννήθηκε στο χωριό Ελεύθερο Κόνιτσας της Ηπείρου το έτος 1873. Το επάγγελμά του ήταν χτίστης. Με την γυναίκα του, τη Δέσπω, απέκτησε ένα παιδί τον Λεωνίδα, ο οποίος δούλευε μαραγκός στο χωριό και σε πολλά άλλα κοντινά χωριά της περιοχής μας. Αφού μεγάλωσε, παντρεύτηκε την Πανάγιω, κόρη του Δημήτρη Μπαγκλή, με την οποία απέκτησε τρεις κόρες, τη Δέσποινα, τη Βασιλική και τη Μερόπη. Προπολεμικά, σε κάποια χειμερινή περίοδο, ο Λεωνίδας βγήκε για κυνήγι με τους Χρήστο Τζήμο, με τον τότε πρόεδρο του χωριού και με τον γιο του προέδρου τον Ηλία, στη θέση Σέλωμα, τοπωνυμία του χωριού αυτή. Κάτω ο τόπος ήταν στρωμένος από χιόνι. Κάποια στιγμή γλίστρισε ο Λεωνίδας, έπεσε στο γκρεμό και σκοτώθηκε. Μετά από μεγάλη προσπάθεια και με κίνδυνο της ζωής τους κατέβηκαν πατέρας και γιος στο γκρεμό, τράβηξαν τον νεκρό και τον έβαλαν σ' ένα πρόχειρο φορείο που έφτιαξαν μόνοι τους από άγρια ξύλα που υπήρχαν πολλά στον τόπο αυτό και τράβηξαν για το χωριό. Είχε αρχίσει να νυχτώνει και το χιόνι τους δυσκόλευε στο περπάτημα γιατί είχε παγώσει. Μετά πολλών βασάνων έφτασαν στο σπίτι. Μόλις η οικογένεια αντίκρισε τον άνθρωπό της νεκρό, ξέσπασε σε θρήνο. Την άλλη μέρα παρόλο που ο τόπος ήταν παγωμένος, με μεγάλη δυσκολία έκαναν την εκσκαφή κι έγινε η κηδεία

του. Ο Νικόλα Αλέξης σταμάτησε να δουλεύει σαν χτίστης και καταπιάστηκε με την καλλιέργεια των μικρών ποτιστικών κηπαδιών που είχε μέσα στο χωριό για τη συντήρηση της γυναίκας του, της νύφης του η οποία ήταν χήρα και των τριών εγγονιών του που είχαν μείνει ορφανές πλέον. Είχε ακόμη ένα χτήμα το οποίο ήταν επίσης ποτιστικό και βρισκόταν πιο βόρεια από το χωριό, στη θέση Γκορτσιά. Τα περισσότερά του χρόνια ο μπάρμπα-Νίκος, όπως τον φωνάζαμε τότε εμείς οι πιτσιρικάδες, τα πέρασε σ' εκείνο το ποτιστικό κομμάτι. Το καλλιεργούσε με μεγάλη σχολαστικότητα και μέσα σ' αυτό έσπερνε καλαμπόκια, πατάτες και φασόλια. Είχε φυτέψει επίσης λίγα κλήματα, αχλαδιές και πολλά άλλα καρποφόρα δέντρα. Επίσης, στις άκρες από το χτήμα είχε τοποθετήσει ομοιώματα ανθρώπου για να μην τρώει ο ασβός και τα άγρια πουλιά τα καλαμπόκια και ό,τι άλλο υπήρχε μέσα στο χτήμα. Με τον Ελληνοϊταλικό πόλεμο την 1η Νοέμβρη του 1940, οι Ιταλοί φασίστες μπήκαν μέσα στο χωριό Ελεύθερο και προχώρησαν στα άλλα χωριά, το Παλιοσέλλι, τις Πάδες, τα Άρματα, το Δίστρατο, και από εκεί ρίχτηκαν προς τη Βωβούσα, περιοχή Ζαγορίου. Εκεί τους περίμενε η ιππική μεραρχία του Στρατηγού Στανωτά και ύστερα από σκληρές μάχες, τα ιταλικά στρατεύματα είχαν μεγάλες απώλειες και αναγκάστηκαν να υποχωρήσουν προς το χωριό Δίστρατο. Μαζί τους ήταν και Τουρκοαλβανοί ισοβίτες

οι οποίοι πλιατσιακολόγησαν τα χωριά.

Οι κάτοικοι του χωριού Ελεύθερου είχαν κρυφτεί στα δάση και έκαψαν τα σπίτια του Αχιλλέα Μπάρμπα, του Γιώτη Τσιακουμάκη, του Παναγιώτη Κατή. Στις 10 Νοέμβρη, Ελληνικά τμήματα της 1ης Μεραρχίας πεζικού και της Μεραρχίας ιππικού που ενεργούσαν για την κατάληψη της διαβάσεως Σιουσνίτσας, δυτικά του χωριού Ελεύθερου, συναντήθηκαν με στρατιωτική φάλαγγα του 8ου συντάγματος αλπινιστών, την οποία κατόρθωσαν να διαλύσουν ύστερα από εφτάωρο περίπου σκληρής μάχης. Συνελήφθησαν 15 αξιωματικοί και 700 οπλίτες αιχμάλωτοι και ήρθε στα χέρια των ελληνικών στρατευμάτων παντός είδους πολεμικό υλικό, μεταξύ του οποίου ήταν δύο πυροβόλα, όλμοι ασύρματοι και η πολεμική σημαία του 111/9 τάγματος Αλπινιστών.

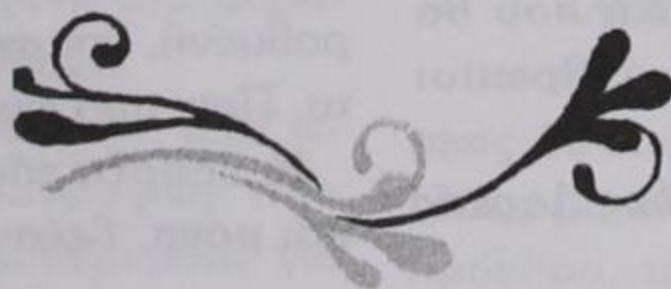
Στις μάχες αυτές σκοτώθηκε ο έφεδρος ανθυπολοχαγός Παύλος Παυλίδης στη θέση Γκορτσιές, τον οποίο έθαψε με δική του πρωτοβουλία ο Αχιλλέας Μπάρμπα, δάσκαλος.

Στις 11 Νοέμβρη οι Ιταλοί που δεν αιχμαλωτίστηκαν και υποχώρησαν, άτακτα έφτασαν στη θέση Γκαλντερίμι και

εκεί ο Νικόλα Δάλλας βγήκε από κάποιο ρέμμα που κρυβόταν, νομίζοντας πως οι Ιταλοί είχαν φύγει πλέον. Μόλις τον πλησίασαν οι Ιταλοί, του έβαλαν μια ριπή και τον σκότωσαν. Έγινε έτσι ένα ακόμα θύμα των Ιταλών φασιστών. Μερικοί Ιταλοί που είχαν ξεκόψει, αιχμαλωτίστηκαν και εκείνοι. Μετά από τρεις μέρες οι κάτοικοι του χωριού βρήκαν το πτώμα του Νικόλα Δάλλα, το πήραν και το έθαψαν στο Νεκροταφείο του Άη Νικόλα. Ο μπάρμπα-Νίκος στην προσωπική του ζωή ήταν άνθρωπος έντιμος, αγαπητός από όλους τους χωριανούς του. Είχε κάνει πάρα πολλά χρόνια ως εκκλησιαστικός επίτροπος και όταν κάποιος από το χωριό πεινούσε, μπροστάρης στον έρανο ήταν ο μπάρμπα - Νίκος μαζί με τους Γιάννη Τάσια, Σπύρο Σταύρο, Νικόλα Πλατή και Γιώργο Σακκά που έμενε κάτω απ' την πλατεία του χωριού, στο να συγκεντρώσουν λίγο καλαμπόκι να του δώσουν να φάει για να μην πεθάνει. Βοήθησε πάρα πολλούς ανθρώπους από το χωριό μας.

Ας είναι αιωνία η μνήμη του

Σωτ. Σπ. Μπάρμπα

ΣΧΟΛΙΑ

Η θήρα των αγριόχοιρων και τα θύματα

Κάθε χρόνο όταν αρχίζει το κυνήγι των αγριόχοιρων σε όλη την χώρα βλέπουμε να συμβαίνουν κάποια άσχημα περιστατικά.

Οι κυνηγοί να είναι απρόσεκτοι και να σκοτώνουν ανθρώπους αντί για αγριόχοιρους. π.χ. βλέπουμε πατέρα να σκοτώνει τον γιό του, ο γιός να σκοτώνει τον πατέρα περνώντας τον για αγριογούρονο, εξάδελφος τον εξάδελφό του, φίλος τον φίλο του, αυτός που φυλάει καρτέρι χτυπάει αυτούς που κάνουν παγάνα και το αντίθετο. Γενικά δεν περνάει χρόνος που να μην θρηνήσουμε θύματα.

Γιατί αυτοί που σκοτώνονται μ' αυτόν τον τρόπο πηγαίνουν εντελώς άδικα και όπως λέει η σοφή λαϊκή παροιμία "σαν το σκυλί στ' αμπέλι".

Γιαυτό θα πρέπει να προσέχουν πολύ οι αγαπαιτοί κυνηγοί μας όταν κάθονται στα καρτέρια και να ξέρουν που περίπου βρίσκονται οι άλλοι της παρέας.

Επίσης πρέπει να προσέχουν τα σκυλιά και όχι το κούνημα των δένδρων και των θάμνων και να μην ντουφεκάνε με την παραμικρή κίνηση.

Οι παλιοί οι κυνηγοί είχαν νόμο απαραίτατο "προτού να δούμε τι είναι, δεν ντουφεκάμε" έλεγαν πάντοτε.

Το κακό όμως έχει παραγίνει και αν συνεχίσει έτσι θα έρθει εποχή που θα σκοτώνονται περισσότεροι άνθρωποι παρά αγριόχοιροι.

Εζνεπίδης Λουκάς

● "Την Κυριακή 24/9 σε κυνήγι αγριογούρουνων ο Ι. Ρίζος 18 ετών από το Μάζι σκότωσε την ώρα της "παγάνας" τον 39χρονο αστυνομικό Βασίλη Ρίζο πατέρα δυο ανήλικων παιδιών...".

Έτσι έγραψαν οι εφημερίδες για το θλιβερό γεγονός που συνέβη στην επαρχία μας.

Δυστυχώς δεν είναι το μοναδικό. Σχεδόν κάθε χρόνο έχουμε και από ένα θύμα αδικοχαμένο. Είναι λυπηρό, αλλά και απαράδεκτο να θρηνούμε θύματα από απερίσκεπτες ενέργειες κάποιων που παίρνουν στα χέρια τους μια καρμπίνα και πυροβολούν σ' ό,τι κινείται μες στο λόγγο.

Γιατί τα Δασαρχεία δεν κάνουν στους ασχολούμενους με το κυνήγι ένα σεμινάριο κάθε χρόνο (παραμονές κυνηγ. περιόδου), να τους τονίζουν ορισμένα πράγματα για τη συμπεριφορά στις εξοχτικές κατά της πανίδας εξορμήσεις τους; Ας γίνουν (τα Δασαρχεία) και πιο αυστηρά στην έκδοση αδειών και να επιβλέπουν και πώς γίνεται το κυνήγι γιατί απ' ό,τι ακούγεται η παρανομία δίνει και παίρνει.

Μας λένε ότι το κυνήγι είναι σπορ. Αν είναι έτσι τότε ας τηρούνται και κάποιοι κανόνες όπως σ' όλα τα σπορ.

● Έχουμε ξαναγράψει για το παλιό πέτρινο γεφύρι στη θέση "Μπούση". Ούτε ο εξωρ. Σύλλογος Πηγής, ούτε ο Δήμος κατάφερε να κάνει κάτι στο χώρο αυτόν για την ανάδειξη του γεφυριού. Κρίμα!

● Στο 41ο χλμ. της εθν. οδού Ιωαννίνων Κόνιτσας (κάτω από το χωριό Μαυροβούνι), υπάρχουν δέκα (10) εικονίσματα. Πριν από λίγο καιρό υπήρχαν 13.

Η ύπαρξη τόσων εικονισμάτων, αυτή και μόνη, δείχνει το πλήθος των τροχαί-

ων περιστατικών που έγιναν κατά καιρούς σ' αυτόν το χώρο.

Υπολείμματα από τρακαρισμένα αυτοκίνητα υπάρχουν σκορπισμένα δεξιά κι αριστερά του δρόμου και επιβεβαιώνουν τα παραπάνω. Μπορεί να φταίνε οι στροφές, μπορεί η κλίση του δρόμου, η ουσία είναι ότι το σημείο είναι επικίνδυνο.

Επιτέλους τοποθετήθηκαν πινακίδες μια από την κάθε κατεύθυνση με την προειδοποίηση "ΠΡΟΣΟΧΗ ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΕΣ ΣΤΡΟΦΕΣ". Αφού δε βρέθηκε άλλος τρόπος να διορθώσει η ΔΕΚΕ ή άλλη Υπηρεσία το δρόμο καλές είναι και οι πινακίδες.

Μας προειδοποιούν τουλάχιστον για την επικινδυνότητα του δρόμου και οι διερχόμενοι οδηγοί ας ελαττώνουν την ταχύτητα των αυτοκινήτων τους για να μην τουμπάρουν στο παρακείμενο ρέμα!

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Στις 8/9 γιόρτασε η Παναγία "Στομιώτισσα" με προσέλευση πολλών προσκυνητών που είχαν πάει στο Μοναστήρι από το βράδυ της παραμονής.

Ο γιορτασμός έληξε με πανηγύρι στο χώρο που βρίσκεται στην είσοδο της Κόνιτσας.

- Στις 20/9 άνοιξε το "παζαρόπουλο" που κράτησε ως τις 26/9. Με το παζάρι δημιουργείται κάποια κίνηση στην Κόνιτσα με άλλους ντόπιους επαγγελματίες να κερδίζουν, άλλους να ζημιώνουν και το Δήμο να εισπράττει κάποιο χρηματικό ποσό.

- Χωρίς βροχές έφυγε και ο Σεπτέμβριος, αλλά με τον ερχομό του Οκτώβρη άνοιξα επιτέλους οι κρουνοί του ουρανού και έπεσε ποτιστική βροχή.

- Περιφορά στα σπίτια έγινε από ιερείς για την συλλογή υπογραφών ενάντια στην απόφαση της Κυβέρνησης για

τη μη αναγραφή του θρησκευματος στις ταυτότητες.

- Πανελλήνιο τουρνουά τάβλι πραγματοποιήθηκε στην Κόνιτσα.

- Ευνοϊκός ήταν ο Οκτώβρης για τη συλλογή του καλαμποκιού στο λεκανοπέδιο του Αώου.

- Με την έκδοση αδειών απόσταξης που χορήγησαν στους σταφυλοπαραγωγούς οι υπάλληλοι του τελωνείου Ιωαννίνων οι οποίοι ήρθαν στην Κόνιτσα στις 21/10, άρχισαν τη δράση τους τα καζάνια για την παραγωγή του ρακιού.

- Μετά από καθυστέρηση αρκετών μηνών άρχισαν οι εργασίες στην κεντρική πλατεία της Κόνιτσας ύστερα από τροποποίηση του αρχικού σχεδίου. Ας ελπίσουμε ότι ο εργολάβος θα παραδώσει σύντομα το έργο στους ανυπομονούντες για την καθυστέρηση συμπολίτες μας.

- Με τις καθιερωμένες ομιλίες στα σχολεία, τις καταθέσεις στεφάνων την παραμονή και τη Δοξολογία, επιμνημόσυνη δέηση και την παρέλαση μαθητών και στρατού γιορτάστηκε στην Κόνιτσα η επέτειος της 28ης Οκτωβρίου. Στην εξέδρα των επισήμων παραβρέθηκε και ο πρώην βουλευτής κ. Αντ. Φούσας. Τον πανηγυρικό της ημέρας εκφώνησε στην αίθουσα του Δήμου η δασκάλα κ. Ελένη Κρисиβέλα.

- Στις 23/9 στον Ι. Ναό του Αγ. Κοσμά (Κόνιτσα) έγινε η χειροτονία του Χερουβίμ Σουτόπουλου από διάκονο σε πρεσβύτερο.

Κ.Ε.Φ.Ο. ΚΟΝΙΤΣΑΣ

ΛΕΣΧΗ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ

Την Κυριακή 24-9-2000 μέλη της Λέσχης Ηλικιωμένων του Κ.Ε.Φ.Ο. Κόνιτσας, με επικεφαλής τον κ. Θ. Κήτα, πρόεδρο, την κ. Αγ. Παγουρτζή, ταμία,

τον κ. Αθ. Κόντο, γραμματέα της Λέσχης και την κ. Μ. Κισάτη, επισκέφθηκαν τους πυρόπληκτους κατοίκους των χωριών Αγία Μαρίνα, Λάβδανη και Ριζό.

Με την επίσκεψή τους έδωσαν κουράγιο στους κατοίκους των χωριών. Πρόσφεραν από το υστέρημά τους, αλλά από τα βάθη της καρδιάς τους, μια μικρή υλική βοήθεια στους μόνιμους κατοίκους των χωριών.

Είδαν με τα μάτια τους το μέγεθος της καταστροφής που δεν περιγράφεται με λόγια. Ευχή όλων μας, όπως ο μεγαλοδύναμος Θεός να δώσει κουράγιο και δύναμη για να ξεπεράσουν το κακό που τους βρήκε.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Γεννήσεις:

- Στη Θεσσαλονίκη ο Χρήστος και η Αντωνία Παπαχρήστου απόχτησαν κοριτσάκι την 1/9.

- Στις 26/9 ο Εμμανουήλ Βαρδάκης και η Καλυψώ Νικολού απόχτησαν στην Αθήνα αγοράκι.

Βαπτίσεις:

Στις 9/7 ο Κώστας και η Ροζαλία Γιαννημέλου βάπτισαν στην Κόνιτσα το κοριτσάκι τους.

Όνομα: Αλεξάνδρα.

- Στις 14/7 ο Θεοφάνης Τάτσης βάπτισε την κορούλα του στην Κόνιτσα. Όνομα Βασιλική.

- Στις 17/9 ο Κώστας Κολιός βάπτισε το γιό του, Όνομα Ανδρέας.

- Στις 24/9 στην Κόνιτσα ο Μιχαήλ Κουρούτης βάπτισε το γιό του. Όνομα Ιωάννης.

- Ο Νίκος και η Εύη Τσούκα βάπτισαν στην Αθήνα το κοριτσάκι τους στις 9/9. Όνομα Βασιλική.

Αρραβώνες

Στις 27/8 αρραβωνιάστηκαν στο Δίστρατο ο Στέργιος Πίσπας και η Μαρία Φωνίτη.

- Στις 16/9 έγιναν στη Χρυσή Καστοριάς οι αρραβώνες του Χρήστου Μήτσικα και της Άννας Λέκκα.

Γάμοι:

Στις 4/7/99 έγιναν στην Αμερική οι γάμοι της Κωνσταντίνας Βαλαούρα και του Shaun-berner.

- Στις 3/9/2000 έγιναν στην Αμερική οι γάμοι της Στυλιανής Βαλαούρα και του Shawu Hathaway.

- Στις 15/7 έγιναν στα Καβάσιλα οι γάμοι του Χρήστου Δασκάλου και της Σοφίας Λασπονίκου.

- Στις Γανναδιό έγιναν οι γάμοι του Γιώργου Παπαδόπουλου και της Αγαθής Γέγιου στις 2/9.

- Στις 10/9 έγιναν στην Κόνιτσα οι γάμοι του Βασίλη Κίτσιου και της Ευαγγελίας Μπεγοπούλου.

- Στις 16/9 παντρεύτηκαν στην Κόνιτσα ο Βασίλης Βαρβάτης και η Παρασκευή Βριάβα.

- Στις 16/9 έγιναν στην Κόνιτσα οι γάμοι του Θανάση Δημοπούλου και της Σοφίας Μωυσίδου.

- Στις 9/9 έγιναν στη Θεσ/νίκη οι γάμοι του Θανάση Ι. Γιάκκα από τους Πάδες και της Τρυγώνας Τσαπαλίκου από τη Θεσ/νίκη.

Θάνατοι:

Στις 20/8 πέθανε στην Πυρσόγιαννη η Λαμπρινή Πύρσου 102 ετών.

- Στην Πυρσόγιαννη επίσης, πέθανε η Ερμιόνη Δόβα ετών 80.

- Στις 11/9 πέθανε στα Χανιά Κρήτης ο Χαρίλαος Κοντογιάννης ετών 76 από

την Πουρνιά.

- Στη Βέροια πέθανε ο Στέργιος Παπαευθυμίου από το Δίσπρατο 70 ετών στις 4/10.
- Στη μνήμη του συζύγου της Θωμά, με την ευκαιρία της εκταφής του, η κ. Ελένη Ζών προσφέρει στο περιοδικό μας το ποσό των 10.000 δρχ.
- Η Ροδούλα Γκίκα, στη μνήμη του Λάμπρου Βλάχου που διετέλεσε εκδότης του περιοδικού "ΚΟΝΙΤΣΑ" στην Αθήνα, προσφέρει το ποσό των 5.000 δρχ.
- Ο Κώστας και ο Χαράλαμπος Σιώρος ήρθαν από την Αυστραλία στο χωριό τους Νικάνορα για την εκταφή του πατέρα τους Αποστόλου στις 22/10.
- Στις 28/8 πέθανε στο Μάζι η Αικατερίνη Τσάγκα ετών 82.
- Στο Μπουραζάνι η Καίτη Τάσσου ετών 81, στις 4/9.
- Στην Κόνιτσα ο Μιλτιάδης Νικολός ετών 74, στις 5/9.
- Ο Χρήστος Χούκης ετών 77 στις 4/9 στον Αμάραντο.
- Η Αλεξάνδρα Ζιάκου ετών 93 στις 22/9 στον Αμάραντο.
- Ο Ηλίας Β. Ράππος από το Μάζι, ετών 49 πέθανε στην Αθήνα στις 14/9.
- Στις 24/9 σκοτώθηκε στο κυνήγι ο Βασίλειος Ρίζος ετών 39.
- Η Δωροθέα Κολυζών ετών 73 στην Πουρνιά στις 26/9.
- Ο Θεοφάνης Εξάρχου ετών 90 στις 6/10 στην Εξοχή.
- Ο Χρήστος Χατζηρούμπης ετών 62 στην Κόνιτσα, στις 12/10.
- Στις 13/10 στην Κόνιτσα ο Βασίλειος Αντωνίου ετών 74.
- Στις 18/10 η Βικτωρία Μπάρμπα ετών 75 στο Ελεύθερο.
- Στις 20/10 στο Ελεύθερο η Αμαλλία Σακελαρίου ετών 87.

- Στα Γιάννινα η Αλεξάνδρα Λαμπρίδη, ετών 73.

- Στην Αθήνα η Μαρία Χρηστίδη ετών 76 από την Πουρνιά στις 27/10.

- Στη μνήμη του πατέρα του Κωνσταντίνου από τη Δροσοπηγή, ο Χρήστος Σπέλλας προσφέρει στο περιοδικό μας 5.000 δρχ.

- Ο Πέτρος Νάτσης από τη Λαγκάδα, στη μνήμη του γαμπρού του Σταμάτη παπασταματέλου, προσφέρει στο περιοδικό μας 5.000 δρχ.

- Η Ευαγγελία Παναγιώτου που μένει στην Αμερική προσφέρει στο περιοδικό μας 30 δολ. στη μνήμη του πατέρα της Γιώργου και της μητέρας της Όλγας.

- Στη μνήμη του σεβαστού και αγαπητού συγχωριανού μας δασκάλου Ηλία Παπαζήση που πέθανε στα Γιάννινα.

Ο Γεώργιος και η Τιμόκλεια Ταπεινοπούλου προσφέρουν στο περιοδικό "ΚΟΝΙΤΣΑ" το ποσό των 10.000 δρχ.

ΧΕΙΜΕΡΙΝΑ ΔΡΟΜΟΛΟΓΙΑ ΛΕΩΦΟΡΕΙΩΝ

ΙΩΑΝΝΙΝΑ-ΚΟΝΙΤΣΑ (Καθημερινές)
05:06:00 - 07:00-10:30 - 12:00 - 13:15 -
15:30 - 18:30

ΙΩΑΝΝΙΝΑ - ΚΟΝΙΤΣΑ (Σαββατοκύριακο)
06:00 - 07:00 - 11:30 - 14:30 - 18:30

ΚΟΝΙΤΣΑ - ΙΩΑΝΝΙΝΑ (Καθημερινές)
07:00 - 09:30 - 10:30 - 12:00 - 13:30 - 14:30
- 17:30 - 20:00

ΚΟΝΙΤΣΑ - ΙΩΑΝΝΙΝΑ (Σαββατοκύριακο)
07:30 - 12:00 - 14:00 - 16:00 - 20:00

ΚΟΝΙΤΣΑ - ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ (Δευτέρα)
10:00

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ - ΚΟΝΙΤΣΑ (Τρίτη)
7:00

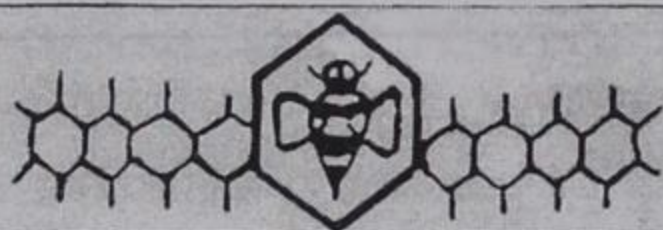
ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

	Δρχ.		
Καλ. Θεόδωρος Γερμανία	100	Μούρας Ιάσων Αθήνα	3.000
Τζιάλλας Γεωργ. Γερμανία	12.000	Σακκά Ανθούλα Αθήνα	2.000
Πάντος Κων. Γερμανία	6.000	Ντάνης Γεωργ. Αθήνα	2.000
Κυρίτσης Γεωργ. Αυστραλία	6.000	Βλάχος Ανδρ. Αθήνα	2.000
Ντίνος Μάνθος Γερμανία	5.000	Κώστας Ευαγ. Αθήνα	3.000
Κεφάλας Αποστ. Καναδάς	6.000	Λέτσιος Νικ. Αθήνα	5.000
Βαλαούρα Δέσποινα U.S.A.	7.000	Δάγκος Θωμάς Αθήνα	3.000
Λίνα Θώδου U.S.A.	6.000	Παπανικολάου Νικ. Αθήνα	2.000
Σωτηρίου Λήδα Αθήνα	5.000	Τσίπας Νικ. Αθήνα	4.000
Χορταρέας Ηλίας Αθήνα	10.000	Μπλιθικιώτης Νικ. Αθήνα	2.000
Κίτσιου Χριστίνα Αθήνα	2.000	Γιαννόπουλος Γεωργ. Αθήνα	4.000
Σταύρου Αλεξ. Αθήνα	2.000	Κίτσιου Ειρήνη Αθήνα	5.000
Πορφύρης Νίκος Αθήνα	5.000	Κορέτση Όλγα Αθήνα	2.000
Καλλύνης Δημ. Αθήνα	2.000	Αράπογλου Ελευθ. Νίκαια	2.000
Τσόγκα Μαρία Αθήνα	2.000	Μικρογιαννάκη Βασ. Νίκαια	2.000
Γαλάνης Νίκος Αθήνα	3.000	Δήμου Στεφ. Πειραιάς	2.000
Ζακόπουλος Παν. Αθήνα	3.000	Μεσσής Αναστ. Θεσ/νίκη	2.000
Αναστασιάδης Παν. Αθήνα	2.000	Ξεφτέρης Ιωαν. Θεσ/νίκη	2.000
Πουλάκου Ουρ. Αθήνα	2.500	Χατζής Βασ. Θεσ/νίκη	2.000
Βεκρής Θεοδ. Αθήνα	5.000	Δούμα Αγόρω Θεσ/νίκη	2.000
Στυλιάρα Σωτηρία Αθήνα	2.000	Παγανιάς Κων. Θεσ/νίκη	2.000
Βουρδούκας Στεφ. Αθήνα	2.000	Χριστοδουλίδη Φρόσω Θεσ/νίκη	3.000
Λούδας Αθαν. Αθήνα	2.500	Βλάχος Ευάγγ. Θεσ/νίκη	2.000
Τόγκα Βεατρίκη Αθήνα	3.000	Φαρμάκη Ειρήνη Θεσ/νίκη	2.000
Παναγιώτου Στεφ. Αθήνα	2.000	Χατζής Σωτ. Θεσ/νίκη	2.000
Μάρραιη Τζώρτζ Αθήνα	10.000	Κληματάς Χαρ. Θεσ/νίκη	5.000
Τσούκας Κων. Αθήνα	4.500	Κεφάλας Θεόδ. Θεσ/νίκη	2.000
Παπαχρήστου Μαρία Αθήνα	4.000	Μάτσικα Νίτσα Θεσ/νίκη	5.000
Γκιώκας Γεωργ. Αθήνα	5.000	Νικόπουλος Βασ. Θεσ/νίκη	2.500
Σύνδεσμος Βούρμπιανης Αθήνα	3.000	Νικόπουλος Ευτύχ. Θεσ/νίκη	2.500
Τσούκας Χαρ. Αθήνα	3.000	Γώγος Γεωργ. Θεσ/νίκη	2.500
Κούσιου Λουίζα Αθήνα	2.500	Κίγκα Ευθαλία Γιάννινα	4.000
Κούσιου Μαίρη Αθήνα	2.500	Μπούνας Πέτρος Γιάννινα	2.500
Ζιώγας Ιωαν. Αθήνα	2.000	Φασούλης Σωτ. Γιάννινα	2.000
Λέτσιος Γεωργ. Αθήνα	3.000	Ευαγγέλου Χρήστος Γιάννινα	5.000
Συνδ. Γυναικών Ηπειρού Αθήνα	5.000	Ευαγγέλου Φρειδ. Γιάννινα	5.000
Τσάνος Δημ. Αθήνα	2.000	Κούγκουλης Φιλip. Γιάννινα	5.000
Γκόρτσος Αποστ. Αθήνα	5.000	Χαλκιάς Κώστας Γιάννινα	2.000
Στεφάνου Δημ. Αθήνα	5.000	Βάκαλος Απόστ. Γιάννινα	2.000
Γεράσης Αθαν. Αθήνα	2.500	Ρόμπολος Ιωαν. Γιάννινα	2.000
Ξεινός Σπυρ. Αθήνα	2.000	Πορφύρης Χαρ. Εξοχή	2.000
Ζδράβος Αριστ. Αθήνα	4.000	Βουρδούκας Ευθ. Πηγή	2.000
Σχοινάς Νικ. Αθήνα	5.000	Γλυκός Ιωαν. Δίστρατο	2.000
Τρέσκας Κοσμάς Αθήνα	2.000	Καρράς Αποστ. Ηλιόρραχη	3.000
Δερδέκη Κατερίνα Αθήνα	2.000	Μπλιθικιώτης Π. Λαγκάδα	5.000
Μπεκιάρης Μένης Αθήνα	3.000	Ξεφτέρης Μιχ. Μοναστήρι	2.000
Καραγιάννη Αικ. Αθήνα	2.000	Μάντζιος Παύλος Ηλιόαρραχη	2.000
Παπαχρήστος Αλ. Αθήνα	2.000	Νίκου Κλεάνθης Γεροπλάτανος	2.000
Βαρδάκης Λεων. Αθήνα	5.000	Χριστοδούλου Γλυκ. Πάπιγκο	5.000
Κούσιου Ιωάννα Αθήνα	2.000	Δάσκαλος Ιωάννης Καβάσιλα	5.000
Χατζημελετίου Βασ. Αθήνα	5.000	Κεφάλας Θεοδ. Ηλιόρραχη	2.000
Ζώη Ουρανία Αθήνα	5.000	Αναστάσης Νικ. Καρδίτσα	3.000
Κωσταρέλης Βασ. Αθήνα	5.000	Τσιρώνης Αθαν. Πάτρα	5.000
Δάψης Λεων. Αθήνα	2.000	Τσιρώνης Απ. Πάτρα	10.000
Ζάρρου Ευγενία Αθήνα	4.000	Καραγιάννης Μιχ. Καστοριά	2.000
		Τσόγκας Σπύρος Λάρισα	2.000

Κώτσικου Αγλαία Χαλκίδα	5.000	Μεσσής Αθαν. Δράμα	2.000
Κιάφα Αναστασία Κόρινθος	5.000	Ζώτος Μιχ. Κορωπί	6.000
Σουφλέρης Κων. Χαλκίδα	5.000	Καπλάνη Βασ. Λάρισα	2.000
Τσιλίφης Ιωαν. Αίγιο	2.500	Μεσσής Ανδρέας Λάρισα	5.000
Γεωργιάδου Ίρμα Κορωπί	2.000	Ζάρρος Γρηγ. Ηγουμενίτσα	5.000
Σπέλλας Δημ. Βόλος	2.000	Γκούμας Κων. Κόνιτσα	5.000
Σπανού Ανδρομάχη Ξυλόκαστρο	2.000	Αμπάζ Χατέμ Κόνιτσα	2.000
Τασούλα Παναγ. Τρίκαλα	2.000	Καπακλής Κων. Κόνιτσα	2.000
Ζήμουρας Γεωργ. Ρίο	5.000	Τζίμα Βασιλική Κόνιτσα	2.000
Κληματάς Κων. Ξάνθη	5.000	Σπανός Ιωαν. Κόνιτσα	3.000
Γκιώκας Νικ. Πάτρα	4.000	Ευαγγέλου Διον. Κόνιτσα	2.000
Μακρυγιάννης Δημ. Ωρωπός	2.000	Μάλιακας Νικ. Κόνιτσα	2.000
Χατζηθεοδώρου Ν. Σέρρες	2.000	Γκαραβέλα Αριστ. Κόνιτσα	3.000
Γιαννούσης Σπύρος Καβάλα	3.000	Μήτσικα Δήμητρα Κόνιτσα	2.000
Σπέλλας Κων. Κορωπί	2.000	Παπαχρηστίδης Γ.	5.000
Κούρτης Δημ. Παραμυθιά	5.000	Χουρσάν Πούλια Κόνιτσα	2.000
Τζάφος Ιωαν. Γαλαξίδι	2.000	Φασούλης Χ. Κων. Κόνιτσα	2.000
Κασκαβέλης Ιωαν. Λάρισα	3.000	Καπάιος Ιωαν. Κόνιτσα	5.000
Γαργάλας Διαμ. Λάρισα	2.000	Καραφέρη Ελισάβετ Κόνιτσα	2.000
Τσιομπάνος Ευαγ. Λάρισα	2.000	Βλάνος Παναγ. Κόνιτσα	5.000
Γκούτσιος Αντ. Καματερό	4.000	Ρόμπολος Κων. Κόνιτσα	2.000

**Μην ξεχνάτε
τη συνδρομή σας.
Είναι το στήριγμα
του περιοδικού μας**

ΑΝΘΟΜΕΛΟ ΓΡΑΜΜΟΥ
ΓΥΡΗ ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ ΠΟΛΤΟΣ

ΖΑΡΡΟΣ ΓΡΗΓΟΡΗΣ

ΚΟΝΙΤΣΑ ΤΗΛ. 0655 99089
0665 27597

ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

	Σεπτέμβριος	Οκτώβριος
Ελάχ. θερμ.	8 ⁰	2 ⁰
Μέγ. θερμ.	33.2 ⁰	30 ⁰
Σχετ. υγρ.	53%	68%
Ύψος βροχής	14.2 m.m.	53 m.m